

ORDIN nr. 5003 din 2 decembrie 2014 privind aprobarea programelor școlare pentru învățământ primar, clasele a III-a și a IV-a

În conformitate cu prevederile art. 65 alin. (4) din Legea educației naționale nr. [1/2011](#), cu modificările și completările ulterioare,
În temeiul Hotărârii Guvernului nr. [185/2013](#) privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale, cu modificările și completările ulterioare,
ministrul educației naționale emite prezentul ordin.

Art. 1

Se aprobă lista programelor școlare pentru învățământ primar, clasele a III-a și a IV-a, cuprinsă în anexa nr. 1^{*)}, care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2

Se aprobă programele școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, cuprinse în anexa nr. 2^{*)}, care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 3

(1) Programele școlare pentru clasa a III-a, cuprinse în anexa nr. 2, se aplică în sistemul de învățământ începând cu anul școlar 2015-2016.

(2) Programele școlare pentru clasa a IV-a, cuprinse în anexa nr. 2, se aplică în sistemul de învățământ începând cu anul școlar 2016-2017.

Art. 4

Direcția generală educație și învățare pe tot parcursul vieții, Direcția generală învățământ în limbile minorităților, Direcția generală management, resurse umane și rețea școlară națională, Institutul de Științe ale Educației, inspectoratele școlare județene, respectiv inspectoratul școlar al municipiului București, conducerile unităților de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 5

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației naționale,
Remus Pricopie

^{*)} Anexele nr. 1 și 2 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome "Monitorul Oficial", București, șos. Panduri nr. 1.

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 24 din data de 13 ianuarie 2015

**Programa școlară
pentru disciplina
EDUCAȚIE FIZICĂ
CLASELE a III-a – a IV-a**

Notă de prezentare

Programa disciplinei *Educație fizică* pentru clasele a III-a și a IV-a, este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață, precum și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Educație fizică* jalonează achizițiile elevului în ciclul primar. Acestea concurează la dezvoltarea motricității elevului, la familiarizarea acestuia cu deprinderile necesare unei vieți sănatoase și unei dezvoltări fizice armonioase. Competențele generale prevăzute pentru clasele a III-a și a IV-a le dezvoltă pe cele prevăzute în clasele pregătitoare, I și a II-a.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării sunt grupate pe următoarele domenii:

- Elemente de organizare a activităților motrice
- Elemente ale dezvoltării fizice armonioase
- Calități motrice
- Deprinderi motrice
- Igienă și protecție individuală
- Componente ale personalității

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

Prezenta programă școlară propune o *ofertă flexibilă*, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui *demers didactic personalizat*, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Este necesară, de asemenea, o abordare specifică a educației la acest nivel de vârstă, bazată în esență pe *stimularea învățării prin joc*, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului didactic, în funcție de achizițiile elevilor.

Aria curriculară ***Educație fizică, sport și sănătate***, care cuprinde disciplinele *Educație fizică* și *Joc și mișcare*, contribuie în mod direct la realizarea finalităților învățământului concretizate în menținerea sănătății elevilor, prin utilizarea activităților motrice de cele mai diferite tipuri. Disciplina *Educație fizică* este cea prin care se influențează în școală dezvoltarea fizică, se realizează învățarea deprinderilor motrice, dezvoltarea capacității de efort și favorizarea integrării în mediul natural și social. Disciplinei *Joc și mișcare* îi revine sarcina de a completa influențele pe care *Educația fizică* le exercită la nivelul personalității copilului, aducându-și o contribuție considerabilă la dezvoltarea cognitivă și socio-afectivă a acestuia prin valorificarea valențelor jocurilor de mișcare.

În planul-cadru de învățământ, disciplina *Educație fizică* are alocate 2 ore/săptămână, predate de către profesorul de educație fizică și sport, iar disciplina *Joc și mișcare* are prevăzută 1 oră/săptămână, predată de către profesorul pentru învățământ primar/institutor/învățător. Disciplina *Educație fizică* urmărește o dezvoltare progresivă a competențelor prin valorificarea experienței specifice vârstei elevilor, prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale personalității elevilor. Programă școlară pentru disciplina *Educație fizică* urmărește formarea competențelor cheie la elevi și, în același timp, susține legătura cu celelalte discipline de studiu, oferind perspectiva unui demers integrat, specific vârstei școlare mici.

Competențe generale

- 1. Utilizarea limbajului de specialitate în relațiile de comunicare specifice activităților de practicare a exercițiilor fizice și sportului**
- 2. Integrarea achizițiilor specifice dobândite în acțiuni de optimizare a stării de sănătate, a creșterii și dezvoltării fizice și a capacității motrice proprii**
- 3. Adoptarea unui comportament adecvat în relațiile interpersonale și de grup, bazat pe respect și fair-play în activitățile motrice desfășurate în școală și în afara acesteia**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea limbajului de specialitate în relațiile de comunicare specifice activităților de practicare a exercițiilor fizice și sportului

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Utilizarea noțiunilor specifice domeniului, în situații de instruire - acționarea în conformitate cu comenzile și indicațiile profesorului - exemplificarea practică a conținutului unor termeni specifici - recunoașterea acțiunilor motrice exersate - jocuri dinamice vizând concordanța dintre acțiunile motrice și comenzile date (de exemplu, „Comanda inversă”, „Oglinda” etc.) - îndeplinirea unor roluri (starter, arbitru, conducerea unui exercițiu, căpitan de echipă etc.) utilizând terminologia specifică - utilizarea termenilor specifici pentru descrierea acțiunilor motrice efectuate - participarea la discuții inițiate de profesor, pe teme specifice domeniului, utilizând termeni de specialitate 1.2. Respectarea regulilor specifice activităților sportive, din lecție și din afara acesteia - enunțarea regulilor de bază privind practicarea exercițiilor fizice și sportului - identificarea abaterilor personale și ale colegilor de la regulile stabilite - enunțarea regulilor principale ale disciplinelor sportive practicate în lecție - acționarea în acord cu semnalizările vizuale și auditive realizate de arbitru - aplicarea în activități extracurriculare a regulilor însușite	1.1. Aplicarea adecvată a noțiunilor specifice domeniului, în contexte de practicare variată (curriculare și extracurriculare) a exercițiilor fizice și sportului - acționarea în conformitate cu terminologia utilizată de profesor, colegi, parteneri, adversari, arbitri etc. - jocuri dinamice conținând acțiuni motrice generate de termeni specifici utilizați ca stimuli - conducerea unor secvențe de lecție - participarea la organizarea și desfășurarea jocurilor dinamice și întrecerilor cu caracter sportiv, îndeplinind diferite roluri - participarea la elaborarea materialelor informative expuse la avizierul catedrei de educație fizică și sport - comentarea unor evenimente sportive cu precădere din domeniul disciplinelor sportive practicate de elevi 1.2. Respectarea regulamentelor de desfășurare a întrecerilor în disciplinele sportive însușite - aplicarea în întreceri a regulilor însușite - descrierea consecințelor abaterilor de la prevederile regulamentelor - îndeplinirea rolului de arbitru în întrecerile din disciplinele sportive însușite (scorer, cronometror, tușier, starter etc.) - utilizarea sistemului de semnale vizuale și auditive specifice arbitrajului din disciplinele sportive însușite

2. Integrarea achizițiilor specifice dobândite în acțiuni de optimizare a stării de sănătate, a creșterii și dezvoltării fizice și a capacității motrice proprii

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Respectarea regulilor de igienă colectivă în activități motrice - verificarea igienei echipamentului sportiv, a materialelor didactice folosite și a spațiilor de practicare a exercițiilor fizice - aplicarea măsurilor de igienă colectivă înainte, în timpul și după desfășurarea lecțiilor - sesizarea abaterilor de la regulile de igienă specifice activităților de practicare a exercițiilor fizice 2.2. Aplicarea regulilor de bază în folosirea factorilor naturali de călire a organismului - descrierea regulilor de expunere corectă la radiații solare și la variațiile de temperatură, de evitare a deshidratării și a hipotermiei - echiparea corespunzătoare (tricou, șort, încălțăminte, mănuși, fular, fes, șapcă etc.) în funcție de factorii naturali de mediu, în lecție și în afara acesteia - exersarea tipurilor de respirație specifice diferitelor eforturi, în condiții atmosferice variate - expuneri adecvate la influențele factorilor de mediu - identificarea echipamentelor necesare participării la activități extracurriculare desfășurate în condiții variate, geografice și atmosferice 2.3. Menținerea posturii corporale corecte, în activitățile școlare și extrașcolare - recunoașterea principalelor abateri de la postura corporală - autoverificarea posturii corporale și identificarea eventualelor abateri - recunoașterea abaterilor principalelor segmente (torace, membre inferioare, gât) de la atitudinea corporală corectă - efectuarea exercițiilor corective recomandate	2.1. Aplicarea regulilor de igienă personală și colectivă în activități curriculare și extracurriculare - alcătuirea și utilizarea constantă a trusei de igienă personală - păstrarea condițiilor igienice a suprafețelor de lucru și a materialelor didactice utilizate - respectarea regulilor de igienă personală în realizarea exercițiilor fizice - aplicarea măsurilor de igienă personală înainte, în timpul și după desfășurarea activităților motrice - igienizarea constantă a echipamentului sportiv după fiecare activitate motrică desfășurată 2.2. Folosirea procedurilor de călire a organismului propriu prin valorificarea influențelor factorilor naturali de mediu - adoptarea măsurilor de evitare a influențelor nocive ale factorilor de mediu - echiparea corespunzătoare condițiilor variate de mediu - aprecierea eficienței echipamentelor de protecție folosite - depistarea efectelor nocive (arsuri, degerături etc.) și adoptarea măsurilor de tratare a acestora - pregătirea echipamentului pentru participarea la activități extracurriculare (excursii, drumeții, tabere) desfășurate în condiții de mediu variate 2.3. Identificarea factorilor care pot genera abateri de la postura corporală corectă - identificarea factorilor care pot genera abateri de la postura corporală corectă, din prezentările profesorului (orale, iconografice, filme), cât și din demonstrații - adoptarea și menținerea posturii corporale în toate împrejurările (în bancă, la masa de lucru de acasă, în activități curente etc.) - efectuarea programelor de exerciții corective, individualizate, în lecție și în timpul liber

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.4. Acționarea permanentă asupra armoniei proprii dezvoltării fizice - măsurarea greutateii și înălțimii corpului și înregistrarea valorilor acestora în jurnalul personal - măsurarea frecvenței cardiace și respiratorii, în repaus - efectuarea zilnică a exercițiilor de dezvoltare fizică însușite - utilizarea complexului de dezvoltare fizică însușit, ca „gimnastică de înviorare” zilnică - efectuarea exercițiilor de expresivitate corporală, pe fond muzical 2.5. Manifestarea unor indici corespunzători ai calităților motrice, în funcție de specificul acțiunilor motrice - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării formelor de manifestare ale vitezei (de reacție, de execuție, de repetiție, de deplasare), efectuate individual, pe perechi, în grup, sub formă de întrecere/concurs - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării capacităților coordinative (ambidextrie, coordonare segmentară, orientare spațio-temporală, echilibru, precizie), în condiții constante - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării forței (segmentare, dinamice, explozive) - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării rezistenței cardio-respiratorii la eforturi uniforme moderate - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării mobilității/stabilității articulare și elasticității musculare 2.6. Aplicarea deprinderilor motrice fundamentale și sportive elementare, în acțiuni motrice variate - exersarea deprinderilor motrice de locomoție, în condiții variate (tempouri, suprafețe, distanțe, direcții; individual, pe perechi, sub formă de întrecere) - efectuarea deprinderilor motrice de manipulare, cu obiecte diferite (formă, mărime, greutate, suprafață), realizate individual, pe perechi; de	2.4. Adoptarea măsurilor cu caracter profilactic și, după caz, curativ în asigurarea armoniei dezvoltării fizice - compararea greutateii și înălțimii proprii cu valorile medii specifice vârstei și sexului - măsurarea frecvenței cardiace și respiratorii, după efort - selectarea și efectuarea exercițiilor de influențare selectivă a aparatului locomotor, în funcție de particularitățile individuale - selectarea și efectuarea complexelor de dezvoltare fizică, în funcție de condițiile locuinței proprii - efectuarea exercițiilor de dezvoltare fizică armonioasă, pe fond muzical, sub formă de ansamblu 2.5. Manifestarea unor indici corespunzători ai calităților motrice combinate - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării formelor de manifestare ale vitezei în regimul celorlalte calități motrice - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării capacităților coordinative (ambidextrie, coordonare segmentară, orientare spațio-temporală, echilibru, precizie), în condiții variabile și în regimul altor calități motrice - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării forței în regimul celorlalte calități motrice (viteză, rezistență, capacități coordinative) - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării rezistenței cardio-respiratorii la eforturi aerobe și mixte, a rezistenței musculare locale - exersarea de acțiuni motrice corespunzătoare dezvoltării mobilității/stabilității articulare și elasticității musculare, pe fond muzical 2.6. Aplicarea deprinderilor motrice sportive în condiții regulamentare - participarea la întreceri și concursuri specifice ramurilor de sport însușite, desfășurate în lecție și în afara acesteia - urmărirea competițiilor sportive desfășurate pe plan local, național și internațional la disciplinele sportive însușite - participarea în funcție de abilitățile și interesele individuale la ansamblurile sportive și formațiile sportive reprezentative ale școlii

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<i>pe loc, din deplasare; proiectate la distanță, țintă etc.</i> - efectuarea deprinderilor motrice de stabilitate, în condiții variate (axe, planuri în acțiuni statice și dinamice) - efectuarea deprinderilor motrice în condiții variate (exersate separat sau sub formă de trasee aplicativ – utilitare, în lecție, și în activități extracurriculare) - efectuarea deprinderilor sportive elementare, din atletism, gimnastică și jocuri sportive, sub formă de jocuri dinamice, ștafete, trasee - participarea la activități sportive extracurriculare, variate 2.7. Manifestarea achizițiilor motrice cu componente estetice în activități cultural – artistice și sportive - exersarea în lecții a complexelor de exerciții (individual și în grup) de gimnastică acrobatică/ritmică/aerobică, a dansurilor însușite - participarea la serbări cultural-artistice și sportive școlare	2.7. Valorificarea deprinderilor sportive cu componentă estetică în activitățile de reprezentare a clasei/unității de învățământ - integrarea în formațiile cultural-artistice și sportive care vor reprezenta clasa/unitatea de învățământ la diferite evenimente - încadrarea în unități sportive specializate

3. Adoptarea unui comportament adecvat în relațiile interpersonale și de grup, bazat pe respect și fair-play în activitățile motrice desfășurate în școală și în afara acesteia

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea atitudinii de cooperare și întraajutorare în timpul activităților motrice - acordarea de asistență reciprocă în efectuarea diferitelor acțiuni motrice - efectuarea sarcinilor stabilite pentru pereche, grup, echipă - sprijinirea partenerului în realizarea elementelor cu grad crescut de dificultate - recunoașterea situațiilor care necesită acordarea sau primirea de ajutor - acordarea de asistență diferențiată în funcție de caracteristicile de gen 3.2. Asumarea rolurilor de conducere sau subordonare specifice activităților motrice - îndeplinirea unor roluri de conducere atribuite de-a lungul lecțiilor (conducere de exerciții, responsabil de grup, căpitan de echipă, arbitru etc.) - alegerea coechipierilor, trageri la sorți - îndeplinirea unor roluri de subordonare atribuite de-a lungul lecțiilor	3.1. Manifestarea atitudinii de fair-play în timpul activităților motrice/sportive - descrierea manifestărilor de fair-play în contextul activităților motrice - exemplificări ale formelor de manifestare a fair-play-ului în activitățile sportive vizionate sau practicate - exersarea unor comportamente fair-play în activitățile motrice/sportive desfășurate - acționarea în spiritul respectării diferențelor de gen 3.2. Asumarea rolurilor de conducere sau subordonare specifice activităților sportive - îndeplinirea prin rotație a unor roluri de conducere și de subordonare în organizarea și desfășurarea întrecerilor/concursurilor sportive (component al unei echipe, arbitru de linie, scorer etc.) - respectarea deciziilor în rolurile de subordonare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<i>(component al unei grupe/echipe, ajutor al profesorului etc.)</i> 3.3. Manifestarea constantă a unui comportament asertiv, în activitățile motrice curriculare și extracurriculare - <i>aprecierea obiectivă în activitățile sportive a valorii partenerilor și adversarilor</i> - <i>adoptarea unor comportamente echilibrate pe parcursul unor activități motrice și în competiții sportive</i> - <i>depistarea și intervenția în soluționarea imediată a stărilor conflictuale apărute între elevi, în timpul activităților motrice</i> - <i>reglarea propriului comportament în situații cu potențial conflictual</i> - <i>încurajarea partenerilor de întrecere</i>	3.3. Manifestarea constantă a unui comportament asertiv, în activitățile sportive competiționale - <i>respectarea regulilor de comunicare civilizată în relația cu coechipierii, adversarii, arbitrii, spectatorii</i> - <i>medierea conflictelor apărute în timpul activităților motrice</i> - <i>acceptarea deciziilor arbitrilor și evitarea discuțiilor contradictorii cu aceștia</i> - <i>încurajarea coechipierilor și felicitarea adversarilor</i>

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Elemente de organizare a activităților motrice	• formații de adunare (în linie pe un rând, în cerc și semicerc) • alinierea în linie și în coloană • pozițiile „drepti” și „pe loc repaus” • raportul prescurtat • întoarceri la stânga și la dreapta de pe loc • pornire și oprire din mers • formarea și strângerea coloanei de gimnastică	• formații de adunare (în linie pe unul și pe două rânduri) • alinierea în linie și în coloană, la diferite intervale și distanțe • pozițiile „drepti” și „pe loc repaus”; poziția „depărtat-repaus” • raportul complet • întoarceri la stânga și la dreapta, la stânga-împrejur • pornire și oprire din mers, în doi timpi • variante de formare și strângere a coloanei de gimnastică
2. Elemente ale dezvoltării fizice armonioase	• postura corectă în pozițiile de bază și abaterile de la aceasta • pozițiile: stând, stând depărtat, stând pe genunchi, așezat, culcat • exerciții libere de influențare selectivă a aparatului locomotor • exerciții pentru prevenirea instalării și compensarea abaterilor de la atitudinea corporală corectă • complexe de dezvoltare fizică armonioasă (libere, cu obiecte portative, cu/fără fond muzical) • exerciții de expresivitate corporală pe fond muzical • exerciții corective pentru principalele atitudini deficiente • exerciții pentru reglarea ritmului respirator în efort • principalii indicatori morfologici și funcționali ai organismului • valorile de referință ale indicatorilor morfologici în funcție de vârstă și sex • determinări și înregistrări ale indicilor morfologici și funcționali, în jurnalul personal	• postura corectă în pozițiile de bază și în acțiuni motrice variate • pozițiile de bază și derivate • exerciții libere, cu obiecte și cu partener de influențare selectivă a aparatului locomotor • exerciții corective pentru atitudinile deficiente segmentare și posturale • complexe de dezvoltare fizică armonioasă (libere, cu obiecte portative, cu/ fără fond muzical, cu partener) • exerciții de expresivitate corporală, efectuate pe fond muzical, sub formă de ansamblu • exerciții pentru educarea actului respirator și reglarea respirației în efort • principalii indicatori morfologici și funcționali ai organismului • valorile de referință ale indicatorilor morfologici în funcție de vârstă și gen • determinări și înregistrări în jurnalul personal a indicatorilor morfologici și funcționali și comparări cu valori de referință specifice vârstei și sexului
3. Calități motrice	1. Viteza • viteza de reacție la stimuli: - vizuali - auditivi - tactili • viteza de execuție și de repetiție: - în acțiuni motrice singulare și repetate	1. Viteza • viteza de reacție la stimuli: - vizuali - auditivi - tactili • viteza de execuție și repetiție: - în acțiuni motrice complexe

	- viteza de deplasare: - pe distanțe și direcții variate 2. Capacități coordinative/îndemânare - coordonarea acțiunilor segmentelor corpului, în spațiu și timp - coordonarea acțiunilor motrice în relație cu un partener - coordonarea în manevrarea de obiecte - ambidextrie - coordonare oculo-motorie în sarcini motrice simple - echilibru 3. Forța - forța dinamică (izotonică) segmentară - forța explozivă 4. Rezistența - rezistența cardio-respiratorie la eforturi uniform moderate 5. Mobilitatea/stabilitatea articulară și elasticitate musculară - mobilitatea coloanei vertebrale și a articulațiilor coxo-femorale - stabilitatea articulațiilor umărului, cotului, genunchiului și gleznei - elasticitate musculară	- viteza de deplasare: - pe distanțe și direcții variate - în funcție de repere și parteneri de întrecere 2. Capacități coordinative/îndemânare - coordonarea segmentelor corpului în acțiuni cu complexitate crescândă - coordonarea acțiunilor motrice în relație cu partener/adversar - coordonare în manevrarea obiectelor specifice disciplinelor sportive - ambidextrie - coordonare oculo-motorie în sarcini motrice complexe - echilibru - capacități coordinative în regimul altor calități motrice 3. Forța - forță dinamică (izonotică) segmentară și generală - forță explozivă - forța dinamică segmentară, în regimul celorlalte calități motrice 4. Rezistența - rezistența generală la eforturi aerobe și mixte - rezistența musculară locală 5. Mobilitatea/stabilitatea articulară și elasticitate musculară - mobilitatea coloanei vertebrale și a articulațiilor coxo-femorale - stabilitatea articulațiilor umărului, cotului, genunchiului și gleznei - elasticitate musculară
4. Deprinderi motrice A. fundamentale - de locomoție - de manipulare - de stabilitate	A. Deprinderi motrice fundamentale 1. Deprinderi de locomoție Mers - variante de mers, în formații și cu tempouri diferite - deplasări în echilibru în diferite variante, pe suprafețe înguste/înălțate, orizontale/inclinate, cu întoarcere 90°, 180°	A. Deprinderi motrice fundamentale 1. Deprinderi de locomoție Mers - variante de mers, în formații și cu tempouri diferite, combinate cu alte acțiuni motrice - mers cu schimbarea direcției de deplasare

B. specifice disciplinelor sportive	Alergare - pasul de alergare - alergare laterală cu pas adăugat, cu pas încrucișat - alergare rectilinie, alergare șerpuită, alergare cu ocolire de obstacole - alergare cu sarcini motrice suplimentare (opriri, întoarceri, culegeri-depuneri de obiecte, transport de obiecte) - alergare în tempo uniform moderat, alergare accelerată Săritură - cu desprindere de pe unul și de pe ambele picioare, în lungime și în înălțime, peste obstacole joase - la coardă Escaladare - escaladări prin apucare, sprijin și pășire pe obstacol - escaladări prin apucare, sprijin și rulare pe șezut Cățărare - cățărare pe banca de gimnastică înclinată, cu ajutorul brațelor și picioarelor și coborâre prin alunecare - cățărare și coborâre la scara fixă, din treaptă în treaptă și din două în două trepte Târâre - tracțiunea-împingerea simultană și alternativă cu brațele din culcat facial pe banca de gimnastică - târârea joasă, cu braț și picior opus pe sub obstacole	- deplasări în echilibru pe suprafețe înguste și înălțate progresiv, cu purtare de obiecte, cu întoarcere 90°, 180°, 360° - deplasări în echilibru pe suprafețe înguste și înălțate, cu pășire peste obiecte Alergare - alergare laterală cu pas încrucișat - alergare cu schimbări de direcție - alergare în tempo uniform moderat, în tempou variabil, alergare accelerată - alergare cu sarcini motrice suplimentare (opriri, întoarceri, culegeri-depuneri de obiecte, transport de obiecte) - alergare în relație cu un partener/adversar Săritură - în adâncime, de pe suprafețe înălțate - cu desprindere de pe unul și de pe ambele picioare, în înălțime și în lungime, peste obstacole joase - la coardă Escaladare - escaladări prin apucare, sprijin și pășire pe obstacol - escaladări prin apucare, sprijin și rulare pe partea anterioară a corpului Cățărare - cățărare-coborâre pe banca de gimnastică înclinată, cu ajutorul brațelor și picioarelor - cățărare pe scara fixă, din două în două trepte, deplasare laterală pe scara alăturată și coborâre din două în două trepte Târâre - tracțiunea alternativă cu brațele din culcat facial/dorsal pe banca de gimnastică - deplasarea corpului prin împingeri simultane și alternative, cu brațele și picioarele
---	--	--

	2. Deprinderi de manipulare - de tip propulsie - aruncare cu una și două mâini de pe loc, la distanță - aruncare azvârlită, lansată, prin împingere - lovirea cu mâna și cu piciorul a diferitelor obiecte - de tip absorbție - prindere cu o mână și cu două mâini, de pe loc și din deplasare, din autoaruncări și de la partener, a diferitelor obiecte - transport de obiecte/aparate ușoare, apucate cu una/ambele mâini, individual și în perechi 3. Deprinderi de stabilitate a) de tip axial - îndoire, întindere, răsucire, întoarcere, balansare (libere) b) posturi statice sau dinamice - poziții fundamentale și derivate - parcurhuri aplicative conținând deprinderi de locomoție, de manipulare și de stabilitate formate - variante de ștafete conținând deprinderile însușite, sub formă de întrecere pe echipe B. Deprinderi motrice specifice disciplinelor sportive 1. Specifice atletismului - școala alergării - alergarea de rezistență - alergarea de viteză cu start din picioare - școala săriturii - săritura în lungime cu elan, procedeul ghemuit - școala aruncării - aruncarea mingii de oină de pe loc, la distanță	- târârea joasă, pe o latură, pe sub obstacole, cu/fără obiecte 2. Deprinderi de manipulare - de tip propulsie - aruncări azvârlite, la țintă, la distanță, la partener - aruncare, ricoșare, lovire cu mâna și cu piciorul - lovire cu obiecte: rachetă, paletă, crosă etc. - de tip absorbție - prindere cu o mână și cu două mâini, de pe loc și din deplasare, din autoaruncări și de la partener, a obiectelor din domeniul disciplinelor sportive studiate - transport de obiecte/aparate ușoare, apucate cu una/ambele mâini, în perechi sau în grup 3. Deprinderi de stabilitate a) de tip axial - îndoire, întindere, răsucire, întoarcere, balansare (cu obiecte, partener) b) posturi statice sau dinamice - posturi ortostatice, rostogoliri, starturi (<i>se realizează prin conținuturile specifice disciplinelor sportive</i>) - parcurhuri aplicative și ștafete conținând deprinderi de locomoție, de manipulare și de stabilitate formate (sub formă de întrecere pe echipe) B. Deprinderi motrice specifice disciplinelor sportive 1. Specifice atletismului - școala alergării - alergarea de rezistență ✓ pasul alergător de semifond ✓ startul din picioare - alergarea de viteză cu start din picioare ✓ pasul alergător de accelare ✓ pasul alergător lansat de viteză ✓ startul din picioare - școala săriturii - săritura în lungime cu elan, procedeul ghemuit ✓ fazele săriturii
--	--	---

	2. Specifice gimnasticii • acrobatice - cumpănă pe un picior - semisfoara - podul de jos - stând pe omoplați - rulări - rostogolire înainte din ghemuit în ghemuit - rostogolire înainte din depărtat în ghemuit - rostogolire înapoi din ghemuit în depărtat - legări de elemente acrobatice • ritmice - variații de pași specifici - balansări de brațe - elemente de echilibru-passé - întoarcerea cu pași succesivi - săritură dreaptă (cu balansarea/încrucișarea brațelor) - legări de elemente pe fond muzical • aerobice - pași aerobici de bază și de legătură - structuri de pași aerobici în 8 timpi, pe fond muzical, pe direcțiile specifice - ansambluri 3. Specifice jocurilor sportive Jocuri dinamice și pregătitoare specifice fiecărui joc sportiv • minibaschet • minifotbal • minihandbal	- săritura în înălțime cu pășire - școala aruncării - aruncarea mingii de oină de pe loc, la distanță ✓ fazele aruncării 2. Specifice gimnasticii • acrobatice - cumpănă pe un picior - sfoara - podul de jos, podul de sus - stând pe omoplați - rulări - rostogolire înainte din ghemuit în ghemuit - rostogolire înainte din depărtat în ghemuit - rostogolire înainte din ghemuit în depărtat - rostogolire înapoi din ghemuit în depărtat - rostogolire înapoi din depărtat în ghemuit - legări de elemente acrobatice • ritmice - variații de pași specifici - balansări de brațe - elemente de echilibru-passé - întoarcerea cu pași succesivi - săritură dreaptă (cu balansarea/încrucișarea brațelor) - pași de dans clasic și modern - legări de elemente pe fond muzical • aerobice - pași aerobici de bază și de legătură - structuri de pași aerobici în 8 timpi, pe fond muzical, pe direcțiile specifice - ansambluri 3. Specifice jocurilor sportive Jocuri dinamice și pregătitoare specifice fiecărui joc sportiv • minibaschet • minifotbal • minihandbal
--	---	--

	• badminton • tenis de masă • tenis 4. Specifice disciplinelor sportive alternative (de sezon) • schi • patinaj role/ gheață • sanie • înot • șah • SRugby - Regulile de bază ale sporturilor predate - Informații sportive - Semnalizări vizuale și auditive realizate de arbitru - Calendarul serbărilor cultural-artistice	• badminton • tenis de masă • tenis 4. Specifice disciplinelor sportive alternative (de sezon) • schi • patinaj role/ gheață • sanie • înot • șah • SRugby - Regulile de bază ale sporturilor predate - Informații sportive - Semnalizări vizuale și auditive realizate de arbitru - Calendarul competițiilor sportive școlare (locale, naționale, după caz) - Calendarul serbărilor cultural-artistice - Unități sportive specializate din proximitatea școlii și oferta de discipline sportive a acestora
5. Igienă și protecție individuală	- conținutul trusei de igienă personală la disciplina <i>Educație fizică</i> - caracteristicile echipamentului sportiv specific ramurilor de sport și mediilor de desfășurare a activităților motrice - factorii de mediu valorificați în călirea organismului - reguli de igienă personală asociate efortului fizic - igiena materialelor didactice și a spațiilor de practicare a exercițiilor fizice - exerciții și reguli pentru pregătirea organismului pentru efort - tipurile respirației în efort - măsurile de igienă - înainte, în timpul și după activitățile sportive - tehnicile de acordare reciprocă a ajutorului/sprijinului în execuțiile actelor motrice cu un grad mediu de dificultate	- exerciții și reguli pentru pregătirea organismului pentru efort - factorii de mediu valorificați în călirea organismului și măsuri de evitare a influențelor nocive ale acestora - exerciții și reguli pentru refacerea organismului după efort - regulile de igienă colectivă - semnele deteriorării igienei personale și colective - măsurile de menținere a igienei personale și colective - măsurile de igienizare a spațiilor, instalațiilor și aparatelor utilizate - tehnicile de acordare reciprocă a ajutorului/sprijinului în execuțiile actelor motrice cu un grad crescut de dificultate
6. Componente ale personalității	- locul și formele de practicare a exercițiilor fizice în regimul cotidian de viață - atribuțiile rolurilor de conducere și subordonare îndeplinite de elevi în lecțiile de educație fizică	- responsabilitatea față de propria stare de sănătate, dezvoltare fizică și capacitate motrică - atribuțiile rolurilor de conducere și de subordonare îndeplinite de elevi în practicarea disciplinelor sportive

	- norme de comunicare între elevi, parteneri și adversari - stările și reacțiile emoționale survenite în întreceri - atitudinile și comportamentele acceptate în întreceri organizate în lecții - deprinderi de relaționare între componenții unei grupe/echipe, în cadrul lecției de educație fizică și în activitățile motrice extrașcolare - procedee de acordare a ajutorului și sprijinului în timpul practicării exercițiilor fizice - criterii obiective în aprecierea valorii performanțelor proprii - forme de încurajare a partenerilor de întrecere	- norme și deprinderi de comunicare între elevi, parteneri, adversari, arbitri, spectatori - stările și reacțiile emoționale survenite în întreceri sportive - atitudini și comportamente acceptate în activități sportive competiționale - deprinderi de relaționare și lucru în grup între componenții unei echipe, în cadrul lecției de educație fizică și în activitățile sportive extrașcolare - modalități de mediere a conflictelor apărute în timpul activităților sportive - procedee de acordare a ajutorului și sprijinului în timpul practicării exercițiilor fizice - criterii obiective în aprecierea valorii partenerilor și adversarilor - forme de încurajare a coechipierilor și felicitare a adversarilor - forme de manifestare a fairplay-ului în activitățile motrice competiționale și necompetiționale
--	--	--

Sugestii metodologice

Programa școlară se adresează profesorilor care predau disciplina *Educație fizică*. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare care trebuie să ofere răspunsuri la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor materiale)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Lectura se realizează în succesiunea următoare: de la competențe generale, la competențe specifice, la activități de învățare și de la acestea din urmă la conținuturi. Profesorii vor proiecta demersul de învățare în funcție de particularitățile clasei de elevi, de baza materială de care dispun și de opțiunile elevilor.

Strategii didactice

Programa școlară valorifică exemplele de activități de învățare care să permită trecerea de la centrarea pe conținuturi, la centrarea pe experiențe de învățare. În vederea formării competențelor, se recomandă ca strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei *Educație fizică* să pună accent pe construcția progresivă a cunoașterii specifice domeniului, pe flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat.

Ținând seama de particularitățile elevilor, profesorii vor folosi demersuri care să facă accesibil și atractiv conținutul lecției de educație fizică. Jocul devine *metodă, mijloc și formă de organizare*, efectuat sub formă de întrecere, adaptat capacităților motrice și psihice ale elevilor.

La începutul anului școlar se va urmări organizarea claselor și a grupelor de lucru în spiritul educației incluzive. În prima lună de școală se va acorda atenție formelor de deplasare individuală și în grup, precum și formațiilor de lucru (cerc, coloană, linie, semicerc etc.).

În paralel cu activitatea motrică se va folosi limbajul de specialitate, din care să nu lipsească metafora ca mijloc de formare a imaginii mentale și de valorificare a achizițiilor dobândite prin lecțiile de educație fizică.

La clasele a III-a și a IV-a din ciclul primar se va pune accentul pe lucrul în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și stimularea reciprocă. Se va asigura utilizarea unor mijloace (mingi, cercuri, steaguri, dispozitive, instalații, sisteme de protecție etc.) care să asigure protejarea copiilor, înlăturându-se orice posibilitate de a se produce accidente. Se recomandă ca resursele să fie estetice, atractive și ușor de manevrat.

În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea continuă a evaluării cu accent pe valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev. Profesorii vor respecta prevederile Sistemului Național Școlar de Evaluare la Disciplina Educație Fizică și Sport. În funcție de particularitățile clasei de elevi și de opțiunile acestora, în condițiile bazei materiale de care dispune școala, profesorii pot elabora și alte forme de evaluare.

Lecția de educație fizică rămâne o creație a fiecărui profesor, ce trebuie să reflecte competențele sale profesionale, capacitatea de a se adapta condițiilor concrete de desfășurare a activității didactice și particularităților elevilor, ajutându-se de o serie de îndrumări/sugestii metodologice, oferite prin această programă, astfel:

- Prezentarea de către profesor a conținuturilor care vor fi abordate, a probelor și criteriilor de evaluare și a repartizării acestora pe semestre.
- Realizarea evaluării predictive a nivelului de pregătire a elevilor.
- Eliminarea din relația profesor-elev a oricărei forme de agresare verbală sau fizică asupra elevului.
- Menținerea de către profesor a unei relații constante cu învățătorul/învățătoarea clasei, în special pe următoarele probleme:
 - responsabilitatea deplasării elevilor la și de la locul de desfășurare a activității;
 - evidențierea ritmică, de către profesor, în catalogul clasei, a rezultatelor evaluării curente.

- Integrarea problematicii educației fizice din învățământul primar în preocupările catedrei de specialitate (activități metodice, dotări materiale și didactice, orar, interasistențe, participări la competiții sportive), într-un mod echitabil față de învățământul gimnazial și liceal.

În vederea valorizării competențelor cheie și a asigurării transferabilității la nivelul activității educaționale, strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei *Educație fizică* vor pune accent pe coerență și abordări integrate.

În conformitate cu prevederile OMECTS nr. 3462/2012, în învățământul primar, în afara orelor de educație fizică prevăzute în planul-cadru, pot fi constituite **formații sportive și ansambluri sportive**.

A. Formațiile sportive se constituie pentru elevii cu aptitudini motrice deosebite și se pregătesc ca reprezentative ale unităților de învățământ, participante la competițiile sportive interșcolare (de exemplu, Olimpiada Națională a Sportului Școlar).

Formațiile sportive se constituie și se pregătesc pentru o singură disciplină sportivă, în cazul sporturilor pe echipe, și pentru una sau mai multe discipline sportive, în cazul sporturilor individuale.

Numărul formațiilor sportive se aprobă de către Consiliul de Administrație al unității de învățământ, la propunerea catedrelor de specialitate, în funcție de resursele materiale și umane disponibile. În unitățile de învățământ în care nu există catedre de specialitate, propunerea se face de către profesorul de educație fizică.

Pentru pregătirea formațiilor sportive se alocă un număr de 2 ore pe săptămână, pentru fiecare formație sportivă, în afara orarului zilnic. Aceste ore intră în norma didactică a profesorului de educație fizică și sport și se consemnează în condictă.

O formație sportivă este alcătuită din minimum 10 – maximum 25 de elevi, proveniți din una sau mai multe clase de același nivel de învățământ.

Programele școlare pentru acest gen de activitate sunt cele elaborate pentru nivelul începători – disciplina *Pregătire sportivă practică*.

B. Ansamblurile sportive se organizează pentru elevii care doresc să participe la activități motrice, cu caracter competițional sau recreativ, la solicitarea scrisă a elevilor/părinților. Unitatea de învățământ va prezenta elevilor o ofertă de discipline sportive sau de activități motrice, în funcție de resursele materiale și umane de care dispune.

Ansamblurile sportive se desfășoară pe grupe, cu câte o (una) oră pe săptămână, în afara orarului zilnic. Orele de ansamblu sportiv sunt incluse în norma didactică a profesorului de educație fizică și se consemnează în condictă.

Fiecare grupă este alcătuită din minimum 10 – maximum 25 de elevi, proveniți de la una sau mai multe clase.

Numărul grupelor de ansamblu sportiv se aprobă de către Consiliul de Administrație al unității de învățământ, la propunerea catedrelor de specialitate. În unitățile de învățământ în care nu există catedre de specialitate, propunerea se face de către profesorul de educație fizică și sport.

Elevii care au statutul de scutit medical la lecțiile de educație fizică pot participa, în funcție de recomandările scrise ale medicului specialist, la orele de ansamblu sportiv.

Programul activităților motrice din cadrul orei de ansamblu sportiv este stabilit de către profesorul de educație fizică împreună cu elevii participanți.

Numărul ansamblurilor sportive și al formațiilor sportive ale unei unități de învățământ, precum și criteriile de constituire a acestora, se aprobă de către Consiliul de Administrație în luna mai, pentru anul școlar următor, după analiza opțiunilor elevilor/părinților, prezentate în scris.

Monitorizarea activităților sportive din cadrul orelor de ansamblu sportiv și orelor de pregătire a formațiilor sportive se realizează, la nivelul unității de învățământ, de către conducerea acesteia, iar la nivel județean, de către inspectorul școlar de specialitate.

Semestrial, comisia/catedra metodică realizează un raport privind organizarea și desfășurarea activităților sportive din cadrul orelor de ansamblu sportiv și orelor de pregătire a formațiilor sportive, raport care se prezintă și se supune spre analiză și aprobare Consiliului de Administrație al unității de învățământ.

Grupul de lucru

Alin Cătălin PĂUNESCU	Ministerul Educației Naționale
Petrică DRAGOMIR	Institutul de Științe ale Educației
Monica STĂNESCU	U.N.E.F.S. București – F.E.F.S.
Nicolae Emilian NEAGU	U.M.F. Tg. Mureș
Emilian PĂTRU	I.S.J. Galați
Dan-Mihai GHEORGHIȚĂ	I.S.J. Brăila
Laurențiu OPREA	I.S.M. București
Francisc SCHMIDT	Colegiul Național „Moise Nicoară” Arad
Iliana IONESCU	Liceul de Informatică „Ștefan Odobleja” Craiova
Sorina POPA	Colegiul Național „Decebal” Deva
Adrian NIȚIȘOR	Școala cu clasele I-VIII nr. 2 Drobeta Turnu Severin

**Programa școlară
pentru disciplina**

**JOC ȘI MIȘCARE
CLASELE a III-a - a IV-a**

Notă de prezentare

Programa școlară pentru *Joc și mișcare* prezintă competențele generale și specifice, activitățile de învățare, conținuturile și sugestiile metodologice pentru această nouă disciplină din oferta curriculară de la clasele a III-a și a IV-a, din învățământul primar. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Educație fizică, sport și sănătate* și are un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe parcursul fiecărui an școlar.

Introducerea disciplinei *Joc și mișcare* în planurile de învățământ ale claselor a III-a și a IV-a accentuează rolul pe care activitățile ludice cu caracter dinamic trebuie să îl aibă în procesul de creștere și dezvoltare a copiilor de 9 – 10/11 ani. Disciplina *Joc și mișcare* subliniază potențialul instructiv-educativ al jocurilor, ca mijloace didactice specifice perioadei miciei școlarității, prin faptul că valorifică tendința naturală a copiilor pentru mișcare. Prin mișcare copilul explorează, cunoaște, interacționează cu propriul corp și cu mediul înconjurător. Cunoscând posibilitățile de acțiune asupra mediului, copilul devine încrezător în forțele proprii și cutezător în a descoperi lumea.

Integrată în cadrul ariei curriculare *Educație fizică, sport și sănătate*, disciplinei îi revine sarcina de a completa influențele pe care *Educația fizică* le exercită la nivelul personalității copilului, aducându-și o contribuție considerabilă la dezvoltarea cognitivă și socio-afectivă a acestuia prin valorificarea valențelor jocurilor de mișcare. Potențialul instructiv-educativ al jocurilor dinamice poate susține dezvoltarea inteligenței emoționale a copiilor și, prin aceasta, o mai bună adaptare la solicitările mediului școlar și social. Numeroasele tipuri de jocuri de mișcare – cu și fără obiecte, de întrecere și de cooperare, cu roluri etc., pot sta la baza proiectării unor situații de instruire cu bogate influențe benefice asupra personalității copilului, căruia îi oferă posibilitatea definirii continue a trăsăturilor sale cognitive, afective, moral-volitive.

În timp ce influențele jocurilor dinamice asupra sferei motrice și fizice sunt valorificate în primul rând la *Educație fizică*, în cadrul acestei discipline se va urmări potențarea influențelor mișcării sub formă de joc, asupra dezvoltării cognitive și socio-afective a copilului.

Potențialul jocurilor de mișcare poate fi utilizat și pentru consolidarea cunoștințelor pe care copiii le dobândesc la alte discipline de studiu (limba română, matematică, științele naturii etc.). Maniera integrată de abordare a acestor obiecte de studiu face posibilă învățarea/consolidarea, prin jocuri dinamice, a alfabetului, cifrelor, denumirii animalelor, fructelor, legumelor etc. Prin faptul că îi este specifică activitatea în grup, jocul de mișcare favorizează manifestarea relațiilor sociale (de cooperare, de întrecere), presupunând armonizarea intereselor individuale și a eforturilor personale cu cele ale grupului; favorizează încadrarea în colectiv, asumarea de responsabilități, manifestarea atitudinii critice și autocritice, a inițiativei și le permite copiilor să învețe ce înseamnă toleranța, acceptarea celui alt, luarea unei decizii și asumarea consecințelor acesteia. Jocul presupune reguli și respectarea lor, astfel disciplina *Joc și mișcare* contribuie la dezvoltarea morală a copilului și permite o mai bună integrare școlară și socială a acestuia. Ca urmare a situațiilor favorabile sau nefavorabile cu care se confruntă copilul în timpul jocului, el va trăi o gamă largă de stări afective – bucurie, tristețe, mulțumire, entuziasm, plăcere. Copilul are ocazia să cunoască aceste stări, să le înțeleagă și să învețe să le controleze, astfel încât să aibă un comportament echilibrat, la școală și în societate.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini formate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale ale disciplinei *Joc și mișcare* vizează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întreg ciclul primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora, formându-se pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării sunt structurate, în mod progresiv, pe ani de studiu și reprezintă baza de operare pentru formarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

1. Capacitate psiho-motrică
2. Deprinderi de comunicare și lucru în echipă
3. Stil de viață activ

Sugestiile metodologice includ strategii didactice și au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei. Pentru a facilita demersul cadrului didactic, sugestiile metodologice includ, de asemenea, o descriere a jocurilor de mișcare oferite ca exemple în secțiunea de conținuturi.

Programa școlară propune o abordare flexibilă, bazată pe valorificarea competențelor și a experienței profesorului, a resurselor specifice unității de învățământ. Cadrul didactic este liber să aleagă, să modifice sau să adauge activități de învățare. Întregul demers didactic este însă adaptat particularităților elevilor și bazat pe învățarea prin joc. La rândul lor, elevii sunt încurajați să își exprime opțiunile pentru abordarea în procesul de învățare a anumitor jocuri.

Prin influențele pe care le exercită, disciplina își aduce o contribuție importantă asupra întregii personalități a copilului, contribuind la dezvoltarea acesteia încă din perioada școlară mică.

Competențe generale

- 1. Participarea la jocurile de mișcare, organizate sau spontane, în funcție de capacitatea psiho-motrică și interesele individuale**
- 2. Manifestarea unor comportamente sociale adecvate în activitățile ludice**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Participarea la jocurile de mișcare, organizate sau spontane, în funcție de capacitatea psiho-motrică și interesele individuale

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Aplicarea deprinderilor locomotorii în cadrul unor jocuri de întrecere - participarea la ștafete și jocuri cu utilizarea unor deprinderi de locomoție - participarea la ștafete și jocuri cu utilizarea unor deprinderi de manipulare	1.1. Utilizarea deprinderilor locomotorii în condiții variate - parcurgerea de trasee aplicative amenajate în săli și în aer liber - participarea la ștafete și jocuri de mișcare integrate în activitățile ludice școlare și posibil a fi utilizate în activitățile extrașcolare
1.2. Manevrarea obiectelor în condiții de cooperare intra-grup și întrecere inter-grupe - realizarea unor sarcini motrice de manipulare a diferitelor obiecte, în cadrul unui grup - implicarea în jocuri de mișcare cu manevrarea obiectelor, desfășurate între echipe, sub formă de întrecere	1.2. Manevrarea obiectelor în condiții de întrecere între echipe - acționarea în jocuri de mișcare cu manevrarea de obiecte, cu forme și dimensiuni diferite, sub formă de întrecere, între echipe, cu efective variate
1.3. Utilizarea deprinderilor motrice de bază pentru realizarea unor activități ludice, cu caracter complex și eforturi diferite - participarea la ștafete cu solicitări de eforturi diferite - parcurgerea de trasee aplicativ-utilitare - participarea la jocuri de orientare în spațiu	1.3. Valorificarea deprinderilor motrice de bază în condițiile unor proiecte cu caracter integrat - acționarea în jocuri de mișcare pentru consolidarea achizițiilor dobândite în cadrul celorlalte discipline de studiu - practicarea jocurilor de mișcare în programul proiectelor de grup desfășurate extracurricular (serbări tematice, expediții, tabere etc.)

2. Manifestarea unor comportamente sociale adecvate în activitățile ludice

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Gestionarea relațiilor intra-grup și inter-grup în activitățile de joc și mișcare - realizarea unor sarcini de colaborare în practicarea activităților de joc și mișcare - implicarea activă în evitarea/ medierea conflictelor în activitățile de joc și mișcare	2.1. Asumarea responsabilității în îndeplinirea rolurilor individuale repartizate în cadrul grupului, în activitățile de joc și mișcare - îndeplinirea adecvată a rolurilor de conducere/subordonare în cadrul activităților de joc și mișcare - participarea la repartizarea rolurilor în cadrul grupurilor - participarea la constituirea echipelor

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.2. Acceptarea echilibrată a victoriei/înfrângerii în cadrul jocurilor de mișcare - participarea la stabilirea rolurilor și sarcinilor în echipă (căpitan de echipă, starter, arbitru, scorer etc.) - participare la tragerea la sorți, la constituirea echipelor - felicitarea coechipierilor/adversarilor - autoanaliza randamentului propriu - analiza randamentului echipelor	2.2. Organizarea și adaptarea unor jocuri de mișcare în activitățile ludice școlare și extrașcolare - organizarea de jocuri de mișcare cu efective și reguli diferite (simplificate, adaptate, crescute ca dificultate) - organizarea de jocuri de mișcare în condiții variabile - adaptarea unor jocuri însușite la condițiile unor activități extracurriculare - acceptări și acordări de revanșe la jocurile desfășurate sub formă de întrecere

Conținuturi

Domenii	CLASA a III-a	CLASA a IV-a
1. Capacitate psiho - motrică	Jocuri de mișcare cuprinzând variante de mers, cu purtări de obiecte (Exemple de jocuri: <i>Măsurătorii – deplasări cu numărarea pașilor și transport de diferite obiecte</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de alergare: - în zig-zag - cu ocolire de obstacole - cu trecere peste obstacole - cu transport și punere de obiecte (Exemple de jocuri: <i>Vizitiul și căluțul, Troica, Vânătorul, vrabia și albina, Șoarecele și pisica, Poșta merge</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de sărituri cu desprindere de pe un picior și de pe ambele picioare; cu coardă (Exemple de jocuri: <i>Elasticul, Ferește-ți picioarele</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de aruncare și prindere: - aruncare lansată cu două mâini înainte, în sus și pe deasupra capului - prindere cu o mână prin apucare - aruncare azvârlită la distanță și la țintă (Exemple de jocuri: <i>Suveica dublă, Vânătorii și rațele, Ciobanul își apără oile, Țintașii iscusiți</i>) Jocuri de mișcare, trasee aplicative și ștafete cuprinzând deprinderi motrice complexe (utilitar-aplicative): - tracțiune-împingere - cățărare-coborâre - tracțiune (Exemple de jocuri: <i>Derdelușul, Toboganul, Avionul</i>)	Jocuri de mișcare cuprinzând variantele de mers cu schimbări de direcție (Exemple de jocuri: <i>Ștafete cu deplasări în diferite variante de mers</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de alergare: - în zig-zag - cu ocolire de obstacole - cu trecere peste obstacole - cu transport, punere și culegere de obiecte (Exemple de jocuri: <i>Naveta spațială, Vizitiul și doi cai, Figurile geometrice, Calculatoarele</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de sărituri cu desprindere de pe un picior și de pe ambele picioare, în lungime, înălțime și adâncime; cu coardă (Exemple de jocuri: <i>Șotronul, Elasticul, Cercurile zburătoare</i>) Jocuri de mișcare și ștafete cuprinzând variante de aruncare și prindere: - aruncare azvârlită la distanță, la țintă și la partener - aruncare împinsă cu două mâini de la piept - prindere cu două mâini a obiectelor rostogolite - prindere cu două mâini a mingii transmise de un partener (Exemple de jocuri: <i>Suveica încrucișată, Mingea la căpitan, Între două focuri, Vânătorii și rațele</i>) Jocuri de mișcare, trasee aplicative și ștafete cuprinzând deprinderi motrice complexe (utilitar-aplicative): - tracțiune-împingere - cățărare-coborâre - tracțiune - escaladare (Exemple de jocuri: <i>Lupta cocoșilor, Transportul rănitului, Remorcarea, Ancorăm corabia la mal</i>)

Domenii	CLASA a III-a	CLASA a IV-a
	Jocuri de mișcare și ștafete vizând dezvoltarea calităților motrice: - viteza de deplasare în relație cu un partener - forță dinamică a trunchiului și abdomenului - rezistența generală (Exemple de jocuri: <i>Vânătorul, vrabia și albina, Nu te lăsa frate</i>) Jocuri pentru orientare spațio - temporală: - repere statice, dinamice - ritm (Exemple de jocuri: <i>Ocupă locul, Poșta merge, Cercurile zburătoare</i>)	Jocuri de mișcare și ștafete vizând dezvoltarea calităților motrice combinate (Exemple de jocuri: <i>Vânătorii și rațele, Nu te lăsa frate - variantă</i>) Jocuri pentru coordonare oculo-motorie: - coordonare ochi – mână - coordonare ochi – picior - coordonare generală (Exemple de jocuri: <i>Țintașii iscusiți, Vânătorii și rațele, Între două focuri</i>)
2. Deprinderi de comunicare și lucru în echipă	Tehnici de comunicare eficientă în jocuri de mișcare (De exemplu, <i>gesturi, semne, semnale</i>) Adoptarea unor serii de roluri pentru oferirea de sprijin necondiționat (De exemplu, <i>acțiuni în perechi, grupuri mici, cu schimbarea rolurilor la fiecare execuție</i>) Ascultarea și acceptarea opiniilor celorlalți (De exemplu, <i>întrebări și răspunsuri cu privire la rezultatele jocurilor</i>) Responsabilitățile rolurilor de conducere (De exemplu, <i>supravegherea respectării regulilor și a ordinii în desfășurarea jocurilor</i>) Reguli de interacțiune inter-grup (De exemplu, <i>respectarea echipei adverse, recunoașterea rezultatului întrecerii în cadrul jocurilor, supravegherea respectării regulilor de către partenerii de întrecere</i>) (Exemple de jocuri: <i>Remorcarea, Ancorăm corabia la mal, Între două focuri</i>)	Mesaje de tip asertiv în jocurile de mișcare (De exemplu, <i>ascultarea opiniilor celorlalți; exprimarea deschisă a aprobării sau dezaprobării rezultatelor întrecerile, în jocurile de mișcare</i>) Modalități de comunicare verbală și nonverbală elev – elev, în echipă, în întreceri (De exemplu, <i>încurajarea, sprijinirea, stimularea, semnalarea</i>) Atribuțiile rolurilor în jocurile de mișcare (De exemplu, <i>de subordonare, de conducere, de executant</i>) Drepturile și obligațiile participanților la jocurile de mișcare (De exemplu, <i>participant în condiții egale la joc, respectarea regulilor și a celorlalți participanți</i>) Responsabilitățile rolurilor de organizare a jocurilor (De exemplu, <i>delimitarea spațiilor de joc, amplasarea materialelor didactice, constituirea echipelor, tragerile de sorți</i>) (Exemple de jocuri: <i>Uliul și porumbeii, Păsărelele într-o cuib, Năvodul, Coșulețul cu două toarte</i>)

3. Stil de viață activ	Jocuri de mișcare pentru dezvoltarea funcțiilor cardiace și respiratorii (Exemple de jocuri: <i>Uliul și porumbeii, Năvodul, Leapșa – pe ghemuite</i>) Jocuri de mișcare desfășurate în diferite anotimpuri, în aer liber (Exemple de jocuri: <i>Derdelușul, Căraușii, Țintașii iscusiți, Cursa pe numere</i>) Jocuri de mișcare constituite spontan, în timpul liber, incluzând întrecerea între grupuri (Exemple de jocuri: <i>Vânătorii și rațele, Ciobanul își apără oile, Mingea la căpitan, Între două focuri</i>) Jocuri de mișcare pentru timpul liber desfășurate în excursii, tabere, drumeții Ofertele școlilor și comunităților locale de practicare a activităților fizice (concursuri școlare – în școală, între școli; centre locale de inițiere în diferite sporturi, serbări sportive) Activități turistice	Jocuri de mișcare cu conținuturi complexe pentru dezvoltarea capacității generale de efort (Exemple de jocuri: <i>Ancorăm corabia la mal, Vânătorii și rațele, Între două focuri</i>) Jocuri de mișcare pentru timpul liber desfășurate în excursii, tabere, drumeții Echipamente pentru jocuri de mișcare desfășurate în activitățile extracurriculare Jocuri de mișcare desfășurate între echipe stabile (Exemple de jocuri: <i>Ancorăm corabia la mal, Naveta spațială, Calculatoarele, Infanteriștii</i>) Ofertele școlilor și comunităților locale de practicare a activităților fizice (concursuri școlare – în școală, între școli; centre locale de inițiere în diferite sporturi, serbări sportive) Activități turistice
-------------------------------	--	---

Sugestii metodologice

Programa disciplinei *Joc și mișcare* se adresează învățătorilor și profesorilor pentru învățământ primar și are rolul de a orienta cadrele didactice în scopul proiectării și derulării la clasă a activităților specifice acestei discipline.

Lectura se realizează în succesiunea următoare: de la competențe generale, la competențe specifice, la activități de învățare și de la acestea din urmă la conținuturi. Învățătorii/profesorii pentru învățământ primar vor proiecta demersul de învățare în funcție de particularitățile clasei de elevi, de baza materială de care dispun și de dorințele elevilor.

După o lectură aprofundată a programei, este necesar să se răspundă la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Ținând seama de particularitățile copiilor din clasele primare, învățătorii/ profesorii pentru învățământ primar vor folosi demersuri care să facă accesibil și atractiv conținutul lecției de *Joc și mișcare*. Jocul devine metodă, mijloc și formă de organizare, efectuat cu sau fără întrecere, adaptat capacităților motrice și psihice ale elevilor. Prin activitățile motrice copilul are posibilitatea de a cunoaște, de a explora, de a-și interioriza sau exterioriza stări și sentimente, de a interacționa cu propriul corp, cu colegii de joc, cu mediul înconjurător. Treptat, el devine încrezător în forțele proprii, dornic de a descoperi lumea.

Strategiile didactice recomandate pentru lecțiile de *Joc și mișcare* sunt cele activ-participative. Disciplina are un accentuat caracter practic-aplicativ, explorator care presupune implicarea directă a elevilor. Elevii exersează abilități și își formează atitudini în diferite medii de învățare: sala de clasă, sala de sport, curtea școlii și devin responsabili pentru modul în care se implică în jocurile și activitățile propuse. Pe parcursul acestora, este foarte important ca elevii să se simtă bine, să-și interiorizeze starea de bucurie, să fie motivați intrinsec pentru joc și mișcare.

În paralel cu activitatea motrică se va folosi limbajul de specialitate, din care să nu lipsească metafora ca mijloc de formare a imaginii mentale și de valorificare a cunoștințelor însușite. La ambele clase se va pune accentul pe lucrul în perechi și în grup, favorizând integrarea, ajutorarea și stimularea reciprocă, dezvoltarea comunicării, a toleranței, a rezolvării unor situații de tip investigativ. Se va asigura utilizarea unor materiale didactice (mingi, cercuri, steaguri, dispozitive, instalații, sisteme de protecție etc.) care să asigure protejarea copiilor, înlăturându-se orice risc de producere a unor accidente. Se recomandă ca resursele să fie estetice, atractive și ușor de manevrat.

Desfășurarea întregului joc sau etape ale acestuia vor fi demonstrate de către cadrele didactice, corespunzător echipeate pentru activitate motrică, insistându-se pe anumite mișcări sau atitudini implicate de acestea.

În derularea demersului didactic se vor lua în considerație următoarele aspecte:

- cuprinderea tuturor elevilor în activitățile de joc și mișcare, adaptând acțiunile motrice la particularitățile fizice și motrice ale unor elevi;
- nu se vor utiliza jocuri care presupun eliminarea elevilor;
- prin rotație, rolurile de conducere/constituire echipe se vor acorda tuturor elevilor;
- se vor constitui grupe/echipe echilibrate valoric, evitându-se astfel dezavantajarea elevilor cu capacitate motrică mai scăzută;
- pentru a oferi posibilitatea de revanșă a grupei/echipei învinse, orice întrecere trebuie repetată de minimum 3 ori;
- un joc nou predat se va relua obligatoriu în următoarele 3 - 4 lecții pentru a fi însușit de către elevi;
- jocurile de mișcare se pot relua de la o clasă la alta, în contexte organizatorice noi, respectându-se particularitățile elevilor;
- într-o lecție se pot proiecta: un joc nou și unul însușit anterior; un joc nou și una-două ștafete; două jocuri însușite anterior; 2 - 3 ștafete;
- jocurile și ștafetele dintr-o lecție vor angrena echilibrat calitățile motrice și tipurile de efort, respectiv: viteză - forță, îndemânare - forță, îndemânare - rezistență;
- pentru a permite un număr mai mare de execuții, se vor constitui grupe sau echipe cu efective de maximum 6 - 8 elevi;

- se recomandă ca la fiecare oră să existe cel puțin o formă de întrecere (individual, pe perechi, între grupe, între echipe);
- fiecare lecție va începe, obligatoriu, cu pregătirea organismului pentru efort (încălzirea);
- după fiecare joc sau ștafetă se vor acorda pauze de refacere după efort;
- o parte din timpul recreațiilor poate fi utilizată și pentru practicarea jocurilor însușite în lecție;
- în activitățile extracurriculare se vor integra jocuri de mișcare pe care elevii le-au învățat de-a lungul lecțiilor.

Evaluarea reprezintă o componentă de bază a procesului de învățământ. Pentru disciplina *Joc și mișcare*, se realizează prin:

- evaluarea curentă, cu observarea comportamentului elevului în desfășurarea jocurilor, vizând cu precădere executarea acțiunilor motrice ale jocului, respectarea regulilor de joc, utilizarea deprinderilor de comunicare și lucru în echipă și îndeplinirea rolurilor atribuite în desfășurarea jocurilor;
- evaluarea sumativă, semestrială, va avea în vedere capacitatea elevului de a participa eficient la desfășurarea a minimum 4 jocuri de mișcare, dintre cele predate de-a lungul semestrului, cu îndeplinire de roluri variate.

Alte criterii care pot contribui la stabilirea calificativului ce se acordă elevului sunt reprezentate de:

- participarea la activități extracurriculare cuprinzând jocuri de mișcare organizate de învățător/profesor;
- progresul înregistrat de elev în cadrul jocurilor de mișcare.

Programa școlară include, în continuare, o prezentare a unor jocuri de mișcare. Dintre acestea, unele sunt incluse, ca exemplificări, în secțiunea de conținuturi. În afara jocurilor de mișcare prezentate de programă ca exemple, învățătorii/profesorii pentru învățământ primar pot preda și alte jocuri dinamice/ștafete corespunzătoare condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea.

DESCRIEREA JOCURILOR DE MIȘCARE DATE CA EXEMPLE

1. „Acul cu ață”

Elevii formează un cerc ținându-se de mâini. Dintr-un punct al cercului învățătoarea numește, în ordine, un grup de 5-6 copii, în care primul primește rolul de „ac” iar ceilalți 4-5 primesc împreună rolul de „ață”. Copiii cu rol de „ață” se prind cu ambele brațe de mijlocul celui din față. La semnalul învățătoarei, „acul și ața încep să coasă”, alergând șerpuit printre brațele copiilor din cerc. Când „coaserea” s-a terminat, „acul și ața” își reiau locul în cerc, următorii 5-6 copii preluând rolurile de „ac și ață”. Dacă „ața” se rupe în timpul deplasării, grupul respectiv de copii, reintră în cerc, sau se oprește, refăcând (reînnodând „ața” sau reintroducându-o în „ac”) formația de coasere. Jocul se poate desfășura și sub formă de întrecere, câștigând „acul și ața” care au realizat cel mai rapid coaserea obiectului stabilit.

2. „Salut prietene”

Elevii formează un cerc, situându-se cu fața spre interiorul acestuia. Învățătoarea numește un copil care aleargă în jurul cercului și la un moment dat atinge cu mâna umărul unuia dintre copii, alergând în continuare. Copilul atins pe umăr, aleargă în sens invers și, când cei doi se întâlnesc, își dau mâna și rostesc o formulă de salut, în limba română sau în limba străină studiată. După aceea ambii copii își continuă alergarea, căutând să ajungă primul la locul rămas liber în cerc. Dacă cel care ajunge primul la locul rămas liber este copilul care a început jocul, schimbă rolul cu celălalt elev, care va continua jocul.

3. „Batistuța” (sau orice obiect care poate fi apucat cu o mână)

Elevii formează un cerc, aflându-se cu fața spre interiorul acestuia și cu ambele mâini întinse în spate, cu palma spre exterior. Un copil, numit de învățătoare, având în mână obiectul care a dat denumirea jocului (castana, conul de brad, biluța etc.) aleargă în jurul cercului și la un moment dat, pune obiectul în mâna unui elev, continuându-și alergarea. Cel care a primit obiectul pornește în alergare în sens opus și încearcă, și el, să ajungă primul la locul liber. Dacă cel care a început jocul ajunge primul la locul liber, schimbă rolul cu celălalt copil. Dacă nu reușește să ajungă primul la locul liber, preia obiectul din nou și continuă jocul.

4. „Șoarecele și pisica”

Elevii, primind rolul de „pisicuțe” se dispun într-un cerc cu fața spre interior. Un copil rămâne în afara cercului primind rolul de „șoricel”. „Șoricelul” aleargă în jurul cercului și, la un moment dat, atinge cu mâna o „pisicuță”, continuând să alerge ca să-i ocupe locul „pisicuței” pe care a atins-o. „Pisicuța” atinsă de „șoricel” îl urmărește în alergare, căutând să-l prindă (atingă) înainte ca acesta să-i ia locul. Dacă l-a prins, „pisicuța” revine la locul său inițial, iar „șoricelul” continuă jocul. Dacă nu l-a prins, „pisicuța” devine „șoricel”.

5. „Șoarecele isteț și pisica periculoasă”

Elevii formează un cerc ținându-se de mâini, cu excepția a doi copii care primesc rolurile de „șoricel” și, respectiv, „pisicuță”. Pe circumferința cercului se „deschid” patru porțițe, prin desprinderea mâinilor a câte doi elevi. „Șoricelul” este introdus în cerc și i se spune că poate intra și ieși din cerc, atât prin porțițe cât și prin „găurile” formate de brațele unite ale copiilor. „Pisica” rămâne în afara cercului și are voie să intre și să iasă din cerc, doar prin „porțițe”. Jocul începe prin urmărirea „șoricelului” de către „pisică”, cu intenția de a-l prinde (atinge). Dacă „șoricelul” este prins, se pot inversa rolurile între cei doi copii sau se numește o altă pereche care să continue jocul. În sprijinul „pisicii” mai poate interveni și o a doua „pisică”.

6. „Al treilea fuge” sau „Prinde-l pe al treilea”

Elevii se dispun pe două cercuri concentrice, formând perechi situate la două lungimi de brațe, una față de cealaltă. Doi copii, primind rolurile de urmărit și, respectiv, urmăritor rămân în afara cercurilor, la distanță de 2 m, unul față de celălalt. La semnal, cei doi aleargă în jurul cercurilor, urmăritorul încercând să-l prindă (atingă) pe urmărit, iar acesta poate scăpa de urmărire dacă se plasează în fața unei perechi din cercuri. În acel moment, perechea are în plus pe cel de-al treilea copil, care devine urmărit. Dacă urmăritorul reușește să-l prindă pe urmărit, înainte ca acesta să se atașeze la o pereche, cei doi elevi își inversează rolurile.

7. „Coșulețul cu două toarte”

Elevii dispuși pe perechi, unul lângă altul, vor forma un coșuleț cu două toarte, având o mână pe șold iar cealaltă petrecută pe după brațul îndoit al partenerului. „Coșulețele” astfel formate se dispersează pe toată suprafața de joc. Selectând o pereche, învățătoarea va da unuia dintre copii rolul de urmărit, iar celuilalt rolul de urmăritor.

Urmăritul aleargă printre „coșulețe” și pentru a nu fi prins de urmăritor se atașează la una din toartele unui „coșuleț”. În acel moment, „toarta” în plus (elevul) va deveni urmărit.

Dacă urmăritorul reușește să-l prindă (atingă) pe urmărit, înainte ca acesta să se atașeze la un „coșuleț”, cei doi își inversează rolurile.

8. „Ogarul și iepurele”

Elevii sunt dispersați pe întreaga suprafață de joc primind rolul de „copaci” care formează o „pădure”. Un copil numit de învățătoare primește rolul de „iepuraș”, care se deplasează prin pădure. La marginea „pădurii” apare „ogarul” unui vânător (un alt copil numit de învățătoare), care, văzând „iepurașul” țâșnește (aleargă) să-l prindă. „Iepurașul” speriat, aleargă printre copaci și ca să scape de „ogar” se așează în ghemuit în fața unui „copac”. În acel moment „copacul” devine „iepuraș” și este urmărit de „ogar”. Fostul „iepuraș” se ridică în picioare și devine „copac”. Când „ogarul” reușește să prindă „iepurașul”, cei doi își schimbă rolurile.

9. „Pescarul cu plasă” sau „Năvodul”

Pe o suprafață delimitată care reprezintă „lacul”, elevii deveniți „peștișori” înoată (aleargă) liber. Un copil desemnat de învățătoare primește rolul de „pescar”, care aleargă încercând să prindă (atingă) un „peștișor”. „Peștișorul” prins îl ia de mână pe „pescar” și formează o „plasă” cu care aleargă să prindă alți „peștișori”. Jocul continuă până când este prins și ultimul „peștișor”. Dacă „plasa” se rupe, „peștișorul” prins în momentul acela este eliberat și plasa se reface. „Peștișorii” nu au voie să treacă printre brațele „plasei”. Ca recompensă, ultimul „peștișor” prins, devine „pescar”.

10. **„Semănatul și culesul cartofilor”** (sau orice „legumă” care poate fi transportată în alergarea de viteză)

Elevii sunt organizați în trei echipe, dispuse în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se plasează (trasează) trei/patru cercuri la distanță de 4-5m unul față de celălalt. La capătul traseului se așează un reper (fanion) care poate fi ocolit. La semnalul învățătoarei, primii copii din fiecare echipă ridică cele 3-4 „legume” așezate în fața lor și din alergare „seamnă” (pun) câte o „legumă” în fiecare cerc (găletușă), apoi ocolesc fanionul și revin la propria echipă, predând ștafeta (atingere cu palma) următorului coechipier.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

11. **„Vizitiul și căluțul”**

Se alcătuesc 2/3 echipe formate din câte 8, 10 sau 12 elevi. Fiecare echipă se așează în coloană câte doi, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe, la distanță de 10/15/20m se plasează un reper care poate fi ocolit. Fiecare echipă primește un cerc sau o coardă. La semnalul de începere un elev din prima pereche se „înhamă” cu cercul sau coarda, iar celălalt apucă cu ambele mâini „hăturile”, respectiv cercul sau capetele corzii, pornind în alergare până la reper, îl ocolesc și revin la propria echipă, predând cercul sau coarda următoarei perechi și deplasându-se la coada șirului.

Câștigă echipa care reușește să revină prima în formația inițială. La reluarea jocului, rolurile se schimbă în cadrul fiecărei perechi.

12. **„Vizitiul și doi cai”**

Acțiunea jocului este asemănătoare jocului descris anterior. Deosebirea constă în faptul că se alcătuesc două echipe formate din 9 sau 12 elevi, fiecare echipă așezându-se în coloană câte trei. La semnal, doi copii din prima linie se „înhamă” cu câte un cerc sau coardă, iar cel de al treilea preia „hăturile” cu fiecare mână, pornind în cursă.

O variantă, când se folosește cercul, este ca elevii cu rolul celor doi căluți să intre în același cerc.

13. **„Carul roman” sau „Troica”**

Se alcătuesc două echipe cuprinzând câte 12 elevi, dispuși în trei linii de câte 4 copii.

În fața fiecărei echipe se așează câte două cercuri și două corzi, iar la distanță de 15-20m se plantează un reper care să poată fi ocolit. La semnalul de plecare, doi copii se „înhamă” cu corzile și apucă cu mâna dinspre interior marginea unui cerc. Al treilea copil, situat între cei doi, apucă cu fiecare mână cele două cercuri. Al patrulea copil apucă cu fiecare mână capetele corzilor „căluților” din lateral și „atelajul” pornește în cursă. Finalul cursei și desemnarea echipei câștigătoare sunt identice cu descrierile făcute la jocul anterior.

14. **„Naveta spațială”**

Se alcătuesc două/trei echipe situate, în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. La distanță de 10/15/20m se trasează în dreptul fiecărei echipe o zonă de 2/2m (sau se așează câte o saltea sau bancă) care vor reprezenta zonele de aterizare de pe satelitul/planeta în care vor fi transportați cosmonauții. Primul copil din fiecare echipă va primi câte un cerc, în care va intra trecându-l pe deasupra capului. La semnal, îl va introduce și pe primul coechipier în cerc și împreună vor alerga până la zona de aterizare, unde „cosmonautul” transportat va fi debarcat. „Naveta” se reîntoarce pe „pământ” preluându-l pe următorul cosmonaut. Câștigă echipa care reușește să transporte prima toți membrii.

La reluarea jocului, transportul se va realiza în sens opus, rolul de „navetă” revenind altui copil.

15. **„Uliul și porumbeii”**

La cele două capete ale unui spațiu delimitat se trasează câte o zonă pentru refugiul „porumbeilor”. Elevii primesc rolul de „porumbel” și „zboară” liber în suprafața de joc dintre cele două spații de refugiu. Un copil, numit de învățătoare, va primi rolul de „uliu” și va fi plasat în afara spațiului de joc, la mijlocul acestuia. La avertizarea învățătoarei „uliul”, „porumbeii” încearcă să ajungă într-unul din spațiile de refugiu, în timp ce „uliul” încearcă să prindă (atingă) un „porumbel”. „Porumbelul” prins schimbă rolul cu „uliul”. Dacă „uliul” nu prinde nici-un „porumbel”, acesta își reia locul pe marginea

suprafeței de joc, iar învățătoarea dă semnalul „porumbeii” zboară!, după care la semnalul „uliul”, jocul continuă.

Pentru a da mai multe șanse „uliului” se mai poate introduce, pe partea opusă a terenului, încă un „uliu”.

16. „Șarpele își prinde coada”

Elevii formează un șir, ținându-se strâns unul de altul prin cuprinderea cu ambele brațe a mijlocului celui din față. La semnalul de începere a jocului, primul copil din față, urmat de cei din prima parte a coloanei, încearcă, prin mișcări stânga-dreapta, să atingă ultimul copil din coada șarpelui (coloanei). Acesta din urmă, împreună cu copiii care formează coada șarpelui se deplasează în sens opus „capului șarpelui”, încercând să evite prinderea (atingerea). Copilul atins, trece în fața coloanei devenind „capul șarpelui”.

17. „Ciobanul își apără oile”

Elevii sunt împărțiți în două echipe, una dispusă în formația de cerc, cealaltă formând o coloană câte unul în mijlocul cercului, elevii fiind foarte apropiați unul de altul, cuprinzând cu ambele brațe, mijlocul coechipierului din față. Copiii de pe cerc sunt „lupii” și primesc o minge cu care să vâneze. Primul copil din șirul aflat în mijlocul cercului devine „cioban” și are rolul de a-și apăra „oițele” din spate, respingând mingea aruncată de „lupi”. „Lupii” prin pase succesive încearcă să lovească cu mingea ultima „oiță” din turmă, iar „oițele” se deplasează în funcție de minge, ascunzându-se după „cioban”.

Jocul se desfășoară contratimp, echipele schimbându-și rolurile la fiecare trei minute. „Oița” lovită (numai de la mijloc în jos) trece în fața șirului și preia rolul de cioban.

Câștigă echipa care în cele trei minute a reușit să „vâneze” cât mai multe „oițe”.

18. „Apărătorul cetății”

Elevii sunt dispuși într-un cerc, în interiorul căruia se „construiește” o cetate (2-3 mingi medicinale suprapuse; un recipient de plastic de 5 litri; capra de gimnastică etc.). Un elev primește rolul de apărător al cetății, având voie să respingă mingea aruncată de cei de pe cerc, atât cu brațele cât și cu picioarele. Dacă cetatea este atinsă, elevul care a reușit aruncarea devine apărătorul cetății, iar celălalt îi ia locul în cerc.

19. „Vânătorii și rațele”

Elevii se constituie în două echipe, una de „vânători” și cealaltă „de rațe”. Pe suprafața de joc se trasează un dreptunghi/pătrat sau cerc, în interiorul căruia se plasează „rațele”. „Vânătorii” se dispun în exteriorul figurii trasate pe sol și încearcă să „vâneze” (să atingă de la mijloc în jos) câte o rățușcă, cu o minge pe care o pasează între ei. Se joacă contratimp, fiecare echipă, fiind pe rând, timp de trei minute „vânători”.

Câștigă echipa care „vânează” cele mai multe rățuște în timp de 3 minute.

20. „Între două focuri”

Pe suprafața de joc se trasează un dreptunghi despărțit în două zone printr-o linie de centru. Elevii sunt împărțiți în două echipe, fiecare dispunându-se cu jumătate din efectiv înapoia uneia din liniile de fund ale dreptunghiului, iar cealaltă jumătate se dispune, în linie, în jumătatea dreptunghiului opusă liniei proprii de fund. Prin tragere la sorți se acordă o minge uneia dintre echipe care, la semnalul de începere a jocului, o pasează între cele două linii (focuri) încercând să surprindă și să atingă cu mingea unul dintre componentii echipei adverse aflat între liniile proprii. Fiecare atingere cu mingea a unui adversar aduce echipei un punct. Când mingea iese în afara terenului de joc, ea va fi repusă în joc de către echipa adversă. După o repriză de 3 minute, echipele schimbă pozițiile liniilor, cei din centru trecând înapoia liniilor de fund.

Câștigă echipa care acumulează cel mai mare număr de puncte.

21. „Cursa pe numere”

Elevii sunt împărțiți pe 2-3 echipe, fiecare echipă așezându-se în coloană câte unul înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe, la distanță de 10-15-20m se așează un reper care să poată fi ocolit. Copiii din fiecare echipă numără în continuare, fiecare component reținând numărul care îi aparține. Când învățătoarea va pronunța sau va arăta o cifră, copiii cu numărul respectiv

pornesc în cursă, ocolesc fanionul și revin la locul lor. Copilul care ajunge primul la locul său aduce un punct echipei sale.

Câștigă echipa care acumulează cel mai mare număr de puncte.

22. „Calculatoarele”

Organizarea clasei pentru acest joc este identică cu cea prezentată la jocul anterior. Diferența dintre aceste două jocuri constă în faptul că cifra la care un elev pornește în cursă derivă din rezultatul unei operații matematice pe care o pronunță sau o afișează învățătoarea, calculul fiind realizat de către fiecare elev (ex. $2+3$; $9-7$; 4×2 ; $27:9$ etc.). Se vor folosi operațiile pe care le-au însușit elevii. Echipa câștigătoare se stabilește ca la jocul anterior.

23. „Cursa vocalelor”

Clasa se împarte în 3-4 echipe a câte șapte elevi, fiecare echipă așezându-se în coloană câte unul înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe pe o distanță de 10-15-20m se amplasează 3-4 repere dispuse în zigzag și un fanion la capătul traseului, care să poată fi ocolit. Sub îndrumarea învățătoarei, copiii din fiecare echipă, primesc în ordine, denumirea vocalelor (a, ă, e, i, î, o, u).

La pronunțarea sau arătarea de către învățătoare a unei vocale, elevul care o reprezintă pornește în cursă, șerpuiește printre repere, ocolește fanionul și revine la locul pe care l-a ocupat în echipa sa. Copilul care ocupă primul locul său din echipă, aduce un punct echipei sale.

24. „Crabii și creveții”

Elevii sunt organizați în două echipe, dispuse în linie, deoparte și de alta a unei linii de centru, la distanță de un metru între ele. Înapoia fiecărei echipe, la distanță de 3-4m, se trasează o linie „de scăpare”. Fiecare dintre cele două echipe primește denumirea uneia dintre viețuitoarele din titlul jocului. Așezați față în față în diferite poziții (stând, pe genunchi, așezat, ghemuit) la auzul pronunțării de către învățătoare a unuia dintre numele din titlul jocului, componentii echipei numite încearcă să-i prindă (atingă) pe componentii echipei adverse, care, la rândul lor, încearcă să treacă, fără a fi prinși, de linia de scăpare. După fiecare secvență jucată se numără elevii prinși de către o echipă. Câștigă echipa care acumulează cel mai mare număr de adversari prinși. Pronunția învățătoarei trebuie să aibă o fază pregătitoare (crrr) și o fază executorie (eveții). Din când în când se verifică și orientarea atenției copiilor pronunțându-se un cuvânt care nu trebuie să producă efectul stabilit. (ex. crrr-etă!; crrr-eion; crrr-avată etc.)

25. „Păsărelele într-un cuib”

Elevii sunt grupați câte trei, doi dintre ei apucându-se de mâini formează „cuibul” iar al treilea intră în cuib, devenind „păsărică”. „Cuiburile” sunt răspândite pe toată suprafața de joc. Învățătoarea numește doi elevi care devin „păsărele fără cuib”.

La semnalul învățătoarei „păsărelele zboară”, copiii aflați în cuiburi, ies din acestea și aleargă simulând zborul păsărelelor. La semnalul „Păsărelele intră în cuib”, toate păsărelele, inclusiv cei doi fără cuib, caută să intre cât mai repede într-un cuib, altul, decât cel din care au plecat. Pentru că s-au orientat și mișcat mai încet, vor rămâne din nou, alte două păsărele fără cuib. După 3-4 repetări ale jocului, păsărelele vor schimba rolurile cu câte unul dintre copiii care au format cuiburile.

26. „Îndemânaticii”

Clasa se împarte în trei echipe, dispuse pe șiruri, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se amplasează două cercuri, la distanță de 5m față de linia de plecare și între ele, traseul terminându-se la 15-20m, cu un reper care poate fi ocolit.

La semnalul de plecare, primii copii din fiecare echipă pornesc în alergare, ajung la primul cerc, îl apucă, îl trec pe deasupra capului și-l scot pe sub picioare, aleargă în continuare, intră în al doilea cerc și îl scot pe deasupra capului, după care ocolesc reperul de la capătul parcursului și revin la propria echipă, predând ștafeta următorului coechipier.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

27. „Ferește-ți capul”

Se constituie trei echipe egale numeric, dispuse în șiruri înapoia unei linii. La distanță de 1 metru de această linie se trasează o linie paralelă, înapoia căreia fiecare echipă își trimite un

reprezentant care primește o minge. La semnalul de începere a jocului, elevul cu mingea o pasează primului coechipier, care o prinde, o repasează înapoi și se ghemuiește. Pasatorul transmite mingea următorului coechipier, care o prinde, o repasează și se ghemuiește, ș.a.m.d. Când mingea ajunge la ultimul elev din echipă, acesta aleargă cu ea la linia de pasare, timp în care fostul pasator se așează în fața echipei sale, ceilalți coechipieri făcând un pas înapoi.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

28. „Mingea prin tunel”

Organizarea clasei pentru acest joc este identică cu cea prezentată la jocul anterior, cu deosebirea că elevii din fiecare echipă adoptă poziția stând depărtat.

La semnal, copilul de la linia de pasare, lansează mingea, rostogolind-o pe sol (podea) prin tunelul format de picioarele depărtate ale coechipierilor. Ultimul elev din echipă prinde mingea, aleargă cu ea la linia de lansare, timp în care fostul lansator se postează în depărtat în fața echipei, ceilalți copii făcând un pas înapoi.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

29. „Mingea prin tunel” (variantă)

Organizarea clasei pentru joc este asemănătoare cu cea descrisă la jocul anterior, cu deosebirea că nu se mai trasează linia de pasare/lansare. La semnal, primii copii din fiecare echipă, care posedă câte o minge, o transmit printre picioare, din mână în mână, următorului copil. Când mingea ajunge la ultimul copil (fără să atingă solul) acesta aleargă cu ea în fața echipei și o transmite în aceeași manieră mai departe. În același timp, toți componenții echipei fac un pas înapoi pentru a-i face loc celui cu mingea să se plaseze la intrarea în tunel.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

30. „Mingea pe pod” sau „Banda rulantă”

Jocul se organizează și se desfășoară identic cu jocul descris anterior, numai că transmiterea mingii din mână în mână se realizează pe deasupra capului.

31. „Mingea șarpe”

Organizarea și desfășurarea jocului se aseamănă cu cele descrise la jocul anterior, cu deosebirea că transmiterea mingiei se face cu două mâini prin răsucirea trunchiului. Dacă mingea se primește din partea dreaptă se va transmite prin partea stângă ș.a.m.d.

32. „Ferește-ți picioarele”

Elevii sunt împărțiți în 2-3 echipe, dispuși în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare. Primul copil din fiecare echipă primește un baston pe care îl apucă cu o mână de unul din capete. La semnal, copilul cu bastonul se întoarce cu fața spre echipa sa și din alergare, cu celălalt capăt al bastonului atingând solul/podeaua, îl trece pe sub picioarele coechipierilor care sar pe verticală. Când purtătorul bastonului ajunge la capătul echipei sale, transmite bastonul din mână în mână până la copilul din fața echipei, care reia acțiunea.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

33. „Vânătorul iscusit”

Elevii clasei sunt împărțiți în două echipe egale numeric, dispuse în linie înapoia unor linii paralele situate la 4-5m una față de cealaltă. La mijlocul distanței dintre linii se așează (trasează) un cerc în care se introduce un obiect care poate fi apucat cu o mână.

Componenții celor două echipe numără în continuare, fiecare copil reținând-și numărul. Se formează astfel perechi de elevi din cele două echipe, purtând același număr.

Jocul începe prin pronunțarea sau afișarea de către învățătoare a uneia din cifrele existente, la care cei doi elevi având numărul corespunzător cifrei strigate/arătate, se îndreaptă în viteză spre cerc, încercând să „vâneze” obiectul din interiorul acestuia și să ajungă neprins (atins) de adversar, înapoia liniei proprii echipe.

Vânătorul care reușește să ajungă cu obiectul la propria echipă fără a fi prins sau reușește să-l prindă pe adversar înainte ca acesta să ajungă la echipa sa, câștigă un punct pentru echipa sa.

34. „Buchetelele”

Elevii se deplasează liber (mergând, alergând) în spațiul de joc. Ei reprezintă florile din care trebuie formate buchetele. La pronunțarea sau arătarea de către învățătoare a unei cifre (din centrul cunoscut de copii) aceștia se grupează în numărul corespunzător, în buchete (ținându-se de mâini; cuprinzându-se pe după umeri sau pe după mijloc). Copiii rămași în afara buchetelor vor auzi din partea tuturor colegilor strigarea: „Te-ai mișcat încet, nu ești în buchet. Grăbește-te!” Apoi jocul se reia prin desfacerea buchetelor.

35. „Cercurile zburătoare”

Elevii sunt împărțiți în două echipe, fiecare fiind dispusă în formația de cerc, cu fața spre interior. Fiecare echipă desemnează un elev care se situează în centrul cercului unde găsește o coardă lungă (frânghie) sau două corzi legate între ele, obligatoriu având la un capăt atașată o îngruier mică (minge de oină; recipient mic de plastic etc.). La semnal, copilul din centrul cercului apucă coarda de capătul liber și o învârt pe sub picioarele coechipierilor. Cercul (echipa) care stă mai mult în aer, câștigă un punct. Copilul care a fost atins de coardă și a întrerupt zborul echipei sale schimbă rolul cu elevul care învârt coarda.

36. „Mingea la căpitan”

Se formează două echipe care se dispun pe două cercuri concentrice trasate pe sol/podea. Echipa situată pe cercul exterior își trimite „căpitanul” în mijlocul cercului interior. Echipa de pe cercul exterior, având o minge, încearcă să o transmită „căpitanului” lor printre brațele și picioarele elevilor din echipa adversă, situată pe cercul interior. Transmiterea mingii spre căpitan se va face fără a depăși înălțimea copiilor. Dacă mingea ajunge la „căpitan”, echipa realizează un punct, iar dacă mingea este transmisă înapoi de către „căpitan” se realizează încă un punct. Se joacă pe reprize de câte 3 minute, după fiecare repriză, echipele își schimbă rolurile.

37. „Figurile geometrice”

Pe suprafața de joc se trasează câte două-trei dintre figurile geometrice însușite de elevi, încadrate într-un cerc. Din alergare liberă sau în coloană câte unul sau câte doi, la pronunțarea de către învățătoare a numelui unei figuri geometrice, copiii trebuie să se orienteze și să se plaseze corect în cercul corespunzător. Copiii care nu au recunoscut figura geometrică sau s-au plasat greșit vor fi corecțiți și îndrumați.

O variantă și mai atractivă este aceea în care pe suprafața de joc se trasează mai multe figuri geometrice de același fel (4, 5, 6), fiind reprezentate toate figurile geometrice însușite. La comanda învățătoarei „Câte (cinci, patru sau șapte etc.) în triunghi!”, copiii trebuie să recunoască triunghiurile dar să se și grupeze conform comenzii.

38. „Recunoaște-ți vecinii”

Din formația de adunare în linie pe un rând, în ordinea înălțimii, clasa se desparte în două echipe, separate de învățătoare care se situează în mijlocul formației de adunare. După atenționarea „Verificați-vă vecinii”, învățătoarea dă comanda de deplasare rapidă a tuturor copiilor către diferite direcții (la colțurile terenului/sălii, fuga marș!; sub panourile de baschet/în porțile de handbal, fuga marș!; la copacii din față, fuga marș!). După ce copiii s-au deplasat potrivit comenzii, după un moment de pauză, învățătoarea dă comanda de adunare în formația inițială. Echipa care se aliniază corect și cel mai rapid, câștigă întrecerea.

39. „Revenim rapid”

Organizarea clasei este identică cu cea descrisă la jocul anterior. La comanda și semnul învățătoarei „Pas alergător (semn spre stânga și spre dreapta) marș!” cele două echipe pornesc în alergare pe direcția indicată, în coloană câte unul, îl ocolesc prin față pe ultimul copil din echipă și revin în formația inițială (linie). Echipa care revine prima, aliniată corect, câștigă un punct. La următoarea repetare a jocului, deplasarea echipelor se poate realiza prin spatele liniei.

40. „Șotronul”

Pe suprafața de joc se trasează 2-3 contururi, în funcție de numărul de echipe care se dorește a fi constituit (cercul este capul; un dreptunghi – gâtul; 4-6- dreptunghiuri suprapuse – trunchiul; câte 3

dreptunghiuri picioarele; câte 2 dreptunghiuri - brațele). Jocul constă în realizarea de către fiecare elev a unor variante de sărituri (cu desprindere și aterizare de pe și pe unul sau ambele picioare; în depărtat; din depărtat în apropiat; cu întoarcere de 90° - 180°) în funcție de modalitățile stabilite de învățătoare. Traseul săriturilor poate fi marcat prin cifre (și poate fi parcurs în ordine cronologică, în ordinea cifrelor pare sau impare) sau prin săgeți (linii, coturi, curbe).

Întrecerea între echipe poate viza atât corectitudinea execuțiilor (se înregistrează numărul erorilor fiecărei echipe) cât și viteza cu care echipa a realizat, cu toți membrii săi, parcurgerea traseului respectiv.

41. „Din cerc în cerc”

Clasa de elevi se împarte în două echipe, situate în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se trasează/montează 5 sau 8 cercuri, în formă de șah (2 cercuri paralele, un cerc în față și la mijlocul acestora, din nou 2 cercuri paralele, ș.a.m.d.). Distanța dintre marginile cercurilor variază în funcție de clasă, între 0,5-1,00 m. La semnalul învățătoarei și conform explicațiilor date, primii elevi de la fiecare echipă efectuează o săritură în depărtat în primele două cercuri, urmată de o săritură într-un picior în cel de al treilea cerc, urmată de o săritură în depărtat în cercurile 4 și 5, după care o săritură cu întoarcere de 180° în cercul 3 și una în depărtat în cercurile 1 și 2. Apoi printr-o săritură peste linia de plecare se predă ștafeta următorului coechipier. Învățătoarea poate introduce în traseu și alte variante de sărituri.

Câștigă echipa care parcurge corect traseul și ajunge prima în formația inițială.

42. „Broscuțele sar în lac”

Elevii primesc rolul de „broscuță”, cu excepția unuia care primește rolul de „șarpe”. În jurul suprafeței de joc se amplasează bănci de gimnastică, capacele lăzii de gimnastică, saltele suprapuse, etc. În mijlocul suprafeței astfel delimitate se află „lacul”.

Sub forma povestirii, „broscuțele” după ce s-au bălăcit în „lac” (aleargă, sar din ghemuit în ghemuit) ies din lac și se întind la soare (culcat facial sau dorsal) pe suprafețele înălțate, amplasate pe malul „lacului”. În jurul suprafeței de joc se târăște (plimbă) „șarpele”. La atenționarea învățătoarei „Șarpele!” acesta încearcă să prindă o „broscuță”, iar „broscuțele” se feresc de „șarpe” sărind în „lac”. Dacă o „broscuță” este prinsă (atinsă), elevul respectiv schimbă rolul cu „șarpele”. Dacă „șarpele” nu prinde nicio „broscuță” va continua să îndeplinească acest rol încă de 1 - 2 ori, după care va fi înlocuit cu un alt elev.

43. „Banda rulantă”

Elevii sunt împărțiți în 2 – 3 echipe, situate înapoia unei linii de plecare. Copiii din fiecare echipă adoptă poziția culcat dorsal cu picioarele depărtate. Primii elevi din echipe (căpitanii) au la nivelul tălpilor o minge medicinală (sau un obiect care poate fi apucat cu două mâini) pe care, la comanda „Start!”, prin ridicarea trunchiului o apucă și o ridică deasupra capului, după care revine în poziția culcat dorsal, transmitând mingea (obiectul) următorului coechipier. Când mingea (obiectul) ajunge la ultimul elev din echipă, acesta se deplasează cu ea în fața echipei, așezându-se în poziția culcat dorsal și continuând jocul.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

44. „Transportul bușteanului”

Efectivul clasei se împarte în două echipe, în fața cărora se așează câte două saltele unite între ele. Componentii echipei adoptă poziția culcat dorsal cu brațele întinse în prelungirea corpului, situându-se unul lângă altul la distanță de 0,25m. Ultimul elev din echipă adoptă poziția culcat facial cu brațele întinse, situându-se peste corpurile partenerilor, îndeplinind rolul de „buștean”. La semnalul „Start!” membrii fiecărei echipe se întorc simultan către înainte, din culcat dorsal în culcat facial, printr-o rulare laterală, determinând avansarea „bușteanului”. Mișcarea se repetă cu repeziciune până când bușteanul este „transportat”. Ajuns la capăt, „bușteanul” se așează în poziția culcat dorsal în fața echipei, iar ultimul copil intră în rolul de „buștean”.

Câștigă jocul echipa care revine prima în formația inițială.

45. „Transportul rănitului”

Elevii sunt împărțiți în două echipe, fiecare dispusă în coloană câte trei, înapoia unei linii de plecare/sosire. (Se redemonstrează modul în care cei doi elevi din marginile formației de trei, formează „scăunelul” și cum elevul din mijloc („rănitul”) stă pe „scăunel” și se ține cu mâinile pe după

gâtul partenerilor). Toate formațiile de câte trei elevi formează „scăunelul” fiind pregătite să-și transporte „rănitul”. În fața ambelor echipe se așează la 10 – 15m un reper care poate fi ocolit. La comanda „Start!” primii trei copii din fiecare echipă pornesc în cursă, ocolesc reperul și revin la propria echipă, predând ștafeta următorilor trei coechipieri. Câștigă echipa care revine prima în formația inițială. Întrecerea se reia, minimum de trei ori, pentru a se schimba rolurile între elevii fiecărui grup de trei.

46. „Căraușii”

Se organizează 2-3 echipe, fiecare dispusă în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața, fiecărei echipe, la distanță de 10 -15m se așează un reper care poate fi ocolit. Fiecare echipă primește obiectul care trebuie transportat (minge umplută, recipient de plastic umpluți) specificându-se procedeele de apucare/susținere și transport. La comanda „Start!”, primii copii din fiecare echipă preiau obiectul de jos, parcurg traseul, ocolesc reperul și revin la propria echipă, unde predau obiectul următorului coechipier și trec la coada șirului.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

47. „Cobilița”

Clasa se organizează ca și la jocul descris anterior. Obiectul de transport îl reprezintă un baston care are atârnat la ambele capete câte un recipient de plastic cu toartă, umplut, cu capacitate de 1,5/2 litri. La comanda „Start!” primul copil din echipă, ajutat de cel de al doilea, așează bastonul sprijinit pe ambii umeri, înapoia gâtului, ținând cu mâinile toartele recipientelor atârnați de baston și pornește în cursă. După ce ocolește reperul de la capătul traseului revine la echipă și predă „încărcătura” următorului coechipier. Echipa care revine prima în formația inițială câștigă întrecerea. Pentru a ușura sarcina de transport, recipientii pot fi legați de baston, înainte de începerea jocului.

48. „Unde-s doi puterea crește”

Se constituie două echipe dispuse în coloană câte doi, înapoia unei linii de plecare/sosire. La 10 – 15m de această linie, în fața fiecărei echipe se plasează un reper care poate fi ocolit. În fața fiecărei echipe se află un baston, în mijlocul căruia este atârnat un recipient de 5 litri. La semnal, prima pereche din fiecare echipă, apucă cu o mână catetele bastonului, ridică încărcătura și pornește în cursă. După ocolirea reperului, revin la propria echipă, predând bastonul cu „încărcătura” următoarei perechi și se așează la coada coloanei. Câștigă echipa care revine prima în formația inițială. O variantă atractivă de transportat în pereche, este aceea în care cu două bastoane sunt transportați doi recipienti atârnați în mijlocul acestora, elevii din pereche aflându-se unul înapoia celuilalt.

49. „Ajută-te singur”

Clasa se organizează în două echipe, care se dispun în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se plasează două bănci de gimnastică, una în prelungirea celeilalte și un reper care poate fi ocolit, la distanță de 10 - 15m. La semnal, primii copii din fiecare echipă se culcă facial pe bancă și se deplasează pe suprafața acesteia prin tracțiuni/împingeri cu ajutorul brațelor sau/și al picioarelor, după care aleargă, ocolesc reperul de la capătul traseului și revin la propria echipă, predând ștafeta următorului coechipier. Învățătoarea va alterna variantele de tracțiune-împingere, de la o întrecere la alta.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

50. „Remorcarea”

Elevii sunt organizați ca și la jocul anterior, numai că primii doi copii din fiecare echipă primesc rolurile de „remorcă” și, respectiv „remorcat”. „Remorca” se situează în stând depărtat cu banca între picioare, iar „remorcatul” se culcă facial pe bancă, cu brațele întinse înainte. La semnal, „remorca” apucă palmele „remorcatului” și îl tractează până la capătul celor două bănci, după care ambii elevi, ținându-se de mână, aleargă până la reper, îl ocolesc și revin la propria echipă, predând ștafeta următorilor doi coechipieri. La reluarea jocului, se vor schimba rolurile în cadrul fiecărei perechi. „Remorca” poate realiza tracțiunea atât cu fața cât și cu spatele spre „remorcat”.

În fiecare variantă, câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

51. „Avionul”

Elevii clasei sunt împărțiți în două echipe, fiecare dispunându-se în coloană câte 3, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se așează 2 – 3 bănci de gimnastică, una în continuarea celeilalte. La semnal, unul din cei trei elevi din prima linie se așează în culcat facial la capătul băncii, cu brațele întinse înainte, iar ceilalți doi elevi, situați de o parte și de alta a băncii, îl tractează apucându-l de mâini. După parcurgerea traseului, revin în viteză la propria echipă și predau ștafeta următoarei linii de trei elevi. La următoarele reluări ale jocului, se schimbă rolurile în fiecare linie de câte trei copii.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

52. „Toboganul”

Clasa se împarte în 2 – 3 echipe, dispuse în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire situată la 10m față de peretele sălii unde sunt montate scările fixe. În fața fiecărei echipe se agăță de scara fixă o bancă de gimnastică în poziție oblică față de sol.

La semnal, primii copii din fiecare echipă, aleargă, se cațără pe scara fixă pe lângă banca agățată, o încalecă și ținându-se cu mâinile de marginile băncii, alunecă pe șezut până ating solul cu picioarele. Apoi se deplasează rapid și predă ștafeta următorului coechipier.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

53. „Derdelușul”

Organizarea jocului este asemănătoare cu cea descrisă la jocul anterior, cu deosebirea că în fața fiecărei echipe se plasează două bănci agățate de scara fixă, în poziția oblică față de sol.

La semnal, primul copil din fiecare echipă se cațără pe banca înclinată, cu ajutorul brațelor și picioarelor, apoi încalecă cealaltă bancă și alunecă pe șezut până atinge solul, după care aleargă și predă ștafeta următorului coechipier.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

54. „Cursa broscuțelor”

Elevii clasei sunt împărțiți în două echipe care se situează în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare/sosire. În fața fiecărei echipe se așează două bănci de gimnastică, una în prelungirea celeilalte, iar la 10 – 15m de bănci se plasează un reper (fanion) care poate fi ocolit. La semnal, primul copil din fiecare echipă apucă marginile băncii cu mâinile și prin săltare vine în poziția sprijin ghemuit pe bancă, apoi mută brațele în față și trece în poziția sprijin depărtat cu picioarele pe sol. Mișcările se repetă alternativ până la capătul băncilor, după care elevul aleargă, ocolește fanionul și revine cât mai repede la echipa sa, predând ștafeta.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

55. „Cursa iepurașilor”

Organizarea jocului este asemănătoare cu cea descrisă la jocul anterior. Se deosebește doar acțiunea motrică, în care elevul situat lateral față de bancă, apucă marginile acesteia și prin săltare își trece picioarele de cealaltă parte a băncii. Apoi urmează mutarea către înainte a brațelor și trecerea picioarelor peste bancă. După ce s-au parcurs ambele bănci, elevul aleargă, ocolește fanionul și revine în viteză la propria echipă, predând ștafeta.

56. „La circ”

Elevii clasei sunt împărțiți în două echipe, situate în coloană câte unul. În fața fiecărei echipe se plasează câte 1 – 2 bănci de gimnastică, cu partea lată în sus. La semnal, copiii urcă pe bancă și se deplasează în echilibru în una dintre variantele comandate de învățătoare (cu purtare/depunere/culegere de obiecte, cu pășire peste acestea, cu trecerea prin și peste obstacole, cu adoptarea a diferite poziții, deplasare laterală sau cu spatele spre direcția de înaintare etc.). Dacă nivelul de manifestare a echilibrului este corespunzător, se poate trece la deplasări pe banca situată cu partea îngustă în sus sau înclinată.

Câștigă echipa care înregistrează cel mai mic număr de dezechilibrări.

57. „Lupta cocoșilor”

Elevii sunt împărțiți pe perechi, alcătuite din copii de același sex și cu înălțimi și greutate relativ egale. La semnal, timp de 30"/1', elevii, prin sărituri succesive într-un picior, cu brațele ridicate, cu palmele pe șold sau la spate, încearcă să-și dezechilibreze partenerul, împingându-l cu umărul. La epuizarea timpului stabilit, învățătoarea verifică frontal, prin ridicare de mână, care dintre copii au reușit să-și dezechilibreze partenerul de mai multe ori.

58. „Nu te lăsa, frate!”

Elevii sunt organizați pe perechi, de același sex și relativ egali ca potențial fizic, situate între două linii paralele la distanță de 3m una față de cealaltă. Fiecare pereche primește un baston de gimnastică, pe care îl apucă (cu palmele intercalate) la mijloc și îl fixează între piepturile lor. La semnal, fiecare copil din pereche încearcă să-l împingă pe partenerul de joc, dincolo de linia din spatele acestuia. Jocul se desfășoară pe secvențe de 10" - 15" și continuă până când unul dintre componentii perechii reușește să-l împingă pe partener de 3 – 5 ori, aspect care se verifică frontal, ca și la jocul anterior.

59. „Nu te lăsa, frate!” (variantă)

Elevii sunt organizați ca și la jocul anterior, numai că cei care alcătuiesc perechea se așează pe podea, spate în spate, cu tălpile pe sol și genunchii îndoiți. Fiecare pereche primește un baston pe care îl fixează între ei, trecându-l printre brațe, cu coatele îndoite. La semnal, fără a se ridica, fiecare copil încearcă să-și împingă partenerul, prin forța picioarelor, peste linia din spatele acestuia. Stabilirea învingătorului se realizează frontal ca și la jocul anterior.

60. „Mingea călătoare”

Se constituie trei echipe, fiecare elev din echipă situându-se în poziția așezat depărtat pe banca din fața echipei. Primii elevi din fiecare echipă primesc câte o minge (normală sau umplută) pe care, la semnal o transmite, cu două mâini pe deasupra capului următorului coechipier. Când mingea ajunge la ultimul elev din echipă, acesta se ridică, aleargă și se așează în depărtat pe bancă, în fața echipei, transmitând mingea următorului coechipier. Între timp, ceilalți copii de pe bancă se deplasează către înapoi prin alunecare pe șezut, pentru a-i face loc celui care se va așeza în față. Transmiterea mingii, la următoarele reluări ale jocului se poate face prin lateral, stânga sau dreapta, ori șerpuit.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

61. „Ancorăm corabia la mal”

Elevii sunt împărțiți în două echipe, dispuse în coloane (strânse) câte unul, aflate față în față la distanță de 1 – 1,5m, separate la mijlocul distanței de o linie trasată pe sol. Copiii ambelor echipe apucă cu palmele, o frânghie, egal repartizată ca lungime celor două echipe. La semnal, ambele echipe încearcă să deplaseze prin tracțiune, echipa adversă, peste linia de mijloc. Se joacă de 3, 5, 7 ori stabilindu-se echipa câștigătoare finală.

62. „Echipa de intervenție rapidă”

Se constituie trei echipe, fiecare așezându-se lateral pe câte o bancă. La semnal, întreaga echipă se ridică în picioare și îl urmează în alergare pe primul elev, care ocolește banca și se reasează în lateral pe bancă. Echipa care revine prima în poziția inițială câștigă întrecerea. Pe parcursul întregii acțiuni se păstrează ordinea în formație.

63. „Echipa de intervenție rapidă” (variantă)

Clasa este împărțită în trei echipe, membrii fiecăreia așezându-se (încălecând) banca. La semnal, întreaga echipă se ridică în picioare și își urmează „căpitanul”, care ocolește banca prin stânga sau prin dreapta (conform comenzii) și ajuns la capătul ei, se deplasează în depărtat (cu banca între picioare) așezându-se când ajunge la capătul din față al băncii. Toți membrii echipei execută aceeași acțiune.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

64. „Suveica simplă”

Elevii clasei se împart în două echipe, fiecare dintre acestea divizându-se în două coloane câte unul, egale numeric, situate față în față, înapoia unor linii trasate la 2 – 3m, una față de cealaltă. Fiecare echipă deține o minge, pe care o țin „căpitanii” (aflați de aceeași parte). La semnal, „căpitanul” transmite (pasează, rostogolește) mingea coechipierului său din coloana din față și se deplasează la coada șirului. Elevul care a primit mingea, o transmite la rândul său coechipierului din față și se deplasează la coada coloanei proprii. Câștigă echipa al cărei „căpitan” ajunge primul în formația inițială. Pe tot parcursul acțiunilor, după ce elevul a transmis mingea și se deplasează spre capătul din spate al coloanei sale, ceilalți copii fac un pas înainte, pentru ca următorul „pasator” să ajungă la linia trasată pe sol.

65. „Suveica dublă”

Clasa se organizează ca și la jocul anterior. Ca noutate apare faptul că după ce s-a transmis mingea coechipierului din coloana din față, „pasatorul” se deplasează la capătul din spate al coloanei din față sa. Ca urmare elevii vor fi de câte două ori în coloanele inițiale.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

66. „Suveica încrucișată”

Se utilizează aceeași organizare ca și la jocul anterior, numai că cele două coloane ale aceleiași echipe nu se mai așează față în față, ci în diagonală. Transmiterea mingii se face pe diagonală, având grijă ca mingea să nu se ciocnească de mingea echipei adverse. După pasă, executantul se va deplasa la coada șirului propriu. Când se dorește creșterea complexității, atât pasa cât și deplasarea la coloana opusă se fac pe diagonală.

Câștigă echipa care revine prima în formația inițială.

67. „Automobilele”

În spațiul de joc, elevii aleargă primind rolul de automobile. Într-un colț al spațiului de joc se marchează o zonă de 3 – 4 metri pătrați unde va funcționa „service”-ul, iar în alt colț se va marca o zonă unde va funcționa „spitalul de urgență”. Elevii primesc misiunea de a „conduce” cu prudență, să evite „accidentele” (ciocnirile) și să respecte culorile semaforului (arătate sau strigate). Înainte de începerea jocului, copiii vor pronunța în cor: la galben încetăm, la roșu ne oprim, la verde pornim (eventual cu cântec). La semnal, copiii pornesc „motoarele” și intră în circulație (aleargă) simulând zgomotul motoarelor. Învățătoarea, prin rostirea sau prin arătarea de cartonașe/stegulețe colorate, va alterna culorile „semaforului”, urmărind și corectând (după caz) reacțiile copiilor. „Automobilele” (copiii) care s-au ciocnit vor fi duși, unul la „service” și celălalt la „spital”.

Jocul continuă până când în suprafața de joc rămân 6 – 8 „automobile” care vor fi declarate ca fiind cel mai bine conduse.

68. „Ursul doarme!”

Pe suprafața de joc se trasează un cerc mare, în afara căruia sunt situați elevii. În mijlocul cercului se trasează un cerc mic care va simula „bârlogul ursului”. Unul dintre copii va primi rolul de „urs” și va sta ghemuit în „bârlog”. Jocul începe prin apropierea copiilor de „bârlogul ursului” cântând:

Ursul doarme, ursul doarme.

Și pare lihnit de foame,

Oare pe noi ne-a simțit,

Fugiți, că s-a și trezit.

Pe ultimul vers, „ursul” se scoală și încearcă să prindă (atingă) unul dintre copii, înainte ca acesta să iasă în afara cercului mare. Toți copiii aleargă încercând să scape de „urs”.

Dacă un elev este prins, acesta va schimba rolul cu „ursul”. Dacă „ursul” nu prinde nici-un copil, va continua jocul îndeplinind încă o dată același rol.

69. „Vânătorul, vrabia și albina”

Elevii clasei sunt dispuși într-un cerc, cu interval de două lungimi de brațe, între ei. Învățătoarea desemnează trei copii atribuindu-le rolurile de „vânător”, „vrabie” și „albina”, situându-i în afara cercului, la distanțe egale între ei.

La semnalul de începere a jocului, cei trei copii pornesc în alergare, „vânătorul” încercând să prindă (atingă) „vrabia”, dar ferindu-se în același timp de „albina” care încearcă să-l „înțepe” (prindă).

„Albina” fuge după „vânător” dar trebuie să se ferească de „vrabie” care vrea să o mănânce (prindă). Cei trei pot alerga atât în afara cercului cât și prin cerc, traversându-l. Copilul prins (atins) schimbă rolul cu un alt elev de pe cerc.

70. „Leapșa”

Pe o suprafață de joc delimitată, copiii aleargă liber. Unul dintre copii primește rolul de prinzător. La începerea jocului, prinzătorul aleargă încercând „să dea leapșa” (să-l atingă) pe un copil. Elevul care a primit „leapșa” încearcă să o transmită mai departe, altui copil.

71. „Leapșa pe ghemuite”

Organizarea este identică cu cea de la jocul descris anterior. Deosebirea constă în faptul că elevul urmărit poate scăpa de „purătorul de leapșa” dacă se ghemuiește, caz în care prinzătorul aleargă după alt copil.

72. „Țintașii iscusiți”

Clasa se împarte în trei echipe, dispuse în coloană câte unul, înapoia unei linii trasată la 3m paralel cu peretele. La 0,5m distanță față de perete se amplasează două bănci de gimnastică unite cap la cap, paralele cu zidul. Căpitanii celor trei echipe primesc câte o minge umplută (săculeț cu nisip, recipient de plastic umplut), pe care, la semnalul de începere a jocului, o aruncă cu două mâini de jos, în spațiul dintre perete și bancă. Indiferent dacă a reușit sau nu să nimerească „ținta”, preia mingea și foarte repede o înmânează următorului coechipier.

Câștigă echipa care a acumulat cel mai mare număr de „ținte” lovite.

73. „Mingea apel”

Elevii sunt organizați în formația de cerc. Un copil numit de învățătoare, primește o minge și pătrunde în interiorul cercului. Din mers, aruncă mingea în sus și pronunța numele unui coleg/colegă. Copilul strigat iese repede din cerc, urmărește mingea și încearcă să o prindă. Dacă cel strigat pe nume a prins mingea, continuă jocul, locul său în cerc fiind luat de elevul care l-a strigat. Dacă cel strigat nu a reușit să prindă mingea, revine la locul său din cerc, jocul fiind continuat tot de elevul care a făcut „apelul”.

74. „Poșta merge”

Elevii clasei se dispun în formație de cerc. Un copil numit de învățătoare primește rolul de „poștaș” și adoptă poziția sprijin ghemuit, în mijlocul cercului. „Poștașul” strigă: „Poșta merge de la Tudor la Felicia” (numele a doi copii aflați pe circumferința cercului). Copiii numiți încearcă, prin alergare, să schimbe locurile între ei. În același timp „poștașul” încearcă să ocupe unul din locurile celor doi. Dacă cei doi copii numiți au reușit să-și schimbe locurile, „poștașul” continuă jocul. Dacă „poștașul” a reușit să ocupe unul din locurile celor doi elevi numiți, elevul rămas fără loc, devine „poștaș” și continuă jocul.

75. „Infanteriștii”

Clasa se împarte în două echipe, dispuse în coloană câte unul, înapoia unei linii de plecare situate la 15 – 20m de peretele pe care sunt amplasate scările fixe. În fața fiecărei echipe se așează: câte două saltele unite cap la cap, în mijlocul cărora se află un obstacol pe sub care se trece; o bancă dispusă longitudinal, un gărduleț; o bancă de gimnastică cu partea îngustă în sus.

La semnal, primul copil din fiecare echipă pornește pe traseu, realizând o târâre joasă cu trecere pe sub obstacol, o deplasare prin tracțiune pe banca de gimnastică, sar peste gărduleț, se deplasează în echilibru pe bancă, urcă pe o scară fixă și coboară pe cealaltă, după care aleargă și predă ștafeta următorului coechipier.

Câștigă echipa care a încheiat prima parcurgerea traseului de către toți elevii.

76. „Ocupă locul”

Aliniați pe o linie, elevii sunt atenționați să își verifice vecinul din partea dreaptă și din partea stângă. La semnal, elevii se deplasează pe direcțiile și către reperele indicate de profesor. La următorul semnal, se deplasează rapid în formația de linie, ocupându-și locul inițial.

Câștigă elevii care și-au regăsit cel mai rapid locul.

Grupul de lucru

Alin Cătălin PĂUNESCU	Ministerul Educației Naționale
Petrică DRAGOMIR	Institutul de Științe ale Educației
Monica STĂNESCU	U.N.E.F.S. București – F.E.F.S.
Iliana IONESCU	Liceul de Informatică „Ștefan Odobleja” Craiova
Sorina POPA	Colegiul Național „Decebal” Deva
Adrian NIȚIȘOR	Școala cu clasele I-VIII Nr. 2 Drobeta Turnu Severin
Elena Magda MELINTE	L.P.S.- C.S.S. Piatra Neamț / I.S.J. Neamț
Csaba Istvan FARCAS	I.S.J. Covasna
Cătălin GANERA	L.P.S. „Nicolae Rotaru” Constanța
Alexandru JAKO	L.P.S. „Avram Iancu” Zalău
Ioana CONSTANTIN	Institutul de Științe ale Educației
Gheorghita DOROBANȚU	Institutul de Științe ale Educației
Nicoleta STĂNICĂ	Institutul de Științe ale Educației

**Programa școlară
pentru disciplina**

**MUZICĂ ȘI MIȘCARE
CLASELE a III-a – a IV-a**

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;
- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audii și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentarea programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Cu mingea Barza Melcul supărat Saniuța Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Colinde de Crăciun și An Nou	Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușeii – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunzul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;

- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba cehă

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba cehă* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;
- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice

armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audii și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentarea programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Dědeček Slunéčko zapadá Slavíček Holky jdou pěšinou Je-li pak to pravda nebo né? Plavala husička po Dunaji Spi andílku můj Horo, horo vysoká jsi! Koline, Koline Na našem dvoře Já jsem muzikant Píseň pro vlaštovky Kvočna a kuřátka – Jaroslava Horáčková Kouzelné jaro - Jaroslava Horáčková Deset malých černoušků Když jsem já ty koně pásal Drozd – Zdeněk Petržela Rybička malá Colinde de Crăciun și An Nou	My jsme se vás přišli ptáti Most Avignon Bingo Kos Podzimní píseň Pět malých opiček – Zdeněk Petržela Píseň nástrojů Já mam koně Vyletěla holubička Kotě a měsíc - Jaroslava Horáčková Letní ráno - Jaroslava Horáčková Škola a prázdniny - Jaroslava Horáčková Ženich pro paní zimu Zviřátka – Přemysl Kočí Hospodyně – Miloš Veselý Generál Laudon Tři myšky - Zdeněk Petržela Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Česká hora, Medvědí tanec; Jeden, dva, tři; Hepa	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Veverky, Vals; Polka; Beseda; Menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – tangoul, samba
Audiții	Jaroslav Ježek – Modrý svět, Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvořák – Humoreska, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski- Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederic Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato, Jaroslav Ježek – Bugatti step Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balete (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Bunicul Soarele apune Privighetoarea Fetele merg pe cărare Oare este adevărat? Plutește găscă pe Dunăre Dormi, puiul meu Munte, ce înalt ești! Coline, Coline În curtea noastră Eu sunt muzicant Cântec pentru rândunele Cloșca și puii - Jaroslava Horáčková Primăvara fermecată - Jaroslava Horáčková Zece negri mititei Când am păzit caii Struțul – Zdeněk Petržela Peștișorul mic	Noi am venit să vă întrebăm Podul Avignon Bingo Mierla Cântec de toamnă Cinci maimuțe mici – Zdeněk Petržela Cântecul instrumentelor Eu am căluți Porumbița a zburat Pisoiul și luna - Jaroslava Horáčková Dimineața de vară - Jaroslava Horáčková Școala și vacanța - Jaroslava Horáčková Mire pentru doamna iarnă Animalele – Přemysl Kočí Gospodina – Miloš Veselý Generalul Laudon Trei șoricei - Zdeněk Petržela Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora cehească, Dansul ursului; Unu, doi, trei; Hepa	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Veverițele; Pas de vals; Polca; Beseda; Menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – tangoul, samba
Audiții	Jaroslav Ježek – Lumea albastră, Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvořák – Humoreska, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski- Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederic Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato, Jaroslav Ježek – Bugatti step Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balete (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunzul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;

- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mînuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Alena Gecse	Liceul Tehnologic „Clisura Dunării” Moldova Nouă, jud. Caraș-Severin

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba croată

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba croată* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audiiției și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentarea programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiției/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Jesenska pjesma – V.Stojanov Kišica – V.Gerčik Pljenimo svi zajedno - Engleska narodna Djeca i maca – Hrvatska narodna Kad si sretan – Hrvatska narodna Zekini jadi – Hrvatska narodna Kad u skolu krenem - Hrvatska narodna Djiha djiha – Jovan Jovanovic Zmaj Bila mama kukunka - Hrvatska narodna Bubamarac - Hrvatska narodna Magarence Njako – Dragan Lakovic Nezgoda - Hrvatska narodna Paciji Ples - Hrvatska narodna Pahulice padajte - din folclorul copiilor Rodio se Isus - Hrvatska narodna Cu mingea Barza Melcul supărat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuculin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Colinde de Crăciun și An Nou	Cvrčak pozdrav – M.Turkulin – Horvat Ruke – Lazarova - Ruml - Jerabkova Zeleni se, Jagodo – Narodna Koleda k novom ljetu – Narodna iz okolice Karlovaca Božićna zvona – Z. Špoljar Padaj, padaj, snježiću - Dragutin Basrak Zvončici - James Pierpont Rođenska pjesma – narodna Pozdrav novome danu – Vladimir Tomerlin Sveti Niko - Lujza Kozinović Zlatna ptičica – J.Subotić Jeste l'ikad čuli to – narodna Teče, teče, bistra voda – hrvatska narodna Oj, javore, javore – hrvatska narodna Kišica – Vera Gerčik Proljetna pjesma – Zlatko Špoljar Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușeii – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuculin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și etniei croate	Dansuri populare specifice zonei și etniei croate Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Cântec de toamnă – V.Stojanov Ploicica – V.Gerčik Copiii și pisica – din folclorul copiilor Când ești fericit – din folclorul copiilor Necazurile iepurașului – din folclorul copiilor Când plec la școală – din folclorul copiilor Iha, iha – Jovan Jovanovic Zmaj Buburuza – folclorul copiilor Măgărușul Njako – Dragan Lakovic Întâmplarea nefericită – folclorul copiilor Dansul rățuștei – folclorul copiilor Cădeți fulgi de zăpadă - din folclorul copiilor Isus s-a născut – din folclorul copiilor Cu mingea Barza Melcul supărat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu	Salutul greierului – M.Turkulin – Horvat Măinile – Lazarova - Ruml - Jerabkova Înverzește dudule – din folclorul copiilor Colind noii veri – Narodna iz okolice Karlovaca Clopotele de Crăciun – Z. Špoljar Ninge, ninge - Dragutin Basrak Zurgălăi - James Pierpont Cântec – din folclorul copiilor Salutul noii zile – Vladimir Tomerlin Sfântul Nicolae - Lujza Kozinović Păsărica de aur – J.Subotić Ați auzit vreodată asta – colind Curge, curge apa limpede – din folclorul copiilor O, arțarule, arțarule – din folclorul copiilor Ploicica – Vera Gerčik Cântec de primăvară – Zlatko Špoljar Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Colinde de Crăciun și An Nou	Călușeii – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și etniei croate	Dansuri populare specifice zonei și etniei croate Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunzul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;

- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Marian Lucacela	Școala Gimnazială Lupac, Caraș-Severin
Alina Miștoiu	Liceul Teoretic Bilingv Româno-Croat, Carașova, Caraș- Severin
Ana Filca	Liceul Teoretic Bilingv Româno-Croat, Carașova, Caraș- Severin

**Lehrplan für
MUSIK UND BEWEGUNG**

3. und 4. Klasse

**Programa școlară
pentru disciplina
MUZICĂ ȘI MIȘCARE**

**pentru școlile și secțiile cu predare în limba germană
CLASELE a III-a - a IV-a**

Einleitung

Das Fach Musik und Bewegung für die dritte und vierte Klasse wird in einer Stunde pro Woche unterrichtet und ist Fächer übergreifend und verbindend zu unterrichten. Die Verbindung der Bereiche Kunst und Bewegung bleibt didaktisches Prinzip. Musikpraktische Betätigung ebenfalls, indem tägliches Singen und Musizieren sowie Aufführungen Programm sind. Eine schuleigene Liederliste ermöglicht das gemeinsame Singen auf Schulfesten.

Die Kompetenzen und Inhalte dieses Lehrplans zielen daraufhin, musikalisches Interesse, Wissen und Können sowie Kreativität und soziale und persönliche Fähigkeiten der Kinder weiter zu fördern. Für die Leistungserfassung wird der Blick auf die Lernergebnisse (Kompetenzen) gerichtet.

Freude und Interesse an Musik sollen intensiviert werden, musikalische Wahrnehmungs- und Ausdrucksfähigkeit weiterentwickelt werden.

Die Auseinandersetzung mit musikalischen Inhalten und Aufgaben wirkt sich positiv auf das Einfühlungsvermögen, die Konzentration, die Kommunikations- und Teamfähigkeit der Kinder aus.

Der Lehrplan ist wie folgt aufgebaut:

- Einleitung
- allgemeine Kompetenzen, die den gesamten Primarbereich betreffen
- spezifische Kompetenzen, die im Laufe eines Schuljahres zu erwerben sind, und Unterrichtsempfehlungen
- Inhalte
- didaktische Grundsätze und Empfehlungen

Sowohl die allgemeinen als auch die spezifischen Kompetenzen sind verbindlich. Anhand verschiedener Inhalte (in den Bereichen: Singen, Instrumente kennen lernen und einsetzen, Musik hören, Musik notieren, Bewegung zu Musik, Kreativer Umgang mit Musik) sollen die Kompetenzen entwickelt und gefördert werden. Die Unterrichtsempfehlungen dienen als Beispiel und haben keinen Anspruch auf Vollständigkeit. Sie können vom Lehrer nach Bedarf ausgewählt und ergänzt werden.

Im Anhang sind Empfehlungen zu einem „Liederschatz“ zu finden.

Der Unterricht setzt bei den Hörgewohnheiten der Schüler an und gibt Orientierung über die Vielfalt von Musik. Die musikalische Betätigung der Kinder auch außerhalb der Schule wird angestrebt.

Die Vermittlung musikalischer Begriffe und der Umgang mit Notationsformen haben dienende Funktion und stellen keinen Selbstzweck dar. Mit Hilfe von Fachtermini und grafischer sowie traditioneller Notation sollen Ergebnisse festgehalten, Musikhören, Musizieren und Sprechen über Musik unterstützt werden. Begriffe und Elemente sollen von Schülern beim Hören und Auseinandersetzen mit Notation entdeckt, von der Lehrerin eingeführt und beim Musizieren angewendet werden.

Das ganzheitliche Lernen im Musikunterricht der Grundschule ist begründet durch: das Alter der Schüler, die bessere Vernetzung der Inhalte, die optimale Nutzung der Zeit, die Bewegungsfreude der Schüler. Die Verbindung von Musik und Bewegung bringt Vorteile: Förderung der Ausdrucksfähigkeit, Spielcharakter, Wirklichkeitsnähe, Motivation.

Allgemeine Kompetenzen

- 1. Musik hören und musikalische Ordnungen erfahren**
- 2. Lieder singen und Musikinstrumente kennen lernen**
- 3. Mit Musik kreativ umgehen und Freude an Musik haben**

Spezifische Kompetenzen und Unterrichtsempfehlungen

1. Musik hören und musikalische Ordnungen erfahren

3. Klasse	4. Klasse
1.1. Musik verschiedener Stilrichtungen konzentriert hören - über Musikerlebnisse sprechen - Beispiele verschiedener Musikstile hören - Musik auf sich wirken lassen und Wirkung mit verschiedenen Mitteln ausdrücken (malen, zeichnen, sprechen, Bewegung) - Instrumente benennen und Instrumentengruppen zuordnen	1.1. Musik verschiedener Stilrichtungen konzentriert hören und Assoziationen beim Hören beschreiben - über Musikerlebnisse sprechen - Beispiele verschiedener Musikstile hören - Musik auf sich wirken lassen und Wirkung mit verschiedenen Mitteln ausdrücken (malen, zeichnen, sprechen, Bewegung) - Instrumente benennen und Gruppen zuordnen - Lieblingsmusik vorstellen - Musik mit Hilfe von Kriterien Stilrichtungen zuordnen (Tanzmusik, Kirchenmusik, Instrumentalmusik, europäische Musik etc.) - über Musikstücke und ihre Geschichte sprechen
1.2. Einfache melodische und rhythmische Bausteine und Gliederungsprinzipien erkennen - elementare Gliederungsprinzipien hörend unterscheiden, z. B. Strophe, Refrain - Wiederholungen, melodische Motive und rhythmische Einheiten heraushören	1.2. Melodische und rhythmische Bausteine und Gliederungsprinzipien erkennen - elementare Gliederungsprinzipien hörend unterscheiden: Wiederholungen, Teile eines Rondos etc. - Wiederholungen, melodische Motive und rhythmische Einheiten heraushören
1.3. Einfache Notationselemente und erste Fachbegriffe verwenden - Melodieverläufe und Rhythmusbausteine graphisch darstellen - graphische Darstellungen lesen und singen/spielen	1.3. Grundlegende Notationselemente und Fachbegriffe verwenden - Wiederholungen, melodische Motiven und rhythmische Einheiten durch Stimme, Bewegung, Instrumenteneinsatz hervorheben - gefundene Klangergebnisse sortieren und grafisch festhalten - notierte Spielstücke und Klangspiele ausführen - grafische Notationen lesend und schreibend als Hörhilfe verwenden - einfache traditionelle Notationen lesend als Singhilfe verwenden

2. Lieder singen und Musikinstrumente kennen lernen

3. Klasse	4. Klasse
2.1. Lieder singen und mit der Stimme gestalten - überlieferte und aktuelle Lieder verschiedener Gattungen (Volkslieder, Tanzlieder, Kanons, religiöse Lieder, Schlager etc.) zu verschiedenen Themenbereichen (Jahreszeiten, Feste etc.) mit bildlicher Unterstützung oder auswendig singen - alleine und im Klassenverband mit und ohne Begleitung singen - Gesang aufnehmen und über das Ergebnis sprechen - Lieder artikuliert, locker, in einem nach oben erweiterten Tonraum singen - Lautstärke, Tempo und Ausdruck beim Singen angemessen gestalten	2.1. Lieder auswendig singen und mit der Stimme gestalten - ein erweitertes Repertoire von überlieferten und aktuellen Liedern verschiedener Gattungen (Volkslieder, Tanzlieder, Kanons, religiöse Lieder, Schlager etc.) zu verschiedenen Themenbereichen (Jahreszeiten, Feste etc.) auswendig singen - alleine und im Klassenverband mit und ohne Begleitung singen - Gesang aufnehmen und über das Ergebnis sprechen - Lieder artikuliert, locker, in einem nach oben erweiterten Tonraum singen - Lautstärke, Tempo und Ausdruck beim Singen angemessen gestalten - entsprechend Vortragsvorgaben (piano – forte, crescendo – decrescendo, accelerando – rallentando) singen und spielen - in einfachen Formen der Mehrstimmigkeit singen
2.2. Körperinstrumente, Rhythmus- und Klanginstrumente kennenlernen, unterscheiden und einsetzen - Lieder auf Rhythmusinstrumenten begleiten - einfach notierte Spielstücke zum Klingen bringen - zu einfach strukturierten Musikstücken auf Körper- und Rhythmusinstrumenten spielen (sog. Spiel-mit-Stücke) - auf Dirigenten achten und seine Zeichen musikalisch umsetzen - den Klang verschiedener Stimmen und Instrumente hören und erkennen - Musikinstrumente benennen und beschreiben - Musikinstrumente herstellen - Musikinstrumente sachgerecht spielen	2.2. Körperinstrumente, Rhythmus- und Klanginstrumente unterscheiden, beschreiben und einsetzen - Lieder auf Rhythmusinstrumenten begleiten - einfach notierte Spielstücke zum Klingen bringen - zu einfach strukturierten Musikstücken auf Körper- und Rhythmusinstrumenten spielen (sog. Spiel-mit-Stücke) - Spiel-Partitur umsetzen - auf Dirigenten achten und seine Zeichen musikalisch umsetzen - den Klang verschiedener Stimmen und Instrumente hören und erkennen - Musikinstrumente benennen und beschreiben - Musikinstrumente herstellen - Musikinstrumente sachgerecht spielen

3. Mit Musik kreativ umgehen und Freude an Musik haben

3. Klasse	4. Klasse
3.1. Mit Stimme und einfachen Instrumenten improvisieren - kurze Lieder erfinden - einfache Sprechspiele gestalten - Körperinstrumente und einfache Rhythmusinstrumente einsetzen - Verse und Lieder mit rhythmischer Begleitung vortragen - Klangspiele improvisieren	3.1. Mit Stimme und Instrumenten improvisieren - Lieder erfinden - Sprechspiele gestalten - mit der Stimme improvisieren und Artikulation gezielt einsetzen - Improvisationsergebnisse grafisch festhalten - Körperinstrumente und Rhythmusinstrumente einsetzen - Verse und Lieder mit rhythmischer Begleitung vortragen - Klangspiele improvisieren
3.2. Einfache Hörspiele gestalten - Klangspiele improvisieren - zu Musik malen und zeichnen - zu einfacher Musik Choreographien erfinden - eigene Symbole zur Notation von kurzen Musikstücken erfinden - einfache Klangspiele aufnehmen und über das Ergebnis sprechen - einfache Texte musikalisch untermalen	3.2. Hörspiele gestalten - Klangspiele improvisieren - zu Musik malen und zeichnen - zu Musik Choreographien erfinden und festhalten - eigene Symbole zur Notation von Musik erfinden bzw. einfache Partituren lesen und umsetzen - Klangspiele aufnehmen und über das Ergebnis sprechen - Texte musikalisch untermalen
3.3. Sich zur Musik bewegen - Bewegungsformen zu einfachen Liedern und Musikstücken erfinden und dadurch Stimmungen deutlich machen - Vorgaben zu Bewegung und Tanz umsetzen - Tänze ausführen - entwickelte Spielszenen visualisieren/notieren	3.3. Sich angeleitet und frei zur Musik bewegen und Choreografien erfinden - Bewegungsformen zu Liedern und Musikstücken erfinden und dadurch Stimmungen deutlich machen - Vorgaben zu Bewegung und Tanz umsetzen - Tänze ausführen - Tänze nach Vorgaben entwickeln - selbst entwickelte Tanzszenen umsetzen - entwickelte Bewegungen zu Musik visualisieren/notieren

Inhalte

Bereiche	3. Klasse	4. Klasse
Singen	- 2 Lieder und 2 Geschichten zur Stimmbildung - 10 Lieder (traditionelle und moderne Kinderlieder) - 5 Reime/Raps/Sprech- und Stimmspiele - 2 Geschichten mit musikalischer Einlage	- 2 Lieder und 2 Geschichten zur Stimmbildung - 10 Lieder (traditionelle und moderne Kinderlieder) - 5 Reime/Raps/Sprech- und Stimmspiele - 2 Geschichten mit musikalischer Einlage
Instrumente kennen lernen und einsetzen	- Instrumentenfamilien und ihre Vertreter: Saiteninstrumente, Blasinstrumente, Orff-Instrumente - Spielweisen: streichen, zupfen, schlagen, blasen - Herstellung einfacher Musikinstrumente: Schellenkranz, Regenrohr - die Blockflöte	- Instrumentenfamilien und ihre Vertreter: Tasteninstrumente, Schlaginstrumente, das Orchester, elektronisch verstärkte Instrumente - Herstellung einfacher Musikinstrumente: Rassel, Klanghölzer - die Blockflöte
Musik hören	- 2 klassische Werke (ernste Musik) - Musik in der Kirche: Chor, Orgel - 4 Beispiele aus der Unterhaltungsmusik (Volksmusik, Schlager, Jazz etc.), ausgehend von der Musik der Kinder - 2 Beispiele außereuropäischer Musik - 2 Komponistenportraits - 4 Hörbeispiele für verschiedene Musikinstrumente - 4 Hörbeispiele für singende Stimmen aus der klassischen Musik (Oper, Lied, Kirchenmusik): Mann, Frau, Chor	- 4 klassische Werke (ernste Musik) - Straßenmusik - 4 Beispiele aus der Unterhaltungsmusik (Volksmusik, Schlager etc.), ausgehend von der Musik der Kinder - 2 Beispiele außereuropäischer Musik - 2 Komponistenportraits - 4 Hörbeispiele für verschiedene Musikinstrumente - 4 Hörbeispiele für singende Stimmen aus der Unterhaltungsmusik (Musical, Jazz, Volksmusik etc.): Mann, Frau, Chor
Musik notieren	- Formen: Wiederholung, Kontrast (z. B. laut – leise), einfache Liedform - einfache Notationen (grafische und traditionelle) lesen, schreiben und danach spielen (z. B. auf Orff-Instrumenten) - Grundlagen des Notensystems: Notation in 5 Linien, Tonhöhenverlauf, fünf Noten der C-Dur-Tonleiter - einfache Zeichen für Klänge und Rhythmen finden - musikalische Parameter: laut – leise, schnell – langsam, kurz – lang, warm – kalt, hell – dunkel - Taktarten: Zweiertakt - Notenwerte: Viertel, Achtel	- Formen: Wiederholung, Kontrast (z. B. schnell-langsam), Kanon, Rondo - Notationen (grafische und traditionelle) lesen, schreiben und danach spielen (z. B. auf Orff-Instrumenten, Blockflöte, Klavier) - Grundlagen des Notensystems: Tonhöhenverlauf, Noten der C-Dur-Tonleiter - Ausschnitte aus einfachen Partituren mitverfolgen (beim Singen, beim Hören) - einfache Zeichen für Klänge und Rhythmen finden - musikalische Parameter: zart – schrill, gebunden – abgesetzt, weich – hart - Taktarten: Dreiertakt, Vierertakt - Notenwerte: Ganze, Halbe
Bewegung zu Musik	- 4 Tänze	- 4 Tänze
Kreativer Umgang mit Musik	- 3 Musikbeispiele für eigene Choreographien, Malen zu Musik und zum Mitmachen mit einfachen Instrumenten	- 3 Musikbeispiele für eigene Choreographien, Malen zu Musik und zum Mitmachen mit einfachen Instrumenten

Liederschatz, Hörbeispiele und Tänze

	3. Klasse	4. Klasse
Lieder	Empfehlungen für ein schulinternes Liederrepertoire: 1. Alle Kinder lernen lesen 2. Alle Vögel sind schon da 3. Auf, du junger Wandersmann 4. Danke für diesen guten Morgen 5. Das Auto von Lucio 6. Der Hahn ist tot 7. Der Mond ist aufgegangen 8. Fünf Hasen 9. Geburtstag 10. Hab ´ne Tante in Marokko 11. Hejo, spann den Wagen an 12. Jetzt fängt das schöne Frühjahr an 13. Kein schöner Land 14. Lass doch den Kopf nicht hängen 15. Leise sind die Schmetterlinge 16. Lied vom Wecken 17. Tiritomba 18. Wenn die bunten Fahnen wehen 19. Winter ade 20. Wir werden immer größer etc. 1. Ecoul 2. Mi-a zis mama că mi-o da 3. Moara 4. Muzicanții 5. Răsună codrul 6. Să-mi spui tu mie copilaș 7. Săniuța	Empfehlungen für ein schulinternes Liederrepertoire: 1. Auf der Blumenwiese 2. Aus grauer Städte Mauern 3. Bunt sind schon die Wälder 4. Die Blümelein, sie schlafen 5. Es tönen die Lieder 6. Heute muss ich Häuser bauen 7. Himmel und Erde 8. Hörst du die Regenwürmer husten 9. Ich mag den Frühling (I Like the Flowers) 10. Ist das ein schöner Tag 11. Lass doch den Kopf nicht hängen 12. Leise rieselt der Schnee 13. Morgens, wenn der Tag beginnt 14. O wie ist es kalt geworden 15. Schneeflöckchen, Weißröckchen 16. Schön ist es auf der Welt zu sein 17. Singt ein Vogel 18. Singt ein Vogel im Märzenwald 19. Was machen wir mit müden Kindern 20. Was soll das bedeuten etc. 1. Am să vă spun copii povestea 2. A ruginit frunza din vîi 3. Ciobănaș cu trei sute de oi 4. Fata de pastor 5. Noapte de vară 6. Românașul

	3. Klasse	4. Klasse
Hörbeispiele	Zur Auswahl Ausschnitte aus: - Wolfgang Amadeus Mozart: Eine kleine Nachtmusik - Ludwig van Beethoven: 9. Sinfonie - Europa-Hymne, 5. Sinfonie - George Enescu: Raspodia română nr. 1 - Joseph Haydn: Kaiserquartett, Sinfonie mit dem Paukenschlag - Leopold Mozart: Musikalische Schlittenfahrt etc. Zur Auswahl: - Unterhaltungsmusik: The Beatles – Yellow Submarine, Queen – We Will Rock You, Elton John – König der Löwen (Musical), Peter Maffay – Tabaluga (Musical), Tudor Gheorghe – Cântec (A venit und lup din crâng), Pasărea Colibri – Mielul, Maria Tănase – Ciuleandra etc. - Volksmusik und Volkstänze aus der eigenen Region und aus anderen Landesregionen - Weihnachtslieder (colinde) Komponistenportraits: Leopold Mozart, Wolfgang Amadeus Mozart etc.	Zur Auswahl Ausschnitte aus: - Wolfgang Amadeus Mozart: Die Zauberflöte - Ciprian Porumbescu: Balada, Crai nou - Franz Schubert: Forellenquintett - Igor Strawinsky: Feuervogel - Antonio Vivaldi: Die vier Jahreszeiten - Pjotr Ilitsch Tschaikowsky: Nussknacker etc. Zur Auswahl: - Unterhaltungsmusik: The Beatles – Yellow Submarine, Queen – We Will Rock You, Elton John – König der Löwen (Musical), Peter Maffay – Tabaluga (Musical), Tudor Gheorghe – Cântec (A venit und lup din crâng), Pasărea Colibri – Mielul, Maria Tănase – Ciuleandra etc. - Volksmusik und Volkstänze aus der eigenen Region und aus anderen Landesregionen - Weihnachtslieder (colinde) Komponistenportraits: Joseph Haydn, George Enescu, Ludwig van Beethoven etc.
Tänze	- rumänische, deutsche und ungarische Volkstänze - europäische und außereuropäische traditionelle und moderne Tänze	- rumänische, deutsche und ungarische Volkstänze - europäische und außereuropäische traditionelle und moderne Tänze

Didaktische Grundsätze und Empfehlungen

- Musik durch vielfältige und verbindende Arbeitsweise ganzheitlich praktizieren: Singen, Hören, Notieren und Musizieren miteinander verbinden und Notation unterstützend einsetzen
- täglich gemeinsam singen
- bekannte Lieder wiederholen
- Wiedererkennungssübungen durchführen
- schulinternes Liederrepertoire aufbauen und zusammen mit anderen Klassen singen
- an verschiedenen Orten singen und musizieren (für andere Klassen, im Treppenhaus, vor der Schule etc.)
- Begleitung maßvoll einsetzen; mit und ohne Begleitung singen
- zur Orientierung beim Singen traditionelle Notation verwenden
- zur Orientierung beim Spielen eher grafische Notation (mit hohem Anteil an bildlichen Zeichen) verwenden
- Begriffe und Regeln der Musik in Beispielen entdecken lassen, dann erst einführen
- den Weg vom freien und abstrakten Zeichnen über differenzierte Darstellungen zum Umgang mit traditioneller Notation nehmen
- Instrumentenkunde stets an Hörbeispiele binden
- ortsansässige Musiker und Musikgruppen einladen
- Konzerte besuchen
- Instrumente mitbringen lassen
- Instrumente aus Alltagsgegenständen bauen und einsetzen
- Hörbeispiele für eigene Musik mitbringen lassen
- Begegnung mit bisher unbekannten Musikstilen ermöglichen
- Gehörtes in 2-3 Sätzen beschreiben - erst durch die Lehrerin, dann durch Schüler; erst in eigenen Worten, dann unter Verwendung von Fachbegriffen

Beobachtung am Ende der 2. Klasse	Anforderungen am Ende der 4. Klasse
1. Musik hören und musikalische Ordnungen erfahren	
- begegnet das Kind verschiedenen Musikstilen offen?	Das Kind begegnet verschiedenen Musikstilen offen.
- kann das Kind bewusst zuhören?	Das Kind kann bewusst zuhören.
- kann das Kind Rhythmen erfinden und diese in einem gemeinsamen Metrum spielen?	Das Kind kann Rhythmen erfinden und diese in einem gemeinsamen Metrum spielen.
- kann das Kind seine musikalischen Ideen grafisch und traditionell notieren?	Das Kind kann seine musikalischen Ideen grafisch und traditionell notieren.
- kann das Kind anhand einer Vorlage singen und musizieren?	Das Kind kann anhand einer Vorlage singen und musizieren.
2. Lieder singen und Musikinstrumente kennen lernen	
- kann das Kind beim Singen, Tanzen und Spielen gemeinsam einsetzen und enden sowie das Tempo halten?	Das Kind kann beim Singen, Tanzen und Spielen gemeinsam einsetzen und enden sowie das Tempo halten.
- kann das Kind eine gemeinsame Tonlage treffen?	Das Kind kann eine gemeinsame Tonlage treffen.
- verfügt das Kind auswendig über ein Repertoire von Liedern?	Das Kind verfügt auswendig über ein Repertoire von Liedern
- singt das Kind gelegentlich allein?	Das Kind singt gelegentlich allein.
- kann das Kind Musik mit Ausdrucksmitteln gestalten?	Das Kind kann Musik mit Ausdrucksmitteln gestalten.
- kann das Kind auswendig oder anhand einer Vorlage musizieren?	Das Kind kann auswendig oder anhand einer Vorlage musizieren.
- kennt das Kind die verwendeten Instrumente und kann sie benennen?	Das Kind kennt die verwendeten Instrumente und kann sie benennen.
- geht das Kind sachgerecht mit Instrumenten um?	Das Kind geht sachgerecht mit Instrumenten um.
- hält sich das Kind an vereinbarte Regeln zum	Das Kind hält sich an vereinbarte Regeln zum

Singen und Musizieren?	Singen und Musizieren.
3. Mit Musik kreativ umgehen und Freude an Musik haben	
- kann das Kind Musik mit Bewegungen verbinden?	Das Kind kann Musik mit Bewegungen verbinden.
- kann das Kind gebundene Tanzformen ausführen?	Das Kind kann gebundene Tanzformen ausführen.
- entdeckt das Kind auf Instrumenten eigene Klangideen?	Das Kind entdeckt auf Instrumenten eigene Klangideen.

Literaturliste

1. Bildungsplan Grundschule Musik. Hamburg, 2011
2. Kernlehrplan Musik Grundschule. Saarland, 2009
3. Lehrplan Musik für die Grundschulen des Landes Nordrhein-Westfalen, 2008
4. Lehrplan für die Volksschule des Kantons Aargau, 2014
5. Moruțan, Mariana: *Cântecul copilăriei*. Inspectoratul Județean Sibiu, Casa Corpului Didactic, Sibiu, 1995
6. Müller, Reinhold: Singen, spielen, musizieren. Stundenbilder für den Musikunterricht. Jahrgangsstufe 3-4. Verlag Ludwig Auer Donauwörth 1992
7. Rehm, Angelika: Fortissimo 1, 2006
8. Schlattner, Susanna: Liedersammlung, Sibiu, 1998
9. Kolassovits, Hermine; Stirner, Wilhelm: Liedersammlung für die Klassen I-IV. Editura Didactică și Pedagogică, București 1973

Arbeitsgruppe

Hermann Ioana-Adriana
Feder Annegret

Zentrum für Lehrerfortbildung in deutscher Sprache Mediasch
Allgemeinschule Nr. 12 Kronstadt

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba germană

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba germană* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru clasele a III-a și a IV-a.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor.

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;
- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Competențele și conținuturile acestei programe au drept scop promovarea în continuare a interesului pentru muzică, pentru a ști și a putea, precum și a creativității și a competențelor sociale și personale ale copiilor.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Recunoașterea diversității muzicii - discuții despre evenimente muzicale - ascultarea de cântece în stiluri muzicale diverse - exprimarea, prin diverse mijloace (discuții, mișcare) a muzicii ascultate - denumirea instrumentelor și ordonarea pe grupe de instrumente	1.1. Aprecierea diversității muzicii - discuții despre evenimente muzicale - ascultarea de cântece în stiluri muzicale diverse - exprimarea, prin diverse mijloace (pictură, desen, discuții, mișcare) a muzicii ascultate - denumirea instrumentelor și ordonarea pe grupe - prezentarea muzicii preferate - ordonarea muzicii pe criteriul genurilor (muzică de dans, muzică bisericească, muzică instrumentală), pe criterii geografice (muzică europeană etc.) - discuții despre piese muzicale și istoria acestora
1.2. Recunoașterea unor elemente simple de construcție melodică și ritmică - diferențierea prin audiere a unor principii elementare de compoziție: strofa, refrenul - recunoașterea repetițiilor, motivelor melodice și celulelor ritmice	1.2. Recunoașterea elementelor de construcție melodică și ritmică - diferențierea prin audiere a unor principii de compoziție: elemente repetate, rondo - recunoașterea repetițiilor, motivelor melodice și celulelor ritmice
1.3. Utilizarea de elemente simple de notație și noțiuni de specialitate - reprezentarea grafică a desfășurării melodiilor și a elementelor ritmice - citirea și interpretarea/ cântarea la instrument a reprezentărilor grafice	1.2. Utilizarea de elemente de notare și noțiuni de specialitate - reliefaarea repetițiilor, a motivelor melodice și a unităților ritmice prin voce, mișcare, utilizare de instrumente - coordonarea între audiere și notația grafică - executarea de piese pe note și jocuri de sunete - utilizarea de notații grafice în scriere și citire, ca ajutor auditiv - utilizarea de notații tradiționale, prin citire, ca sprijin în cântat

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Interpretarea unor cântece de diferite genuri - interpretarea de cântece tradiționale și actuale de diverse genuri (cântece populare, cântece de dans, canoane, cântece religioase, șlagăre etc.) din diverse domenii tematice (anotimpuri, sărbători etc.) - cântatul individual și cu clasa, cu și fără acompaniament - înregistrarea cântecului și discutarea rezultatelor - interpretarea articulată, cu extinderea ambitusului în registrul acut - modelarea tonalității, dinamicii, tempoului și expresiei în cântec	2.1. Interpretarea unui repertoriu de cântece - interpretarea din memorie a unui repertoriu de cântece tradiționale și vechi, de diferite genuri (cântece populare, cântece de dans, canoane, cântece religioase, șlagăre etc.) din diverse domenii tematice (anotimpuri, sărbători etc.) - cântatul individual și cu clasa, cu și fără acompaniament - înregistrarea cântecului și discutarea rezultatelor - interpretarea articulată, cu extinderea ambitusului în registrul acut - modelarea adecvată a dinamicii, tempoului și expresiei în cântec - interpretarea vocală și la un instrument a diverselor elemente de dinamică și agogică (piano – forte, crescendo – decrescendo, accelerando – rallentando) - interpretarea unor melodii simple pe mai multe voci
2.2. Utilizarea unor instrumente corporale, instrumente de susținere ritmică și de percuție simple - acompanierea cântecelor cu instrumente de susținere ritmică - citirea unor partituri simple - interpretarea de piese muzicale la instrumente de susținere ritmică și percuție corporală (așa numitul cântec-joc) - urmărirea dirijorului și transpunerea muzicală a semnelor acestuia - ascultarea sunetului diverselor voci și instrumente, precum și recunoașterea lor - numirea și descrierea de instrumente muzicale - producerea de instrumente muzicale - interpretare corectă la un instrument	2.2. Utilizarea unor instrumente corporale, instrumente de susținere ritmică și de percuție - acompanierea cântecelor cu instrumente de susținere ritmică - citirea unor partituri și interpretare după partitură - interpretarea de piese muzicale la instrumente de susținere ritmică și percuție corporală (așa numitul cântec-joc) - transpunerea partituri în joc - urmărirea dirijorului și transpunerea muzicală a semnelor acestuia - ascultarea sunetului diverselor voci și instrumente, precum și recunoașterea lor - numirea și descrierea de instrumente muzicale - producerea de instrumente muzicale - interpretare corectă la un instrument

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Improvizarea unor fragmente muzicale vocale și cu instrumente - inventarea de fragmente melodice scurte - modelarea de jocuri vorbite - utilizarea de instrumente de susținere ritmică și percuție corporală simple - prezentarea de versuri și cântece cu acompaniament ritmic - relaționarea cu instrumentele, în joacă	3.1. Improvizarea unor piese vocale și cu instrumente - inventarea de cântece scurte - modelarea de jocuri vorbite - relaționarea în joacă cu vocea și articularea silabelor și cuvintelor - reprezentarea grafică a rezultatelor improvizației - utilizarea de instrumente de susținere ritmică și percuție corporală - prezentarea de versuri și cântece cu acompaniament ritmic - improvizarea de jocuri sonore
3.2. Crearea de jocuri simple cu sunete - improvizarea de jocuri simple cu sunete - realizarea unor desene în relație cu muzica - inventarea de coregrafii pentru muzică - inventarea de simboluri proprii de notare muzicală - înregistrarea de jocuri sonore și discutarea rezultatelor - sublinierea muzicală a textelor	3.2. Crearea de jocuri cu sunete - improvizarea de jocuri cu sunete - realizarea unor desene și picturi în relație cu muzica - inventarea de coregrafii pentru muzică și notarea lor - inventarea de simboluri proprii de notare muzicală, respectiv citirea partiturilor - înregistrarea de jocuri sonore și discutarea rezultatelor - sublinierea muzicală a textelor
3.3. Executarea de mișcări pe fond muzical - inventarea de forme de mișcare pentru cântece și piese muzicale, supunerea la vot - transpunerea descrierilor verbale și grafice în mișcare și dans - executarea de dansuri - vizualizarea/notarea de scenete muzicale	3.3. Executarea de mișcări după indicații și libere pe fond muzical - inventarea de forme de mișcare pentru cântece și piese muzicale, supunerea la vot - transpunerea descrierilor verbale și grafice în mișcare și dans - executarea de dansuri - dezvoltarea de dansuri după indicații - transpunerea scenelor de dans proiectate - vizualizarea/notarea mișcărilor proiectate în relația cu muzica

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântece	- 2 cântece și 2 istorioare pentru formarea vocii - 10 cântece (cântece tradiționale și moderne pentru copii) - 5 cântece rimate, cu bătaie din palme, vorbe, voce - 2 istorii cu suport muzical	- 2 cântece și 2 istorioare pentru formarea vocii - 10 cântece (cântece tradiționale și moderne pentru copii) - 5 cântece rimate, cu bătaie din palme, vorbe, voce - 2 istorii cu suport muzical
Instrumente muzicale	- familii de instrumente și reprezentantele lor: instrumente cu coarde, de suflat, de percuție - moduri de a cânta: prin frecare, ciupire, lovire, suflat - muzica în biserică: corul, orga - executarea de instrumente muzicale simple: morișcă, lemne sonore, tamburină cu clopoței, burlan - flaut, caval	- familii de instrumente și reprezentanții lor: instrumente cu clape, instrumente de percuție, orchestra, instrumente amplificate electronic - muzica stradală - executarea de instrumente muzicale simple: morișcă, lemne sonore, tamburină cu clopoței, burlan - fluier, caval
Audiții muzicale	- 2 opere clasice (muzică clasică) - 4 exemple din muzica de divertisment (muzică populară, ușoară, jazz etc.), pornind de la muzica pentru copii - 2 exemple de muzică din afara Europei - 2 portrete de compozitori - 4 exemple de audiție pentru diverse instrumente muzicale - 4 exemple de audiții pentru voci din muzica clasică (operă, lied): bărbat, femeie, cor	- 4 opere clasice (muzică clasică) - 4 exemple din muzica de divertisment (muzică populară, ușoară, jazz etc.), pornind de la muzica pentru copii - 2 exemple de muzică din afara Europei - 2 portrete de compozitori - 4 exemple de audiție pentru diverse instrumente muzicale - 4 exemple de audiții pentru voci din muzica clasică (operă, lied): bărbat, femeie, cor
Notarea muzicală	- forme: repetiția, contrastul (exemplu: tare – încet), forma simplă a unui cântec (strofă, refren) - notații simple (grafice și tradiționale) - citire, scriere, apoi interpretare (de exemplu, la instrumente Orff) - bazele sistemului de notare: notarea pe portativ, înălțimea sunetelor, cinci note ale gamei do major - găsirea de semne simple pentru sunete și ritmuri - parametrii muzicali de dinamică, tempo, timbralitate: tare-încet, repede-încet, scurt-lung, cald-rece, deschis-închis - tipuri de măsuri: cu doi timpi - valorile notelor: pătrime, optime	- forme: repetiția, contrastul (exemplu: repede – încet), canon, rondo - notații simple (grafice și tradiționale) - citire, scriere, apoi interpretare (de exemplu, la instrumente Orff, flaut sau pian) - bazele sistemului de notare: notele gamei do major, melodia - urmărirea de secțiuni din partituri simple (la cântat, la ascultat) - găsirea de semne simple pentru sunete și ritmuri - parametrii muzicali de dinamică, tempo, timbralitate: moale-strident, legat-staccato, moale-dur - tipuri de măsuri: cu trei timpi, cu patru timpi - valorile notelor: doime, nota întreagă
Dans	- 4 dansuri	- 4 dansuri
Creativitate	- 3 piese muzicale pentru coregrafii proprii, pictură inspirată de muzică și familiarizarea cu instrumente simple	- 3 piese muzicale pentru coregrafii proprii, pictură inspirată de muzică și familiarizarea cu instrumente simple

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântece	Recomandări pentru un repertoriu al școlii: 1. Toți copiii învață să citească 2. S-au întors păsările 3. La drum, călătorule 4. Mulțumesc pentru această dimineață 5. Mașina lui Lucio 6. Cocoșul e mort 7. A răsărit luna 8. Cinci iepuri 9. Zi de naștere 10. Am o mătușă în Maroco 11. Înhamă caii la căruță 12. Vine primăvara 13. Nu e țară mai frumoasă 14. Nu fii trist 15. Fluturii nu se aud 16. Cântec despre trezire 17. Tiritomba 18. Când flutură drapelele 19. Adio iarnă 20. Creștem pe zi ce trece etc. 1. Ecoul 2. Mi-a zis mama că mi-o da 3. Moara 4. Muzicanții 5. Răsună codrul 6. Să-mi spui tu mie copilaș 7. Săniuța	Recomandări pentru un repertoriu al școlii: 1. Pe câmpia cu flori 2. Ieșind dintre zidurile gri ale orașelor 3. S-au colorat pădurile 4. Florile dorm 5. Răsună cântecele 6. Azi trebuie să construiesc case 7. Cerul și pământul 8. Auzi cum tușesc râmele 9. Îmi place primăvara (I Like the Flowers) 10. Ce zi frumoasă 11. Nu fii trist 12. Cad ușor fulgii 13. Dimineața, când începe ziua 14. Ce frig s-a făcut 15. Fulg de nea 16. Ce frumos e să trăiești 17. Cântă o pasăre 18. Cântă o pasăre în pădure 19. Ce facem cu cei obosiți 20. Ce înseamnă asta? etc. 1. Am să vă spun copii povestea 2. A ruginit frunza din vii 3. Ciobănaș cu trei sute de oi 4. Fata de pastor 5. Noapte de vară 6. Românașul
Exemple de audiții	La alegere, secțiuni din: - Wolfgang Amadeus Mozart: Mica serenadă - Ludwig van Beethoven: Simfonia a 9-a - Oda bucuriei (Imnul Europei), Simfonia a 5-a	La alegere, secțiuni din: - Wolfgang Amadeus Mozart: Flautul fermecat - Ciprian Porumbescu: Balada, Crai nou - Franz Schubert: Cvintetul „Păstrăvul”

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	- George Enescu: Rapsodia română nr. 1 - Joseph Haydn: Simfonia surprizelor - Leopold Mozart: Plimbare muzicală cu sania etc. La alegere: - Muzică ușoară, divertisment : The Beatles – Submarinul Galben, Queen – We Will Rock You, Elton John – Regina inimilor (Musical), Peter Maffay – Tabaluga (Musical), Tudor Gheorghe – Cântec (A venit un lup din crâng), Pasărea Colibri – Mielul, Maria Tănase – Ciuleandra etc. - muzică populară și dansuri populare din propria regiune și din alte regiuni - cântece de Crăciun (colinde) Portrete de compozitori: Leopold Mozart, Wolfgang Amadeus Mozart etc.	- Igor Strawinsky: Pasărea de foc - Antonio Vivaldi: Anotimpurile - Pjotr Ilitsch Tschaikowsky: Spărgătorul de nuci etc. La alegere: - Muzică ușoară, divertisment : The Beatles – Submarinul galben, Queen – We Will Rock You, Elton John – Regina inimilor (Musical), Peter Maffay – Tabaluga (Musical), Tudor Gheorghe – Cântec (A venit un lup din crâng), Pasărea Colibri – Mielul, Maria Tănase – Ciuleandra etc. - muzică populară și dansuri populare din propria regiune și din alte regiuni - cântece de Crăciun (colinde) Portrete de compozitori: Joseph Haydn, George Enescu, Ludwig van Beethoven etc.
Dansuri	- dansuri populare românești, germane, maghiare - dansuri tradiționale și moderne, europene și din afara Europei	- dansuri populare românești, germane, maghiare - dansuri tradiționale și moderne, europene și din afara Europei

Sugestii metodologice

- practicarea unitară a muzicii prin moduri de lucru multiple și angajante: interpretare, audiție, notare, cântat împreună, inserare de note;
- cântatul zilnic împreună;
- repetarea de cântece cunoscute;
- efectuarea de exerciții repetitive;
- construirea unui repertoriu școlar intern și cântatul cu clasa;
- cântatul în diverse locuri (pentru alte clase, în casa scării, în fața școlii etc.);
- utilizarea în măsură completă a acompaniamentului; cântatul cu și fără acompaniament;
- utilizarea de notații tradiționale pentru cântat;
- utilizarea în interpretare a notațiilor grafice (în mare parte semne grafice);
- descoperirea noțiunilor și regulilor muzicii prin exemple, apoi introducerea lor;
- metoda semnelor libere și standardizate, prin reprezentări diferențiate, pentru lucrul cu notarea tradițională;
- legarea permanentă a instrumentației de exemplele auditive;
- invitarea de muzicieni și trupe muzicale locale;
- frecventarea concertelor;
- aducerea de instrumente la școală;
- construirea și utilizarea de instrumente din obiecte obișnuite;
- aducerea de exemple de audiție pentru muzica proprie;
- facilitarea întâlnirii cu stiluri muzicale necunoscute încă;
- descrierea celor audiate în 2-3 propoziții – mai întâi de către profesoară, apoi de către elev, apoi prin utilizarea de noțiuni de specialitate.

Observații la sfârșitul clasei a II-a	Cerințe la sfârșitul clasei a IV-a
1. Ascultarea muzicii și aflarea clasificărilor muzicale	
- copilul întâlnește stiluri muzicale diverse în mod frecvent?	Copilul întâlnește stiluri muzicale diverse în mod frecvent.
- copilul poate asculta în mod conștient?	Copilul poate asculta în mod conștient.
- copilul poate inventa ritmuri și interpreta într-o măsură comună?	Copilul poate inventa ritmuri și interpreta într-o măsură comună.
- copilul poate nota grafic și tradițional ideile sale muzicale?	Copilul poate nota grafic și tradițional ideile sale muzicale.
- copilul poate cânta în baza unei prezentări, singur și împreună cu cineva?	Copilul poate cânta în baza unei prezentări, singur și împreună cu cineva.
2. Interpretarea de cântece și cunoașterea de instrumente	
- Copilul poate începe și termina un cântec, dans și joc împreună, și poate ține tempoul?	Copilul poate începe și termina un cântec, dans și joc împreună, și poate ține tempoul.
- Copilul poate atinge un reper sonor comun?	Copilul poate atinge un reper sonor comun.
- Copilul are un repertoriu de cântece, pe care le știe din memorie?	Copilul are un repertoriu de cântece, pe care le știe din memorie.
- Copilul cântă singur ocazional?	Copilul cântă singur ocazional.
- Copilul poate modela muzică, cu mijloace de expresie?	Copilul poate modela muzică, cu mijloace de expresie.
- Copilul poate cânta cu cineva, în baza unei prezentări, sau pe de rost?	Copilul poate cânta cu cineva, în baza unei prezentări, sau pe de rost.
- Copilul cunoaște instrumentele utilizate și le poate denumi?	Copilul cunoaște instrumentele utilizate și le poate denumi.
- Copilul se comportă corespunzător cu instrumentele?	Copilul se comportă corespunzător cu instrumentele.
- Copilul respectă regulile convenite pentru a cânta singur și cu altcineva?	Copilul respectă regulile convenite pentru a cânta singur și cu altcineva.
3. Raporturi creative cu muzica și trăirea bucuriei muzicii	
- Copilul poate lega muzica și mișcarea?	Copilul poate lega muzica și mișcarea.
- Copilul poate executa forme de dans legate?	Copilul poate executa forme de dans legate.
- Copilul descoperă pe instrumente propriile idei sonore?	Copilul descoperă pe instrumente propriile idei sonore.

Bibliografie

1. Bildungsplan Grundschule Musik. Hamburg, 2011
2. Kernlehrplan Musik Grundschule. Saarland, 2009
3. Lehrplan Musik für die Grundschulen des Landes Nordrhein-Westfalen, 2008
4. Lehrplan für die Volksschule des Kantons Aargau, 2014
5. Moruțan, Mariana: *Cântecele copilăriei*. Inspectoratul Județean Sibiu, Casa Corpului Didactic, Sibiu, 1995
6. Müller, Reinhold: Singen, spielen, musizieren. Stundenbilder für den Musikunterricht. Jahrgangsstufe 3-4. Verlag Ludwig Auer Donauwörth 1992
7. Rehm, Angelika: Fortissimo 1, 2006
8. Schlattner, Susanna: Liedersammlung, Sibiu, 1998
9. Kolassovits, Hermine; Stirner, Wilhelm: Liedersammlung für die Klassen I-IV. Editura Didactică și Pedagogică, București 1973

Grupul de lucru

Hermann Ioana-Adriana
Feder Annegret

Centrul pentru Formarea Continuă în Limba Germană Mediaș
Școala Gimnazială nr. 12 Brașov

ZENE ÉS MOZGÁS

Tanterv

**magyar tannyelvű iskolákban és magyar tagozaton
tanulók számára
III. és IV. osztály**

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

**pentru școlile și secțiile cu predare
în limba maghiară
CLASELE a III-a – a IV-a**

Bevezetés

A zene fontos szerepet játszik az emberek életében. Szinte nincs, aki ne kedvelné a muzsikát, ne hallgatna valamilyen zenét minden nap. Van, akit felvidít, vagy épp gondolatokat ébreszt benne, van, aki a feszültségét vezeti le általa.

Kisiskolás korban a zenei nevelés a gyerekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, képzeletüket, alkotókedvüket. Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését. Ebben az életkorban az éneklés mindig szoros összefüggésben van a mozgással, a kettő együtt, egymás hatására fejlődik. Azt az örömet, amit a ritmus, a dallam és a mozgásos játék együttes hatása nyújt, nem lehet mással helyettesíteni. Észrevétlenül fejlődik ritmusérzékük, egyensúlyérzékük, formálódik zenei ízlésük, művészi értékrendjük. A zene és a mozgás fejleszti az egészséges magabiztosságot, önfegyelmet, az egymáshoz való alkalmazkodást, a kreativitást, a koncentrációt, a szociális kompetenciákat.

A zenei képességek fejlesztésével intenzívebb fejlődésnek indulnak a gyermek egyéb képességei is. Mind a művészetben, mind a tudományban egyaránt szükséges az intuíció, a képzelet, a gondolatok áramlása és rendezése, az összefüggések megkeresése vagy megteremtése. A zenei nevelés hozzájárul a magasabb rendű pszichikus funkciók fejlesztéséhez, melyek hatása messze túllépi a zene speciális tartalmának, anyagának határait. A zenei készségek, képességek fejlesztése előnyösen hat az egész személyiség sokoldalú és harmonikus fejlődésére. A sokféle fejlesztés felerősíti egymás hatását. A zenei nevelés számtalan alkalmat nyújt a felszabadult, vidám, közös játékokra, éneklésre, a zene megszerettetésére, előkészíti a gyermeket a zene befogadására, értésére, átélésére és gyakorlására.

„Mit kellene tenni? Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulóknak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját. Nem fogalmi, racionális oldalról kell megközelíteni. Nem algebrai jelek rendszerét, titkos írását, egy, a gyermekre közömbös nyelvet kell benne láttatni. A közvetlen megérezés útját kell egyengetni. Ha a legfogékonyabb korban, a hatodik és tizenhatodik év közt egyszer sem járja át a gyermeket a nagy zene éltető árama, akkor később már alig fog rajta. Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni; ezt megszerezni az iskola kötelessége.” (Kodály Zoltán)

A Zene és mozgás a magyar tannyelvű iskolákban és magyar tagozaton tanulók számára III. és IV. osztályban heti 1 órában tervezett tantárgy.

A tanterv szerkezeti felépítése:

- Bevezetés
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák
- Tanulási tevékenységek
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok

Ezen tanterv újszerű sajátosságai:

- előnybe részesíti, nagyobb teret biztosít a mozgásos tevékenységeknek, a tanórai, aktív, cselekvéses tanulásnak;
- esélyt teremt a tanulók képességeiben megmutatkozó különbözőségek kezelésére;
- lehetőséget nyújt a tantárgyak közötti szerves kapcsolódás kialakulására;
- lehetőséget ad a tanulási kudarcok kialakulásának megelőzésére, a kommunikációra és a kooperációra, az egyéni sajátosságokhoz igazítható tanulási utak tervezésére;
- rugalmassága révén lehetőséget teremt a pedagógusnak saját ötletei megvalósítására, az osztályközösség képességeihez, igényeihez igazodva, a gyermekek személyiségének fejlesztése érdekében;
- a képességek fejlesztésére alkalmas alapvető zenei tevékenységek (éneklés, zenehallgatás, improvizáció, olvasás-írás) köré rendezve tartalmazza a zenei ismereteket és készségeket;
- spirális elrendezése révén lehetőséget teremt az elsajátított ismeretek ismételtesére, elmélyítésére, az ismeretek fokozatos kiegészítésére, bővítésére;
- élményközpontú, cselekedtető, zenei tevékenységekre építő, melynek eredménye a feldolgozás közben örömmel szerzett zenei ismeret és készség.

„Nem lehet egészen boldog az az ember, akinek nem öröm a zene. Erre az örömről azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut el odáig.” (Kodály Zoltán)

ALAPKOMPETENCIÁK

- 1. Daltanulás, éneklés játékos és mozgásos helyzetekben**
- 2. A zenei nyelvezet, az alapvető zenei kifejezőeszközök elsajátítása az életkori sajátosságoknak megfelelően**
- 3. Gondolatok, élmények és érzelmek kifejezése zene és mozgás által**

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Daltanulás, éneklés játékos és mozgásos helyzetekben

III. osztály	IV. osztály
1.1. Énektanulás és éneklés tisztán, helyes intonációval, pontos indítással, egységes levegővétellel, helyes kiejtéssel csoportban a hozzá tartozó mozgásos játékkal együtt - mondókák, énekes gyermekjátékok, gyermekdalok, népdalok hallás utáni tanulása, éneklése - memóriafejlesztő játékos gyakorlatok - közös – csoportos és kiscsoportos – éneklés oktáv hangterjedelemben - közös éneklés hangszeres kísérettel (pl. gitár, furulya, zongora, zenei alap) - énekes gyermekjátékok mozgással való megjelenítése 1.2. Különböző tárgyak, játékhangszerek, hangszerek használata ritmushangszerként - a környezetükben lévő tárgyak ritmushangszerként való használata - a rövid és hosszú hangok, a szünetek érzékelését elősegítő gyakorlatok - az ismert énekekhez egyenletes lüktetés kíséretként való alkalmazása - az ismert mondókák, énekes gyermekjátékok és népdalok ritmusának megszólaltatása játékhangszereken - az ismert énekek kísérete két csoportban: egyenletes lüktetés és ritmus	1.1. Énektanulás és éneklés tisztán, helyes intonációval, pontos indítással, egységes levegővétellel, helyes kiejtéssel és helyes tagolással, nagyobb és kisebb csoportban, egyénileg, emlékezetből az összes versszakkal és a hozzá tartozó mozgásos játékkal együtt - énekes gyermekjátékok, gyermekdalok, népdalok hallás utáni tanulása, éneklése - közös – csoportos és kiscsoportos – éneklés másfél oktáv hangterjedelemben - egyéni éneklésre való ösztönzés, a hangerő, tempó tudatos alkalmazása - dalok tanulása részben hallás után, részben kottából - énekes gyermekjátékok mozgással való megjelenítése - közös éneklés hangszeres kísérettel (pl. gitár, furulya, zongora, zenei alap) 1.2. Különböző tárgyak, játékhangszerek, hangszerek használata ritmushangszerként éneklés közben is - a rövid és hosszú hangok, a szünetek érzékelését elősegítő gyakorlatok - kánontapsolás - kérdés-felelet típusú játékok az ismert ritmus és dallamotívumok megszólaltatásával - az ismert énekekhez a mérőütés kíséretként való alkalmazása - az ismert énekek és népdalok ritmusának megszólaltatása játékhangszereken - ritmusosztinató szerkesztése, hangoztatása ismert dalokhoz - ritmusgyakorlatok szabad és adott szempontok szerinti rögtönzése

III. osztály	IV. osztály
1.3. Az énekelt vagy hallgatott zene ritmusának megjelenítése improvizált vagy betanult mozgással - a népi énekes gyermekjátékok jellegzetes mozgásformáinak elsajátítása, gyakorlása - egyenletes járás, tapsolás, dobantás, kopogás, egyenletes mozgások végzése karra, kézzel, törzssel, fejjel, vállal, lábbal - a belső hallás, a zenei emlékezet fejlesztését szolgáló játékos gyakorlatok - mondókák, kiolvasók, énekek társítása ritmikus mozgással - az ének szövegét, hangulatát kifejező mozgások végzése - ritmikus mozgás, tánc, mozgásos improvizáció dallamra, ritmusra, dalra, zenére - dalok ritmizálása	1.3. Az énekelt vagy hallgatott zene ritmusának kifejező módon való megjelenítése improvizált vagy betanult mozgással - a népi énekes gyermekjátékok jellegzetes mozgásformáinak tökéletesítése - ritmusvisszhang, változatos felelgetős gyakorlatok tanulói kezdeményezésre is - a belső hallás, a zenei emlékezet fejlesztését szolgáló játékos gyakorlatok - énekek társítása ritmikus mozgással - improvizált ritmusok, szavak összefűzése adott ritmusra - az ének szövegét, hangulatát kifejező mozgások végzése - ritmikus mozgás, tánc, mozgásos improvizáció dallamra, ritmusra, dalra, zenére - táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal - alkalmazkodó ritmus, tempo giusto, parlando szerinti népdaléneklés - dalok ritmizálása

2. A zenei nyelvezet, az alapvető zenei kifejezőeszközök elsajátítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

III. osztály	IV. osztály
2.1. A magas és mély, a rövid és hosszú hangok közötti különbségek észlelése - játékos gyakorlatok a magas és mély hangok megkülönböztetésére - a dallamvonal mozgásos megjelenítése éneklés vagy zenehallgatás közben - a fá és a dó' hangok bevezetése - a szó-mi-lá-dó-ré-fá-dó' hangok közti magasságok megkülönböztetése kézjellel, színekkel, rajzokkal, betűkkel, korongokkal - szolmizálás betűkottáról - a vonalrendszer és a G-kulcs megismerése, a tanult hangok elhelyezése a vonalrendszerben - játékos gyakorlatok a rövid és hosszú hangok megkülönböztetésére – a félértékű hang és félértékű szünet tudatosítása és gyakorlása	2.1. A magas és mély, a rövid és hosszú hangok közötti különbségek észlelése és jelölése - játékos gyakorlatok a magas és mély hangok megkülönböztetésére - a dallamvonal mozgásos megjelenítése éneklés vagy zenehallgatás közben - a ti, alsó lá, alsó szó, alsó ti hangok bevezetése - a szó-mi-lá-dó-ré-fá-dó'-ti-lá,-szó,-ti, hangok közti magasságok megkülönböztetése kézjellel, színekkel, rajzokkal, betűkkel, korongokkal - szolmizálás betűkottáról - a tanult hangok elhelyezése a vonalrendszerben - játékos gyakorlatok a rövid és hosszú hangok megkülönböztetésére – az egész értékű hang és egész értékű szünet tudatosítása és gyakorlása - az egész értékű hang és az egész értékű szünet írásjeleinek

III. osztály	IV. osztály
- a félértékű hang és a félértékű szünet írásjeleinek felismerése, gyakorlása és alkalmazása - a tanult ritmusértékek, ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről - a tanult ritmusértékek önálló elhelyezése a 2/4-es ütemben az ütemvonal, ismétlőjel és záróvonal használatával	felismerése, gyakorlása és alkalmazása - önálló nyolcad értékű hang és nyolcad értékű szünetjel írásjeleinek felismerése és alkalmazása - az értéknyújtó legato és pont megismerése: pontozott negyed, pontozott félértékű hangok érzékeltetése - a szinkópa lüktetésének érzékeltetése, lejegyzésének és hangoztatásának gyakorlása - a tanult ritmusértékek, ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről - a tanult ritmusértékek önálló elhelyezése a 4/4-es és 3/4-es ütemekben az ütemvonal, ismétlőjel és záróvonal használatával - prima volta, seconda volta
2.2. A tempó különbségeinek megfigyelése a zenei alkotásokban és ezek alkalmazása az éneklésben - játékos gyakorlatok a hangerő és a tempó érzékeltetésére, megkülönböztetésére - a dalok hangulatának, szövegének megfelelő tempó és hangerő kiválasztása - az indulótempó megfigyelése	2.2. A tempó és a dinamika különbségeinek megfigyelése a zenei alkotásokban és ezek alkalmazása az éneklésben - játékos gyakorlatok a hangerő, tempó, dinamika megkülönböztetésére és összekapcsolására - a dalok hangulatának, szövegének megfelelő tempó és hangerő kiválasztása, alkalmazása - hangulatok, előadásmódok, karakterisztikus elemek megállapítása - a tartalom és a zenei kifejezőeszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenék hallgatásakor - különböző zenei karakterek megfigyelése a zenében
2.3. Formai elemek a dalokban (strófa, refrén) - a dalok szakaszokra való felosztására és azok összehasonlítására szolgáló játékos gyakorlatok - a sorok közötti viszonyok megfigyelése a dallam felismerésében - a refrén felismerésére szolgáló játékos gyakorlatok	2.3. Formai elemek a dalokban (motívum, kezdősor és befejezősor közti hasonlóságok) - a zenei egységek elhatárolása írásban (verssor = dallamsor) és ezek összehasonlítása (azonos, hasonló, különböző) szolmizáció alapján is - a sorok közötti viszonyok megfigyelése a dallam felismerésében - a visszatérés megfigyelése a rondó-elv szerint szerkesztett dalcsoportokban

3. Gondolatok, élmények és érzelmek kifejezése zene és mozgás által

III. osztály	IV. osztály
3.1. Örömmel való részvétel a zenei tevékenységekben, a közös éneklésben, a zene, a zenei tevékenység kedvelése - közös csoportos, kiscsoportos éneklés	3.1. Örömmel való részvétel a zenei tevékenységekben, a közös éneklésben, táncban, a zene, a zenei és mozgásos tevékenység kedvelése - közös csoportos, kiscsoportos, egyéni éneklés - tánctanulás
3.2. A zenehallgatásra szánt anyag figyelemmel való követése és a zenei élmény befogadása - gyermekdalok, népdalok hallgatása énekes és hangszeres valamint énekes-hangszeres előadásokban - a tanult dallampéldák felismerése egyszerű feldolgozásokban - a tanulók számára befogadható zeneművek, zenei részletek hallgatása - többször meghallgatott zeneművek azonosítása - véleménynyilvánítás a zenehallgatási anyagról különböző megfigyelési szempontok alapján	3.2. A zenehallgatásra szánt anyag figyelemmel való követése és a zenei élmény tudatos befogadása - a női kar, a férfikar és a vegyes kar hangzásának megfigyelése - zenehallgatás során eltérő hangszíneket bemutató zenei szemelvények azonosítása, megkülönböztetése (gyermekhang, női énekhang, férfi énekhang, énekkar, zenekar) - ismert énekek hallgatása élő, énekes vagy hangszeres előadásban - a tanulók számára befogadható zeneművek, zenei részletek hallgatása - véleménynyilvánítás a zenehallgatási anyagról különböző megfigyelési szempontok alapján és szabadon is
3.3. Zenei ismereteik, készségeik minél változatosabb formában való kifejezése - zenehallgatási élmények kifejezése mozgással, rajzokkal, színekkel, formákkal, szóban - mozgás, tánc a zenei élmények alapján	3.3. Zenei ismereteik, készségeik minél változatosabb formában való kifejezése és közvetítése különböző rendezvényeken - improvizáció a zenei kifejezőeszközök alkalmazásával - mozgásos improvizációk, tánc a zenei élmények alapján - közös éneklés hangszerkísérettel is, zenélés, énekes gyermekjátékok, dalszövegek előadása ünnepi alkalmakon, előadásokon - dramatizált szokásjátékok színpadi bemutatása hangszerek felhasználásával, színpadi kellékekkel, megfelelő ruházatban

Tanulási tartalmak

Kompetenciaterületek	III. osztály	IV. osztály
1. Daltanulás, éneklés játékos és mozgásos helyzetekben	JAVASOLT DALANYAG a. Gyermekdalok és népdalok <i>A bundának nincs gallérja</i> <i>Cickom, cickom</i> <i>El kéne indulni</i> <i>Elszaladt a kemence</i> <i>Érik a szőlő, hajlik a vessző</i> <i>Ettem szőlőt, most érik</i> <i>Fut a kicsi kordé</i> <i>Házasodik a tücsök</i> <i>Hej, Vargáné</i> <i>Hopp Juliska</i> <i>Hová mégy te kis nyulacska?</i> <i>Két szál pünkösdrózsa</i> <i>Összegyűltek, összegyűltek</i> <i>Serkenj fel, kegyes nép</i> <i>Szegény legény vagyok én</i> <i>Szélről legeljete</i> <i>Tavaszi szél vizet áraszt</i> <i>Zöld erdőben, zöld mezőben</i> b. Más népek dalai <i>Áll egy ifjú nyírfa (orosz)</i> <i>Ég a város (angol)</i> <i>Egy boszorka van (szlovák)</i> <i>Kakukk, kakukk (német)</i> <i>Pál, Kata, Péter (francia)</i> c. Jeles napok, ünnepek dalai <i>Pásztorok keljünk fel</i> <i>Midőn a szűz bepólyálja gyermekét</i> <i>Ne féljete pásztorok</i> <i>A farsangi napokban</i> <i>Most szép lenni katonának</i> <i>Kossuth Lajos azt üzente</i>	JAVASOLT DALANYAG a. Gyermekdalok és népdalok <i>A juhásznak jól van dolga</i> <i>A malomnak nincsen köve</i> <i>Csipkefa bimbója</i> <i>Felmásztam a kemencére</i> <i>Három szabólegények</i> <i>Házasodik a tücsök</i> <i>Hej, Dunáról fúj a szél</i> <i>Kolozsváros olyan város</i> <i>Megismerni a kanászt</i> <i>Mennyből az angyal</i> <i>Mikor masírozunk, kapitány uram?</i> <i>Most viszik, most viszik</i> <i>Ó jöjj, ó jöjj, Üdvözítő</i> <i>Télen nagyon hideg van</i> <i>Túl a vizen egy kosár</i> <i>Ugyan édes komámasszony</i> <i>Volt nekem egy kecském</i> b. Más népek dalai <i>Ébred már a hajnaltündér (angol)</i> <i>Nyit már a gyöngyvirág (német)</i> <i>Ó, jertek énekeljünk kánont (angol)</i> c. Jeles napok, ünnepek dalai <i>Bárcsak régen fölébredtem volna</i> <i>Hej, víg juhászok, csordások</i> <i>Betlehem kis falucskában</i> <i>Rossz a Jézus kiscsizmája</i> <i>A kis Jézus megszületett</i> <i>Mennyből az angyal</i>

Kompetenciaterületek	III. osztály	IV. osztály
	<i>Ma van húsvét napja</i> <i>Meghozta az Isten piros pünkösdi napját</i> <i>A pünkösdi rózsza</i> d. Műdalok <i>Gryllus Vilmos – Kányádi Sándor: Somvirággal, kakukkfűvel</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Buba éneke</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Fut a kicsi kordé</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Jön a tavasz, megy a tél</i>	<i>A hajnali harangszónak</i> <i>Hipp, hopp, farsang</i> <i>Huszárgyerek, huszárgyerek</i> <i>Kossuth Lajos táborában</i> <i>Szent Gergely doktornak</i> <i>Az Úr Krisztus feltámad</i> d. Műdalok <i>Gryllus Vilmos: Kárókatona</i> <i>Gryllus Vilmos: Ősz szele zümmög</i> <i>Wolfgang Amadeus Mozart – Sulyok Gizella: Nyílik az égiablak</i>
2. A zenei nyelvezet, az alapvető zenei kifejezőeszközök elsajátítása az életkori sajátosságoknak megfelelően	a. A zenei hang -különböző személyek beszédhangja és énekhangja, hangszerek hangjai b. A ritmus -egyenletes lüktetés -a félértékű hang, a félértékű szünet és szünetjel -a 2/4-es ütem: az ütemvonal, a záróvonal, az ismétlőjel -a vonalrendszer és a G-kulcs c. A dallam -magas és mély hangok -emelkedő és ereszkedő dallamlépések -a fá és dó' hangok -a vonalrendszer és a G-kulcs d. A tempó -lassú – mérsékelt - gyors fogalmak e. A hangszín -gyermekhangok -énekar -zenekar -különböző hangszerek hangjai	a. A zenei hang -különböző személyek beszédhangja és énekhangja, hangszerek hangjai b. A ritmus -az egész értékű hang, az egész értékű szünet és szünetjel -az értéknyújtó pont és legato -a szinkópa -önálló nyolcad értékű hang, szünet és szünetjel -a 4/4-es és 3/4-es ütemek -prima volta és seconda volta c. A dallam -magas és mély hangok -emelkedő és ereszkedő dallamlépések -a ti, alsó lá, alsó szó, alsó ti hangok -szolmizálás a tanult hangokkal d. A dinamika -halk – közép-erős - hangos fogalmak e. A hangszín -gyermekhangok -női énekhang -férfi énekhang -énekar -zenekar -különböző hangszerek hangjai

Kompetenciaterületek	III. osztály	IV. osztály
	f. Formai elemek -zenei egységek -strófa -refrén	f. Formai elemek -zenei egységek -motívum -dallamsor -visszatérés
3.Gondolatok, élmények és érzelmek kifejezése zene és mozgás által	ZENEHALLGATÁSI ANYAG Bárdos Lajos: <i>Tücsöklakodalom</i> Ludwig van Beethoven: <i>VI. Szimfónia (II. tétel)</i> Pjotr Iljics Csajkovszkij: <i>VI. szimfónia</i> Egressy Béni: <i>Klapka-induló</i> Erkel Ferenc: <i>Hunyadi-induló</i> Johann Strauss: <i>Radetzky-induló</i> Kodály Zoltán: <i>Fölszállott a páva</i> Kodály Zoltán: <i>Nagyszalontai köszöntő</i> Kodály Zoltán: <i>Pünkösddölő</i> Leopold Mozart: <i>Gyermekszimfónia</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Kis éji zene</i> Sergei Prokofjev: <i>Péter és a farkas</i> Camille Saint-Saëns: <i>Az állatok farsangja (részletek)</i> Antonio Vivaldi: <i>Négy évszak (részletek)</i> Carl Maria von Weber: <i>A bűvös vadász</i> Népzenei feldolgozások, magyar népdalok, európai népek dalai 100 Folk Celsius együttes gyermekdalai Alma együttes gyermekdalai Bojtorján együttes gyermekdalai Gryllus Vilmos gyermekdalai Halász Judit gyermekdalai Kaláka együttes gyermekdalai Málna együttes gyermekdalai Roller együttes gyermekdalai Szvorák Kati gyermekdalai, népdalfeldolgozásai Tetszés szerint választott zenehallgatási anyag MOZGÁS ÉS TÁNC Különböző mozgásformák meghatározott ritmus alapján Mozgásos improvizációs játékok Népi gyermekjátékok és egyszerű tánclépések	ZENEHALLGATÁSI ANYAG Bárdos Lajos: <i>Kossuth Lajos táborában</i> Frederick Chopin: <i>Mazurka</i> Pjotr Iljics Csajkovszkij: <i>Diótörő</i> Farkas Ferenc: <i>Régi magyar táncok</i> Georg Friedrich Händel: <i>Messiás - Halleluja</i> Johann Strauss: <i>Kék Duna keringő</i> Kodály Zoltán: <i>Gergely-járás</i> Kodály Zoltán: <i>Háry János</i> Kodály Zoltán: <i>Karácsonyi pásztortánc</i> Luigi Rodolfo Bocherini: <i>Menüett</i> Henry Mancini: <i>A rózsaszín párduc</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Utazás szánon</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Varázsfuvola</i> Camille Saint-Saëns: <i>Az állatok farsangja (részletek)</i> Antonio Vivaldi: <i>Négy évszak (részletek)</i> Népzenei feldolgozások, magyar népdalok, európai népek dalai 100 Folk Celsius együttes gyermekdalai Alma együttes gyermekdalai Bojtorján együttes gyermekdalai Gryllus Vilmos gyermekdalai Halász Judit gyermekdalai Kaláka együttes gyermekdalai Málna együttes gyermekdalai Roller együttes gyermekdalai Szvorák Kati gyermekdalai, népdalfeldolgozásai Tetszés szerint választott zenehallgatási anyag MOZGÁS ÉS TÁNC Kifejező mozgásformák meghatározott ritmus, dallam alapján Mozgásos improvizációs játékok Népi gyermekjátékok és egyszerű tánclépések

Kompetenciaterületek	III. osztály	IV. osztály
		Társasági tánclépések Modern táncok

Megjegyzés: A tanulási tartalmakban felsorolt dalanyag valamint a zenehallgatási anyag csak ajánlás, változtatható, kiegészíthető.

Módszertani útmutató

- Fontos, hogy a pedagógus minél többet énekeljen, muzsikáljon, játsszon a gyerekekkel.
- Ebben az életkorban mozgásos tevékenységek: tapsolás, dobbantás, kopogás, lépegetések, az ének tartalmának megfelelő mozgásformák, tánclépések.
- A zenei anyag kiválasztásánál fontos figyelembe venni az életkori sajátosságokat, mind a hangterjedelem, mind pedig az ének szövegének tartalma szempontjából.
- Célszerű olyan dalokat, zenehallgatási anyagot választani, amelyek többféle zenei ismeretet hordoznak, többféle zenei tevékenységnél is alkalmazhatók.
- A gyermekek zenei érdeklődését az élő, színes és ízléses előadás kelti fel. Fontos látnia az előadót, annak arcjátékát, gesztusait.
- A kisgyerekek számára nélkülözhetetlen az emberközelség.
- Ajánlott, hogy a pedagógus a gyermekek érzelmi állapotának javítására is felhasználja a dalolást, a mondókázást, a zenét.
- A pedagógusnak feladata céltudatosan fejleszteni a gyermekek mozgáskészségét, serkenteni önálló kifejezőmódját, fantáziáját.
- A zenehallgatásra nevelés nem korlátozódik az ének-zene foglalkozásokra, a nap bármely szakaszában megjelenhet.
- A pedagógus feladata, hogy a közösen és örömmel végzett zenei tevékenység által olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítsen meg a gyermekekben, mint például az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság.
- A mindennapi munkában célszerű érvényesíteni a zene pozitív hatását a kreativitásra, intelligenciára, érzelmekre, a koncentrációra, a szociális kompetenciákra.
- A pedagógus a zene segítségével elérheti, hogy a gyermekekben megerősödjön az igény a kölcsönös megbecsülés, tisztelet és szeretet iránt.
- Az ének-zene órákon az értékelés célja: a tanulók személyre szabott jutalmazása, a bátorítás, a motiválás legyen.
- Fontos, hogy a pedagógusnak igénye legyen a folyamatos szakmai megújulás.

Könyvészet

1. Baka Judit: *Ki játszik ilyet?* Iskolai és népi játékok, 2004.
2. Bittera Tiborné – Juhász Ágnes: *Én is tudok beszélni.* Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1991.
3. Cole, Michael – Cole Sheila: *Fejlesztélektan.* Budapest, Osiris Kiadó, 2003.
4. Csukáné Klimó Mária: *Játsszunk játékot, táncot, színházat!* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2011.
5. Dr. Szenik Ilona – Halmos Katalin: *Ének zene tanterv a magyar tantervű általános iskolák 1-4. osztálya számára.* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2004.
6. Fazekasné dr. Fenyvesi Margit: *A beszédhanghallás fejlesztése 4-5 éves életkorban.* Szeged, Mozaik Kiadó, 2006.
7. Forrai Katalin: *Ének az óvodában.* Editio Musica, Budapest, 1974.
8. Fórika Éva – Kiss Jolán – Tomai Gyöngyi: *Ábécédé, rajtam kezdé.* Ábel kiadó, Kolozsvár, 2000.
9. Fóris-Ferenczi Rita: *A tervezéstől az értékelésig.* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
10. Gáspár Attila: *Mint a rozmarin a jó földben.* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2005.
11. Halmos Katalin: *Daloskönyv – gyermekdalok és játékok.* Ábel kiadó, Kolozsvár, 2000.
12. Karp Ágnes: *Ignác, mit látsz? – zenei játékok.* Hoppá Kiadó, Marosvásárhely, 2006.
13. Kodály Zoltán – Ádám Jenő: *Énekes Könyv.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993.
14. Krajcsné Kovács Judit: *Csodálatos zenevilág (I. osztály).* Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest, 2011.
15. Lantos Rezsőné – Lukin Lászlóné: *Ének-zene az általános iskola 1. osztálya számára.* Nemzeti Tankönyvkiadó ZRT, Budapest, 2010.
16. Lázár Katalin: *Népi játékok.* Planétás Kiadó, Budapest, 1977.
17. Mendölyné Kiss Cecilia: *Zenehallgatás alapfokon! Ide Hallgass!* Flaccus Kiadó, Budapest, 2006.
18. Mélykútiné Dietrich Helga (szerk.): *Az ének-zene és módszertana – szöveggyűjtemény.* Tanítóképző Főiskola Budapest, 1998.
19. Molnár Margit – Papp Enikő: *Népdalkedvelők zenekönyve.* Kreatív Kiadó, Marosvásárhely, 2007.
20. Nagy Jenőné: *Csak tiszta forrásból.* 2002.

21. Nagy József: *Kompetenciaalapú kritériumorientált pedagógia*. Szeged, Mozaik Kiadó, 2007.
22. Nagy József: *A kritikus kognitív készségek és képességek kritériumorientált fejlesztése*. Új Pedagógia Szemle, 7-8. szám, 2000.
23. Petres Csaba: *Tücsök koma, gyere ki!* (Gyermekek dalok és játékok óvodásoknak és kisiskolásoknak). Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2007.
24. Porkolábné dr. Balogh Katalin: *Komplex prevenciós óvodai program „Kudarccal az iskolában”*. Volán humán oktatási és szolgáltató RT., 2000.
25. Stark Gabriella: *Óvodapedagógia és játékmódszertan*. Csíkszereda, Status Kiadó, 2010.
26. Süle Ferenc: *Első daloskönyvem*. Apáczai Kiadó, Celldömölk, 1997.
27. Süle Ferenc: *Útmutató és tanmenetjavaslat az első és második daloskönyvemhez*. Apáczai Kiadó, Celldömölk, 2001.
28. Török Enikő: *404 drámajáték*. Hoppá Kiadó, Marosvásárhely, 2005.
29. Törzsök Béla: *Zenehallgatás az óvodában*. Editio Musica, Budapest, 1982.

A munkacsoport tagjai:

Füleki Katalin	Petőfi Sándor Gimnázium, Kézdivásárhely
Mátyás Emőke-Éva	Országos Oktatási Minisztérium, Bukarest
Tomai Gyöngyi	Bethlen Gábor Kollégium, Nagyenyed

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

**pentru școlile și secțiile cu predare
în limba maghiară**

CLASELE a III-a – a IV-a

Notă de prezentare

În ciclul primar, educația muzicală asigură cultivarea interesului față de muzică, asigură dezvoltarea sensibilității estetice a elevilor, fundamentează capacitățile de receptare și exprimare muzicală prin activități practice și prin audiții muzicale, dezvoltând auzul și memoria muzicală, precum și simțul ritmului. Această disciplină contribuie la dezvoltarea tuturor funcțiilor și mecanismelor psihice, cum ar fi capacitatea de concentrare, atenția, memoria și procesele gândirii.

La această vârstă, cântecul este în strânsă legătură cu mișcarea, facilitează dezvoltarea motricității, a coordonării și armonizării mișcărilor. Prin muzică și mișcare se dezvoltă fantezia, creativitatea, capacitatea de autocontrol, competențele sociale. Astfel, această disciplină este deosebit de utilă în dezvoltarea armonioasă a personalității copiilor.

Disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* reprezintă o ofertă curriculară pentru învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 2 ore/săptămână, la clasele pregătitoare, I, a II-a și 1 oră/săptămână la clasele III-IV. La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la dezvoltarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Prezentul curriculum oferă posibilități și pentru cultivarea simțului artistic, conturarea unui profil emoțional armonios, echilibrat prin activități de învățare variate, atractive conform particularităților de vârstă, organizate sub formă de joc, munca în echipă, în perechi într-o atmosferă motivantă, destinată.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice
- Exemple de activități
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Caracteristicile inovatoare ale programei asigură:

- dezvoltarea deprinderilor muzicale bazate pe mișcare;
- realizarea muncii diferențiate axate pe dezvoltarea competențelor elevilor;
- realizarea interdisciplinarității;
- prevenirea apariției dificultăților de învățare timpurii;
- mai mare flexibilitate în munca învățătorului în realizarea ideilor proprii, ținând cont de particularitățile de vârstă ale elevilor;
- însușirea de noi cunoștințe pe baza experiențelor cognitive ale elevului, programa fiind structurată în spirală.

„Omul pentru care muzica nu reprezintă o bucurie, nu poate fi totalmente fericit. Pentru a atinge însă acest tip de fericire, omul are nevoie de îndrumare.”

(Kodály Zoltán)

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Receptarea și interpretarea unor cântece pentru copii în situații de joc și mișcare**
- 2. Receptarea unor elemente de limbaj muzical cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării**

Competențe specifice și activități de învățare

1. Receptarea și interpretarea unor cântece pentru copii în situații de joc și mișcare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea și interpretarea unor cântece clar, cu intonație corectă, cu pornire precisă, cu priză de aer unitară, cu pronunție corectă în grupe și cu jocuri și mișcările aferente - Interpretarea zicalelor, melodiilor pentru copii și cântecelor populare - exerciții-joc pentru dezvoltarea memoriei - cântare colectivă – în grupe și grupe mici – ambitus o octavă - cântare colectivă cu acompaniament instrumental (de exemplu, chitară, fluier, pian, pe fundal muzical) - jocuri și mișcări aferente cântecelor	1.1. Receptarea și interpretarea unor cântece clar, cu intonație corectă, cu pornire precisă, cu priză de aer unitară, cu pronunție corectă și fragmentare corectă, în grupe mai mari și mai mici, individual, din memorie cu toate strofele precum și cu jocuri și mișcările aferente - interpretarea melodiilor pentru copii și cântecelor populare - cântare colectivă – în grupe și grupe mici – ambitus o octavă și jumătate - interpretarea cântecelor în mod individual, prin aplicarea conștientă a tempoului - învățarea melodiilor după auz și după partitură (note muzicale) - cântare colectivă cu acompaniament instrumental (de exemplu, chitară, fluier, pian, pe fundal muzical) - jocuri și mișcări aferente cântecelor
1.2. Utilizarea unor obiecte, instrumente muzicale de jucărie și instrumente muzicale, drept instrumente muzicale ritmice - utilizarea unor obiecte drept instrumente muzicale ritmice - exerciții pentru perceperea sunetelor scurte și lungi, a pauzelor - jocuri de tip întrebare-răspuns cu exerciții ritmice - utilizarea pulsului uniform drept acompaniament la cântecele cunoscute - acompanierea cântecelor cunoscute în două grupe: puls uniform și ritm cu ajutorul obiectelor și instrumentelor muzicale	1.2. Utilizarea unor obiecte, instrumente muzicale de jucărie și instrumente muzicale, drept instrumente muzicale ritmice și în timpul cântării - exerciții pentru perceperea sunetelor scurte și lungi, a pauzelor - aplaudarea ritmului în forme diferite - jocuri de tip întrebare-răspuns cu exerciții ritmice - utilizarea loviturii de impact drept acompaniament la cântecele cunoscute - acompanierea cântecelor cunoscute în două grupe: puls uniform și ritm cu ajutorul unor obiecte și instrumentelor muzicale - redactarea, acompanierea cu ritm ostinato a melodiilor învățate - improvizarea unor exerciții ritmice în mod creativ și după criterii date
1.3. Acompanierea cu elemente de mișcare improvizate sau învățate a cântecelor interpretate și audiate - însușirea formelor de mișcare specifice jocurilor cu cântece pentru copii - mers, aplaudare, efectuarea unor mișcări uniforme cu brațul, mâna, trunchiul, capul, piciorul	1.3. Acompanierea în mod expresiv cu elemente de mișcare improvizate sau învățate a cântecelor interpretate și audiate - perfecționarea formelor de mișcare specifice jocurilor cu cântece pentru copii - exerciții-joc pentru dezvoltarea auzului intern și memoriei muzicale

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
- <i>exerciții-joc pentru dezvoltarea auzului intern și memoriei muzicale</i> - <i>asocierea zicalelor, cântecelor cu mișcări ritmice</i> - <i>efectuarea de mișcări care exprimă atmosfera și mesajul cântecului</i> - <i>mișcare ritmică, dans, improvizări de mișcări pe melodie, ritm, cântec, muzică</i> - <i>ritmizarea melodiilor</i>	- <i>asocierea zicalelor, cântecelor cu mișcări ritmice</i> - <i>ecou ritmic, diferite exerciții de tip întrebări-răspuns și la inițiativa elevului</i> - <i>efectuarea de mișcări care exprimă atmosfera și mesajul cântecului</i> - <i>mișcare ritmică, dans, improvizări de mișcări pe melodie, ritm, cântec, muzică</i> - <i>ritmuri improvizate, legarea cuvintelor pe un ritm dat</i> - <i>ritmizarea melodiilor</i> - <i>îmbinarea elementelor de dans cu jocurile cu cântece</i> - <i>cântarea melodiilor populare după ritm adaptabil, tempo giusto, parlando</i>

2. Receptarea unor elemente de limbaj muzical cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete - <i>exerciții-joc pentru sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete</i> - <i>redarea prin mișcare a liniei melodice în timpul cântării sau ascultării muzicii</i> - <i>introducerea sunetelor fa și do²</i> - <i>deosebirea înălțimii dintre sunetele sol-mi-la-do-re-fa-do², prin semne ale mâinii, prin culori, desene, litere</i> - <i>solfeгии după partitură</i> - <i>exersarea notației înălțimilor cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note</i> - <i>exerciții-joc pentru deosebirea notelor scurte și lungi - conștientizarea și exersarea notelor cu jumătate de valoare și a pauzelor cu jumătate de valoare</i> - <i>recunoașterea, exersarea și aplicarea semnelor de scriere ale notelor cu jumătate de valoare și a pauzelor cu jumătate de valoare</i> - <i>recunoașterea valorilor ritmice, formulei ritmice învățate din partituri</i> - <i>poziționarea independentă a valorilor ritmice învățate, în măsura 2/4, utilizând semnele necesare</i>	2.1. Sesizarea și marcarea diferențelor de înălțime și durată între sunete - <i>exerciții-joc pentru sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete</i> - <i>redarea prin mișcare a liniei melodice, în timpul cântării sau ascultării muzicii</i> - <i>introducerea sunetelor la₂, si₂, sol₂</i> - <i>deosebirea înălțimii dintre sunetele sol-mi-la-do-re-fa-do²-si-la₂-sol₂-si₂ prin semne ale mâinii, prin culori, desene, litere</i> - <i>solfeгии după partitură</i> - <i>poziționarea pe portativ a sunetelor învățate</i> - <i>exerciții de joc pentru deosebirea sunetelor scurte și lungi - conștientizarea și exersarea notelor cu valoare întreagă și a pauzelor cu valoare întreagă</i> - <i>recunoașterea, exersarea și aplicarea semnelor de scriere ale notelor cu valoare întreagă și a pauzelor cu valoare întreagă</i> - <i>recunoașterea și aplicarea semnelor de scriere ale notelor cu valoare independentă de optime și ale pauzelor cu valoare de optime</i> - <i>note de sfert punctat, note de jumătate punctat</i> - <i>sincopa</i> - <i>recunoașterea valorilor ritmice, formulei ritmice învățate din partitură</i>

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	- poziționarea independentă a valorilor ritmice învățate, în măsura 4/4 și 3/4, utilizând semnele necesare - prima volta, seconda volta
2.2. Observarea diferențelor de tempo în operele muzicale, precum și aplicarea acestora în interpretarea cântecelor - exerciții-joc pentru perceperea, deosebirea intensității sonore și tempoului - alegerea tempoului și intensității sonore corespunzătoare atmosferei și mesajului melodiilor - observarea tempoului marșurilor	2.2. Observarea diferențelor de tempo dinamică și frazare în operele muzicale, precum și aplicarea acestora în interpretarea cântecelor - exerciții-joc pentru perceperea, deosebirea și legarea intensității sonore, tempoului și dinamicii - aplicarea, alegerea tempoului și intensității sonore corespunzătoare atmosferei și mesajului melodiilor - stabilirea atmosferei operelor muzicale, modului de expunere elementelor caracteristice - observarea concordanței dintre conținut și interpretări muzicale - observarea în muzică a diferitelor caractere muzicale
2.3. Observarea unor elemente de formă (strofă, refren) - exerciții-joc ce servesc separării melodiilor în strofe și comparării acestora - observarea relației dintre rânduri pentru recunoașterea melodiei - exerciții-joc pentru recunoașterea refrenului	2.4. Recunoașterea unor elemente de formă (asemănările dintre motiv, rând de început și de final) - delimitarea în scris a unităților muzicale (vers = rând melodic) și compararea acestora (identice, asemănătoare, diferite) și pe baza solfegiului - observarea relației dintre rânduri în recunoașterea melodiei - observarea alternanței melodiilor în construcții de tip rondo

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Participarea cu plăcere, cu bucurie la activitățile muzicale, dragostea pentru muzică, pentru activitatea muzicală - interpretare colectivă în grupuri	3.1. Participarea cu plăcere, cu bucurie la activitățile muzicale, la dansuri, dragostea pentru muzică și mișcare - interpretare colectivă în grupuri - dansuri
3.2. Urmărirea cu atenție a materialului dedicat ascultării muzicii și interiorizarea experiențelor - ascultarea cântecelor cunoscute, în reprezentare vocală sau instrumentală - recunoașterea în prelucrări simple a exemplelor melodice învățate - ascultarea compozițiilor muzicale, fragmentelor muzicale care pot fi receptate de către elevi - identificarea fragmentelor muzicale audiate de mai multe ori - exprimarea opiniei asupra materialului ascultat, pe baza unor puncte de reper	3.2. Urmărirea cu atenție a materialului dedicat ascultării muzicii și conștientizarea experiențelor - observarea sonorității corului feminin, corului masculin și a corului mixt - identificarea, deosebirea fragmentelor muzicale care redau tonalități diverse pe parcursul ascultării muzicii (voce de copil, voce feminină, voce masculină, cor, orchestră) - ascultarea cântecelor cunoscute, în reprezentare vocală sau instrumentală - ascultarea compozițiilor muzicale, fragmentelor muzicale care pot fi receptate de către elevi - exprimarea opiniei asupra materialului ascultat pe baza diferitelor puncte de reper și în mod liber
3.3. Manifestarea într-o formă cât mai variată a cunoștințelor muzicale, emoțiilor, sentimentelor - exprimarea sentimentelor prin mișcare, desene, culori, forme și în mod oral - mișcare, dans pe baza impresiilor muzicale	3.3. Manifestarea într-o formă cât mai variată a cunoștințelor muzicale, emoțiilor, sentimentelor, precum și transmiterea acestora în diferite spectacole - improvizații utilizând cunoștințele muzicale - improvizații de mișcare, dans pe baza impresiilor muzicale - interpretarea cântecelor cu acompaniament instrumental, jocuri de copii cu cântece, redarea celor învățate cu ocazia sărbătorilor, spectacolelor - prezentarea scenică a jocurilor dramatizate utilizând instrumentele muzicale, accesoriile și costumație corespunzătoare

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.Receptarea și interpretarea unor cântece pentru copii în situații de joc și mișcare	SUGESTII PENTRU REPERTORIUL DE CÂNTECE a. Cântece pentru copii și cântece populare <i>Blana nu are guler</i> <i>Cickom, cickom</i> <i>Ar trebui să plecăm</i> <i>A fugit soba</i> <i>Se coace strugurele, se îndoaie nuiua</i> <i>Am mâncat struguri, acum se coc</i> <i>Aleargă mica roabă</i> <i>Greierele se căsătorește</i> <i>Hei, doamnă Varga</i> <i>Hop Juliska</i> <i>Unde mergi tu, iepuraș?</i> <i>Două fire de bujor</i> <i>S-au adunat, s-au adunat</i> <i>Agită-te popor cuvios</i> <i>Sunt flăcău sărac</i> <i>Pașteți de pe vânt</i> <i>Vântul primăvăratîc revarsă apele</i> <i>În pădurea verde, în câmpul verde</i> b. Cântecele altor popoare <i>Și stă un mesteacăn tânăr (rus)</i> <i>Arde orașul (englez)</i> <i>Este o vrăjitoare (slovac)</i> <i>Kakukk, kakukk (german)</i> <i>Paul, Ecaterina, Petru (francez)</i> c. Cântece de sărbătoare, pentru ocazii <i>Haideți păstori să ne mergem</i> <i>Când fecioara își înfașă copilul</i> <i>Nu vă fie frică, păstori</i> <i>În zilele de carvanal</i> <i>Acum este frumos să fii ostaș</i> <i>Kossuth Lajos a transmis</i> <i>Azi este ziua de Paști</i>	SUGESTII PENTRU REPERTORIUL DE CÂNTECE a. Cântece pentru copii și cântece populare <i>Ciobanului îi merge bine</i> <i>Moara nu are piatră</i> <i>Mugurele trandafirului sălbatic</i> <i>M-am suit pe sobă</i> <i>Trei flăcăi croitorași</i> <i>Greierele se căsătorește</i> <i>Hei, vântul bate dinspre Dunăre</i> <i>Clujul este un astfel de oraș</i> <i>Să cunoaștem porcarul</i> <i>Îngerul din Rai</i> <i>Când mărșăluim, căpitane?</i> <i>Acum se duce, acum se duce</i> <i>O vino, o vino, Mântuitorule</i> <i>Iarna este foarte frig</i> <i>Un coșuleț peste apă</i> <i>Oh, dragă cumătră</i> <i>Am avut eu o capră</i> b. Cântecele altor popoare <i>Se trezește deja zâna zorilor (englez)</i> <i>Înfloresc deja lăcrămioarele (german)</i> <i>O, veniți să cântăm canoane (englez)</i> c. Cântece de sărbătoare, pentru ocazii <i>De m-aș fi trezit mai demult</i> <i>Hei, ciobani, păstori petrecăreți</i> <i>În micul sat Betleem</i> <i>Cizma lui Iisus este stricată</i> <i>S-a născut micul Iisus</i> <i>Îngerul din Rai</i> <i>Pentru sunetul din zori al clopotului</i>

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	<i>A adus Dumnezeu ziua roșie de Rusalii</i> <i>Bujorul</i> d. Creații <i>Gryllus Vilmos – Kányádi Sándor: Cu floare de corn, cu floare de lămâiță</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Cântecul lui Buba</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Aleargă mica roabă</i> <i>Kodály Zoltán – Weöres Sándor: Vine primăvara, pleacă iarna</i>	<i>Hip, hop, carnaval</i> <i>Copil de husar, copil de husar</i> <i>În tabăra lui Kossuth Lajos</i> <i>Pentru doctorul Szent Gergely</i> <i>A reînviat Domnul Iisus</i> d. Creații <i>Gryllus Vilmos: Cormoranul mare</i> <i>Gryllus Vilmos: Vâjâie vântul toamnei</i> <i>Wolfgang Amadeus Mozart – Sulyok Gizella: Se deschide fereastra cerului</i>
2. Receptarea unor elemente de limbaj muzical cu mijloace specifice vârstei	ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL a. Sunetul muzical -timbrul vocal al diferitelor persoane, sunetele instrumentelor muzicale b. Ritmul - pulsul uniform - valori de note și pauzele de doimi și pătrimi - măsura 2/4: bara de final, semnul de repetiție - portativul și cheia Sol c. Melodia -înalțimi de note -scări muzicale ascendente și descendente -sunetele fa și do² -portativul și cheia Sol d. Tempo -concepțe: lent-moderat-rapid e. Timbralitatea -voci de copii -cor -orchestră -sunetele diferitelor instrumente muzicale	ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL a. Sunetul muzical -timbrul vocal al diferitelor persoane, sunetele instrumentelor muzicale b. Ritmul - valori de note (optimi, pătrimi, doimi și note întregi) și pauzele sferente - sincopa - sunete, pauze individuale cu valoare de optime și semnul pauzei - măsurile 4/4 și 3/4 - prima volta și secunda volta c. Melodia -înalțimi de note -scări muzicale ascendente, descendente -sunetele si₂, sol₂, si la₂ -solfegii cu sunetele învățate d. Dinamica -concepțe: pianissimo-piano-mezzopiano- mezzoforte-forte e. Timbralitatea -voce feminină -voce masculină -cor -orchestră -sunetele diferitelor instrumente muzicale

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	f. Elemente de formă - unități muzicale - strofă - refren	f. Elemente de formă - unități muzicale - motiv - rând melodic - revenire
3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării	SUGESTII PENTRU AUDIȚII Bárdos Lajos: <i>Nuntă de greieri</i> Ludwig van Beethoven: <i>Simfonia a VI-a (fragment)</i> Piotr Ilici Ceaikovski: <i>Simfonia a VI-a</i> Egressy Béni: <i>Marșul lui Klapka</i> Erkel Ferenc: <i>Marșul lui Corvin</i> Johann Strauss: <i>Marșul Radetzky</i> Kodály Zoltán: <i>A luat păunul zborul</i> Kodály Zoltán: <i>Urare din Salonta</i> Kodály Zoltán: <i>Pentru Rusalii</i> Leopold Mozart: <i>Simfonia copiilor</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Muzică de noapte</i> Sergei Prokofiev: <i>Petrică și lupul</i> Camille Saint-Saëns: <i>Carnavalul animalelor (fragment)</i> Antonio Vivaldi: <i>Patru anotimpuri (fragment)</i> Carl Maria von Weber: <i>Corul vânătorilor</i> Prelucrări din folclorul popular, melodii populare maghiare, cântecele popoarelor europene Cântecele pentru copii ale formației 100 Folk Celsius Cântecele pentru copii ale formației Alma Cântecele pentru copii ale formației Bojtorján Cântecele pentru copii ale lui Gryllus Vilmos Cântecele pentru copii ale lui Halász Judit Cântecele pentru copii ale formației Kaláka Cântecele pentru copii ale formației Málna Cântecele pentru copii ale formației Roller Cântecele pentru copii, prelucrările cântecelor populare ale lui Szvorák Kati	SUGESTII PENTRU AUDIȚII Bárdos Lajos: <i>În tabăra lui Kossuth Lajos</i> Frederick Chopin: <i>Mazurka</i> Piotr Ilici Ceaikovski: <i>Spărgătorul de nuci</i> Farkas Ferenc: <i>Dansuri vechi maghiare</i> Georg Friedrich Händel: <i>Mesia - Aleluia</i> Johann Strauss: <i>Dunărea Albastră vals</i> Kodály Zoltán: <i>Mersul Gergely</i> Kodály Zoltán: <i>Háry János</i> Kodály Zoltán: <i>Dans păstoresc de Crăciun</i> Luigi Rodolfo Bocherini: <i>Menüett</i> Henry Mancini: <i>Pantera roz</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>O călătorie cu sania</i> Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Flautul fermecat</i> Camille Saint-Saëns: <i>Carnavalul animalelor (fragment)</i> Antonio Vivaldi: <i>Anotimpurile (fragment)</i> Prelucrări din folclorul popular, melodii populare maghiare, cântecele popoarelor europene Cântecele pentru copii ale formației 100 Folk Celsius Cântecele pentru copii ale formației Alma Cântecele pentru copii ale formației Bojtorján Cântecele pentru copii ale lui Gryllus Vilmos Cântecele pentru copii ale lui Halász Judit Cântecele pentru copii ale formației Kaláka Cântecele pentru copii ale formației Málna Cântecele pentru copii ale formației Roller Cântecele pentru copii, prelucrările cântecelor populare ale lui Szvorák Kati

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	Material muzical pentru ascultat ales după preferințe SUGESTII PENTRU MIȘCARE PE MUZICĂ Mișcări sugerate de ritm Mișcări libere Dansuri populare	Material muzical pentru ascultat ales după preferințe SUGESTII PENTRU MIȘCARE PE MUZICĂ Mișcări de tactare a măsurii Mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate Mișcări libere Dansuri populare Dansuri de societate Dansuri moderne

Observație: Sugestiile pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții se pot modifica, completa.

Sugestii metodologice

- Este important ca pedagogul să cânte, să se joace cât mai mult cu copiii.
- Mișcarea pe muzică la această vârstă înseamnă: bătăi din palme, pe genunchi, pași egali pe loc sau în deplasare, pași simpli de dans, ridicare ritmică pe vârfuri, mișcări ale brațelor, ale trunchiului, mișcări sugerate de textul cântecului, mânuirea jucăriilor musicale, dirijat.
- La alegerea materialului muzical este important să avem în vedere particularitățile vârstei, amplitudinea și textului cântecelor.
- Este indicat să alegem melodii și materiale pentru audii, care sunt purtătoare de cunoștințe muzicale variate și pot fi aplicate la mai multe tipuri de activități.
- Interesul muzical al copilului este trezit de reprezentările directe, variate și estetice. Sunt importante mimica și gesturile învățătorului sau artistului.
- Pentru copiii mici apropierea umană este importantă.
- Se recomandă ca pedagogul să utilizeze melodia, muzica pentru schimbarea stării emoționale a copiilor.
- Este sarcina pedagogului să dezvolte conștient capacitatea de mișcare a copiilor, să le stimuleze modul independent de exprimare, fantezia.
- Educația muzicală nu se limitează la orele de muzică și mișcare, aceasta poate apărea în oricare moment al zilei.
- Este sarcina pedagogului, ca prin activitatea muzicală efectuată împreună cu copii să întărească acele caracteristici morale, cum sunt compătimirea, atenția, dispoziția de ajutorare, sinceritatea, autodisciplina, punctualitatea, sârguința, tenacitatea, perseverența, respectarea regulilor, altruismul, dreptatea.
- În munca de zi cu zi este indicat să valorificăm efectul pozitiv al muzicii pentru creativitate, inteligență, simțuri, concentrare, competențele sociale.
- Cu ajutorul muzicii, pedagogul poate realiza întărirea copiilor față de exigență, aprecierea reciprocă, respect și iubire.
- La orele de muzică procesul de evaluare pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Scopul evaluării este încurajarea, motivarea și valorificarea progresului fiecărui copil.
- Este important ca pedagogul să manifeste o exigență pentru inovarea profesională continuă.

Bibliografie

1. Baka Judit: *Cine se joacă asta? Jocuri pentru școală și jocuri populare*, 2004.
2. Bittera Tiborné – Juhász Ágnes: *Și eu știu să vorbesc*. Budapesta, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1991.
3. Cole, Michael – Cole Sheila: *Psihologia dezvoltării*. Budapesta, Editura Osiris, 2003.
4. Csukáné Klimó Mária: *Să ne jucăm jocuri, dans, teatru!* Editura Ábel, Cluj, 2011.
5. Dr. Szenik Ilona – Halmos Katalin: *Disciplina cântec muzică pentru clasele 1-4 ale școlilor primare cu predare în limba maghiară*. Editura Ábel, Cluj, 2004.
6. Fazekasné dr. Fenyvesi Margit: *Dezvoltarea auzului sunetelor vorbirii la vârsta de 4-5 ani*. Szeged, Editura Mozaik, 2006.
7. Forrai Katalin: *Cântăm la grădiniță*. Editio Musica, Budapesta, 1974.
8. Fórika Éva – Kiss Jolán – Tomai Gyöngyi: *Alfabetul, început cu mine*. Editura Ábel, Cluj, 2000.
9. Fóris-Ferenczi Rita: *De la proiectare până la evaluare*. Editura Ábel, Cluj, 2008.
10. Gáspár Attila: *Ca rozmarinul în pământ prielnic*. Editura Ábel, Cluj, 2005.
11. Halmos Katalin: *Carte de cântece – cântece și jocuri pentru copii*. Editura Ábel, Cluj, 2000.
12. Karp Ágnes: *Ignác, ce vezi? – jocuri muzicale*. Editura Hoppá, Târgu-Mureș, 2006.
13. Kodály Zoltán – Ádám Jenő: *Carte cu cântece*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapesta, 1993.
14. Krajcsné Kovács Judit: *Lumea minunantă a muzicii* (clasa I). Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapesta, 2011.
15. Lantos Rezsőné – Lukin Lászlóné: *Cântece-muzică pentru clasa I a școlii primare*. Nemzeti Tankönyvkiadó ZRT, Budapesta, 2010.
16. Lázár Katalin: *Jocuri populare*. Editura Planétás, Budapesta, 1977.
17. Mendőlyné Kiss Cecília: *Ascultarea la nivel de bază a muzicii! Ascultă aici!* Editura Flaccus, Budapesta, 2006.
18. Mélykútiné Dietrich Helga (red.): *Cântec-muzică și metodologie – culegere de texte*. Tanítóképző Főiskola Budapesta, 1998.

19. Molnár Margit – Papp Enikő: *Cartea de muzică a celor care preferă cântecele populare*. Editura Kreativ, Târgu-Mureș, 2007.
20. Nagy Jenőné: *Doar din surse curate*, 2002.
21. Nagy József: *Pedagogie orientată spre criterii bazate pe competențe*. Szeged, Editura Mozaik, 2007.
22. Nagy József: *Dezvoltarea orientată spre criterii a abilităților și aptitudinilor cognitive critice*. Új Pedagógia Szemle, nr. 7-8., 2000.
23. Petres Csaba: *Cumetre greier, ieși afară!* (Cântece pentru copii și jocuri pentru copiii de grădiniță și pentru micii școlari). Editura Ábel, Cluj, 2007.
24. Porkolábné dr. Balogh Katalin: *Program de grădiniță complex preventiv „Fără eșecuri la școală”*. Volán humán oktatási és szolgáltató RT., 2000.
25. Stark Gabriella: *Pedagogia la grădiniță și metodologia jocului*. Miercurea-Ciuc, Editura Status, 2010.
26. Süle Ferenc: *Prima mea carte cu cântece*. Editura Apáczai, Celldömölk, 1997.
27. Süle Ferenc: *Îndrumar și recomandare didactică pentru prima și a doua mea carte cu cântece*. Editura Apáczai, Celldömölk, 2001.
28. Török Enikő: *404 jocuri dramatice*. Editura Hoppá, Târgu-Mureș, 2005.
29. Törzsök Béla: *Ascultarea muzicii la grădiniță*. Editio Musica, Budapesta, 1982.

Grupul de lucru

Füleki Katalin	Școala Gimnazială „Petőfi Sándor”, Târgu Secuiesc
Mátyás Emőke-Éva	Ministerul Educației Naționale, București
Tomai Gyöngyi	Colegiul „Bethlen Gábor”, Aiud

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani

CLASELE a III-a – a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audienței și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentă programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<i>sol, înălțimi de note de la do1 la do2</i> - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	- jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
- <i>joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate</i> - <i>stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)</i>	- <i>jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului)</i> - <i>stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)</i>
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - <i>dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup</i> - <i>dansuri libere pe piese muzicale diverse</i> - <i>jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute</i> - <i>jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte</i>	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - <i>dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup</i> - <i>dansuri libere, de societate, moderne</i> - <i>jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective</i> 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - <i>improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date</i> - <i>improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat</i> - <i>generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi</i> - <i>exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc.</i> - <i>crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice</i> - <i>dezbaterea și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii</i>

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Gelem, gelem Mămăliga kirali Keren čhajorră!len drom! Kalo gadorro, parne sandâlke O čhavorro Thaj me but kamlem me Mur' Divel Sa o rroma Aven, rromalen Loli phabaj Arakhlem la p-i ulica <i>Kolinde: K-o Betleèmo tele, Adēs Biandilo o Xristos, Thaj so šukar nevipen, E ivesqe luludă, O phuro parne balenča și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> O gonorro duje lovenča, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> I buzni thaj le trin buznorre, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> <i>Amboldine thaj adaptisarde gilă: Putar e kana mišto, O barrutno pòdo și altele, în funcție de nivelul elevilor</i>	Gelem, gelem Odoj, tele, o rroma bašaven Hop, tu, phrala Ame butvar phiras bokhale Sarre patră Sar ame savorre sam tire čhave Nane coxa And-o vurdon Hej, rromalen Lenorrie, lenorri Si la kale bal <i>Kolinde: K-o Betleèmo tele, Adēs Biandilo o Xristos, Thaj so šukar nevipen, E ivesqe luludă, O phuro parne balenča și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> O gonorro duje lovenča, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> I buzni thaj le trin buznorre, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> <i>Amboldine thaj adaptisarde gilă: Putar e kana mišto, O barrutno pòdo și altele, în funcție de nivelul elevilor</i>
Dansuri	Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca	Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Am mers, am mers Mămăligă cu brânză Fetelor, faceți loc! Cămașă neagră, sandale albe Băiețelul Eu tare am dorit Dumnezeule meu Toți rromii Veniți, rromilor Măr roșu Am găsit-o pe stradă <i>Colinde: Jos la Betleem, Astăzi s-a născut Hristos, O ce veste minunată, Florile dalbe, Moș Crăciun cu plete dalbe și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> Punguța cu doi bani, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> Capra cu trei iezi, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> <i>Cântece traduse și adaptate: Deschide urechea bine, Podul de piatră și altele, în funcție de nivelul elevilor</i>	Am mers, am mers Acela stă jos, rromii cântă Hop, tu, frate De multe ori umblăm flămânzi Toate frunzele Noi toți suntem fiii tăi Nu am fustă În căruță Hei, rromilor Vale, vâlișoară Are părul negru <i>Colinde: Jos la Betleem, Astăzi s-a născut Hristos, O ce veste minunată, Florile dalbe, Moș Crăciun cu plete dalbe și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> Punguța cu doi bani, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> Capra cu trei iezi, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> <i>Cântece traduse și adaptate: Deschide urechea bine, Podul de piatră și altele, în funcție de nivelul elevilor</i>
Dansuri	Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca	Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, trioul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătăi din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;

- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Sugestii de materiale suport:

- Colecția de cântece scrise Cele mai iubite cântece rromne [Selecția, redactarea în limba rromani, traduceri, Note și Cuvânt înainte: prof. univ. dr. Gheorghe Sarău. Notații și adaptări muzicale: prof. Aurică Mustățea și prof. Daniela T. Grigore, de la Liceul de muzică „Dinu Lipatti” din București. Ilustrații: Loredana Dan], Brașov: Editura „Orientul Latin”, 2000, 186 p. [finanțator: C.R.C.R. Cluj Napoca].
- Colecția audio Cele mai iubite cantece rromne. Versiunea electronică aparține Organizației Parudimos din Timișoara, iar versiunea de editare aparține lui Gheorghe Sarău. Aranjament muzical: Formația: „Purane gilia” („Cântece vechi”) din Timișoara, compusă din: Bobi Barbu - chitara, Milos Frigli - clape, Sandu Diculov – vioară. Textul rrom: Gheorghe Sarău. Solist vocal: Gheorghe Sarău.
- Culegere de texte în limba rromani. Manual pentru anii II - IV de studiu. Tekstonqo lil anθ-i rromani čhib, [autor: Gheorghe Sarău], București: Editura Didactică și Pedagogică, 2000, 188 p. [Ediția a III-a; ediții anterioare: 1995, 1999]. Finanțator: MEC.
- Paramisă haj gilă rromane. Povești și cântece rromne, [autor: C. S. Nicolăescu – Plopșor], București: Editura Kriterion, [Colecția „Biblioteca rromă ”, ex. nr.1], 1997, 116 p. [Ediție îngrijită, Note asupra ediției, Vocabular (rrom-român și român- rrom) realizate de: prof. univ. dr. Gheorghe Sarău cu studenții Adina Potochin și Edy Săvescu. Postfață: prof. univ. dr. Octav Păun]. Finanțator: FSD București.
- Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a III-a. I rromani čhib thaj i literatūra vaś i trinto klăsa, Gheorghe Sarău 2005, București: Editura Sigma, 104 p. (Colinde traduse în limba rromani de profesorul rrom Mantu Stoica; paginile 47-49).

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Gheorghe Sarău	Ministerul Educației Naționale
Ionel Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu
Noemi Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba sârbă

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba sârbă* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audierii și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentarea programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții (cântece, dansuri și audiții propuse și preluate în limba sârbă)

	III Разред	IV Разред
Избор песама за певање	„Лике, лике бурке” – Бројалица „Пишем, пишем 15” – Бројалица „Школско звоно” – М. Јовић/Ј. Маринковић „Иду, иду мрави” – Г. Тартаља/ С. Коруновић „Шта нам доносе месеци?” – С. Илић/С. Илић „Патак” – Ј. Лучев/ С. Илић „Рибарчета сан” – Б. Радичевић/М.М. Протић „Мали коњаник” - Јован Јовановић Змај/М. Милојевић „Звоно” – Г. Тартаља/Б. Станић (тријангл) „На крај села жута кућа” – Народна песма (штапићи) „Материна маза” – Јован Јовановић Змај/ В. Шумски „Лаку ноћ” – В. Андрић/А. Кораћ „У Будиму граду” – из II руковети С. Мокрањца „Разгранала грана јоргована” – Народна песма „Ми идемо преко села” – Додолска песма „Позна јесен” – Г. Живадиновић/Н. Вукомановић „Прве санке” – С. Милосављевић/В. Веселиновић „У пролеће” – Јован Јовановић Змај/Б. Ђорђевић „Има нана...” Народна из Клисуре „Шапутање” - Н. Херцигоња Божићне песме „Божић, Божић” – Народна црквена „Светосавска песма” – С. Мокрањац	„Дечак и птица“, „Коларићу, Панићу” - Бројалице „Јесен” - Б. Николић „Позна јесен” - Н. Вукомановић „На крај села”; „У Ивана господара”; „Под оном гором зеленом” - Народне песме „Иду мрави” - Г.Тартаља, Ст.П.Коруновић „Поскакуша” - Народна из Босне и Херцеговине „Француска песма” – Народна песма из Француске „Изгубљено пиле” - В.Томерлин, З. Васиљев „С'оне стране Дунава” - Народна песма из Србије „Рођенданска песма” - Непознати аутор „Вејавица” - Б.Станчић „Јелка” - М.Красева „Ајде Като”; „Ситна је киша падала” – Народне песме из Србије „На слово, на слово” - Песма из Енглеске „Дафина” Песма из Македоније „У Милице дуге трепавице” - Непознати аутор „СТИЖЕ НАМ ПРОЛЕЋЕ” - Песма из Аустрије „Пролећна песма” - Непознати аутор „Кад си срећан” - Песме из Шведске „Јеж” - З.Грошевић „Ближи се лето” - Д.Максимовић „Добар вече суседице” - М.Обрадовић, Ј.Ј.Змај „Пролеће у шуми” - Песма из Финске „Солмизација” - Р.Роџерс „Лепе ли су, нано, Гружанке девојке” Песме из Шумадије „Дуње ранке” - Народна песма „Шушти, шушти бамбусов лист” - Песма из Јапана „Поранила девојчица” - Наподна песма „Деца су украс света” - Љ.Ршумовић, М.Субота „Румунска рапсодија бр.1” - Ђ.Енеску

	III Разред	IV Разред
		„Ој, бадњаче, бадњаче“ - Народна из Србије „Звончићи“ - Џ.Пиерпонт „Божихна песма“ - Народна песма „Коledo“, „Кад је Исус мали био“ –Коринђашке песме
Народне игре	Народне игре Срба у Банату Банаћанско коло Жирино коло Велико коло Палангај Кукуњица Ђурђевка Malo kolo	Народне игре Срба у Банату Мало коло Моравац Ужичко коло Ерско коло Валцери Модерни плес – поп, хип-хоп итд.; валцер, самба
Избор композиција за слушање	А. Вивалди - „Годишња доба“ Г. Ф. Хендел - „Музика на води“ Ј. Хајдн - „Симфонија изненађења“ Л. Бетховен - „За Елизу“ Р. Шуман - „Сцене детињства“ А. Дворжак - „Хумореска“ С. Прокофијев - „Пења и вук“ С. Ст. Мокрањац - II руковат В. Е. „Волт“ Дизни анимирани филм „Фантазија“	Ј.Хајдн – „Дечија симфонија“ П.И.Чајковски „Валцер цвећа“ (из балета „Крцко Орачић“) Моцарт – 41 Симфонија Бетовен – Пета симфонија Римски-Корсаков „Бумбаров лет“ Шопен – „Прелудиј“, „Полонеза“ Брамс – „Мађарске игре“ Ј.Штраус „Валцери“ В.А.Моцарт „Турски марш“ Ђ.Енеску – „Румунска рапсодија бр.1“ Гледање анимираних музичких филмова-Дизнеј „Фантазија“ Гледање балета (Чајковски - „Успавана летотица“, „Лабудово језеро“, „Крцко Орачић“)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții - traducere în limba română

	Clasa a III -a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	„Like, like burke” - din folclorul copiilor Scriu, scriu 15 – din folclorul copiilor Clopoțelul – M. Iovici/I. Marincovici Furnicuțele – G. Tartalja/ S. Corunovici Ce ne aduc lunile anului? – S. Ilici/ S. Ilici Rățoiul – I. Lucev/ S. Ilici Visul pescarului – B. Radicevici/ M.M. Protici Micuțul călăreț – I.Iovanovici Zmai/ M. Miloievici Clopoțelul G. Tartalja/ B. Stanici La capătul satului o căsuță galbenă – din folclorul copiilor Puișorul mamei – I.Iovanovici Zmai/V. Șumski Noapte bună – V. Andrici/ A. Coraci În orașul Budim – S. Mokranjac Crenguțele ramificate ale liliacului – din folclorul copiilor Paparudă – cântec - element de ritual Sfârșit de toamnă – G. Jivadinovici/N. Vucomanovici Săniuța – S. Milosavlevici/ V. Veselinovici Cântec de primăvară – I. Iovanovici Zmai/ B. Georgevici Are bunicuța - cântec popular din Clisura Dunării În șoaptă - N. Hertigonea Colinde de Crăciun „Svetosavska pesma” - S. Mokranjac	„Copilul și pasărea”, „Kolariću, Paniću” - din folclorul copiilor Toamna - B.Nicolici Toamna târzie - N.Vucomanovici La capătul satului; La Ivan, gospodarul; Sub crângul cel verde - cântece populare Merg furnicile - G.Tartalia, St.P.Korunović Poskakuša - cântec popular din Bosnia și Herțegovina Cântec franțuzesc - cântec din Franța Puiul pierdut - V.Tomerlin Pe cealaltă parte a Dunării - cântec popular din Serbia Cântec de ziua mea - autor necunoscut Viscolul - B.Stancici Bradul - M.Crasev Vino Kato; Ploaia mărunță cădea - cântec popular din Serbia La literă, la literă - cântec din Anglia Dafina - cântec din Macedonia Miliața are gene lungi - autor necunoscut Vine primăvara - cântec din Austria Cântec de primăvară - autor necunoscut Dacă vesel se trăiește - cântec din Suedia Ariciul - Z.Grgoșevici Se apropie vara - D.Maximovici Bună seara vecina - M.Obradovici Primăvara în pădure - cântec din Finlanda cântecul gamei - R.Rogers Frumoase sunt, măicuță, fetele din Gruja - cântec popular Gutuile timpurii - cântec popular Foșnește, foșnește frunza de bambus - cântec din Japonia Fetița matinală - cântec popular Copiii sunt frumusețea lumii - L.Rșumovici Melodie din Rapsodia română nr.1 - G.Enescu Oj badnjače, badnjače - cântec popular din Serbia Jingle bells - J.Lord Pierpont Cântec de Crăciun - Cântec popular „Koledo”, „Când era Isus copil” - Colinde

	Clasa a III -a	Clasa a IV-a
Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului	Dansuri populare specifice zonei Hora bănațeană Jikino kolo Hora mare Palangai Cucunița Giurgevka Hora mică	Dansuri populare specifice zonei Hora mică Moravaț Hora din Užice Sârbă Valsuri Dansuri moderne – pop, hip-hop etc. de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile Georg Friedrich Handel – Muzica apelor Joseph Haydn – Simfonia Surpriza Wolfgang Amadeus Mozart - Mica serenadă Ludwig van Beethoven – Pentru Eliza Robert Schumann – Scene pentru copii Antonin Dvorak – Humoreska Serghei Prokofiev – Petrică și lupul S. St. Mocranjac - Il Rukovet Vizionare filme animate muzicale – Disney Fantasia	Joseph Haydn - Simfonia copiilor Piotr Ilici Ceaikovski - Valsul florilor (din baletul Spărgătorul de nuci) Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41 Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului Frederic Chopin – preludii, Polka pizzicato Johannes Brahms – Dansuri ungare Johann Strauss – Valsuri Wolfgang Amadeus Mozart - Marșul turcesc George Enescu - Melodie din Rapsodia română nr.1 Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunzul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;

- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Dubravca – Mara Malimarcov	Liceul Teoretic „Dositei Obradovici” Timișoara
Slavena Peianov	Liceul Teoretic „Dositei Obradovici” Timișoara
Vera Jupunski	Liceul Teoretic „Dositei Obradovici” Timișoara

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba slovacă

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba slovacă* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;
- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice

armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audii și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentarea programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Repertoriul propus este orientativ Kto za pravdu horí – K. Kuzmány Anička maličká poď si ku mne hopkať Po nábreží, koník beží Zaspal Janík za humny Čia vina, materina Spirituál „Pane daruj mi pravú vieru” Vianočná – Narodil sa Kristus Pán Mám ja jednu frajerôčku Tečie voda po Maruši studená Chodieval by som k vam Cu mingea Barza Melcul suparat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Colinde de Crăciun și An Nou	Repertoriul propus este orientativ Vianočná – Pri jasliach – I.S. Bach Učiň ma Bože svetielkom Ide milý po ulici Brašovská kasárňa Cez Nadlak je cesta drobne sekaná Kde si bola, kde si bola Anulienka Ja som šuhaj sálašan Prídi Janík premilený Kopala studienku, pozerala do nej Nad Tatrou sa blýska Do hory ma poslali Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușei – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brâul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Repertoriul propus este orientativ Jertfă pentru dreptate – K. Kuzmány Ancuța hai la joc Pe mal aleargă un căluț Ionel a adormit A cui vina, a mamei Dăruiește-mi Doamne credință adevărată Colind – Hristos s-a născut Am o mândruță Pe Mureș curge apa rece Aș umbla la voi Cu mingea Barza Melcul supărat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu	Repertoriul propus este orientativ Colind – Lângă iesle - I.S. Bach Fă-mă Doamne, luminiță Vine bădiță pe uliță Cazarma din Brașov Prin Nădlac trece drumul Unde ai fost Anișoară Sunt fecior dintr-un sălaș Vino lonele Săpa fântânița Imnul Slovaciei În pădure m-au trimis Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușei – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazu Cocoșul – Mihai Botez

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Colinde de Crăciun și An Nou	Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Colinde de Crăciun și An Nou Cântece, elemente de ritual de Sfintele Paști
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brâul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilitatea școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunghiul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;

- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârnu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București

Repertoriul de cântece slovace este propus de prof. Vancu Elisabeta – Liceul Teoretic „J.Gregor Tajovský” Nădlac, jud. Arad

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba turcă

CLASELE a III-a - a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară a disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba turcă* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audiției și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentă programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Cu mingea Barza Melcul supărat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol Şarkı Repertuar Mini Mini Bir Kuş 12 Ay Bahar Kardan Adam Kedi Kelebek Mutlu olmak Okulum Ordek Tohumlar fidana Evim Cis diyelim Paylaşmak	Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușeii – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș Şarkı Repertuar Guzel kitabim Bahar Pofuduk Tavsan Caliskan olmak Spor Yagmur Yagyor Seller Akiyor Benim Annem Guzel Annem Dunya Okulum Cis diyelim Yeni Yil Salincak Ogretmenim
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca Turkish folklore	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba Modern danslar

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Audiții	Antonio Vivaldi – Mevsimler Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a Leopold Mozart - Oyuncak Senfoni Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Küçük serenat-Allegro, Sihirli Flüt-Overture, Rondo à la Turk Ludwig van Beethoven – Fur Elise Robert Schumann – Scene pentru copii Antonin Dvorak – Humoreska Piotr Ilici Ceaikovski - Kuğu Gölü - Waltz , Sahne Nikolai Rimski Korsakov - Uçuş böceği Johann Strauss - Farsça yürüyüşü Serghei Prokofiev – Petrică și lupul George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Antonio Vivaldi: Mevsimler - Bahar Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Küçük Serenade-Allegro, Rondo, Sihirli Flüt-Overture, Rondo à la Turk, Contradans Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, D majör Keman Konçertosu – Rondo Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului Camille Saint-Saens – Hayvan karnaval Robert Schumann - Ahşap atı şövalye Frederic Chopin – Preludii Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato, Radetzky Marsch Johannes Brahms – Dansuri ungare Antonin Dvořák - Dans Slovak No.8 George Enescu - Rhapsody I, Çocukluk İzlenimler Grigoraș Dinicu – Hora staccato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Cu mingea Barza Melcul supărat Mișcă vântul frunzele – Dimitrie Cuclin Iepuraș, drăgălaș – după Alexandru Voevidca Vulpea și rața – Gheorghe Mugur Ceasul – Alexandru Voevidca În clasă – Alexandru Voevidca Bondarul – Grigore Teodosiu Mamei – Marțian Negrea Primăvara a sosit – Nicolae Oancea Glasul florilor – Tudor Vasilache Foaie verde busuioc – Ion Vicol	Drag mi-e jocul românesc Omul de zăpadă Pe baltă Mierla Cântec de toamnă – Nicolae Lungu Cântecul tobei – Gherase Dendrino Călușeii – Grigore Teodosiu Porumbița – George Breazul Cocoșul – Mihai Botez Licuriciul – Ștefan Andronic Zidarul – Nicolae Lungu Florile dalbe – după Titel Popovici Pârâiaș, pârâiaș – Dimitrie Cuclin Voi i-ați ascultat vreodată? – Gheorghe Dumitrescu De ziua mamei – Gheorghe Dăncuș

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	Repertoriu național O pasăre Lunile anului Primavara Omul de zăpadă Pisica Fluturile Să ne bucurăm! Școala mea Rața Semințele Casa mea	Repertoriu național Cartea mea frumoasă Primăvara Iepurașul pufos Să muncim! Sport Ploaia curge șiroaie Mamă frumoasă Lumea Școala mea Anul nou Leagănul
Dansuri	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca Folclor turc	Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brâul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a Leopold Mozart - Simfonia jucăriilor Wolfgang Amadeus Mozart – Mică muzică de noapte, Mica serenadă-Allegro, Uvertura Operei Flautul fermecat, Rondo alla turca Ludwig van Beethoven – Fur Elise Robert Schumann – Scene pentru copii Antonin Dvorak – Humoreska Piotr Ilici Ceaikovski - Lacul lebedelor Nikolai Rimski Korsakov - Zborul cărăbușului Johann Strauss - Marș persan Serghei Prokofiev – Petrică și lupul George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”	Antonio Vivaldi - Anotimpurile - Primăvara Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Mica serenadă-Allegro, Rondo, Uvertura Operei Flautul fermecat, Rondo alla turca, Contradans Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Concertul pentru pian și orchestră numărul 2, în Re major – partea a III-a, Rondo Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor Robert Schumann - Călărețul pe-un cal de lemn Frederic Chopin – Preludii Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato, Marșul lui Radetzky Johannes Brahms – Dansuri ungare Antonin Dvořak - Dans slovac numărul 8 George Enescu - Rapsodia I, Impresii din copilărie Grigoraș Dinicu – Hora staccato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunzul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaie din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;

- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Ferbinte Vildan	Școala Gimnazială Nr. 24 „Ion Jalea” Constanța și Colegiul Național „Mihai Eminescu” Constanța

**Навчальна програма
МУЗИКА І РУХ
III- їй та IV –ий класи**

**Programa școlară
pentru disciplina
MUZICĂ ȘI MIȘCARE
pentru școlile și secțiile cu predare în limba
ucraineană
CLASELE a III-a - a IV-a**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з Музики та Руху для 3-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів розроблена відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти. Програма визначає концептуальні підходи до музичної освіти учнів початкових класів, конкретизує музично-освітні завдання, розподіляє художньо-педагогічний матеріал, враховує національні музично-педагогічні традиції та сучасні тенденції розвитку національної та світової музичної культури.

В основу програми покладено провідні положення сучасної музичної педагогіки, а саме: визначення мети загальної музичної освіти у широкому культурологічному контексті; підхід до сприймання музики як основи загальної музичної освіти; ставлення до музичного мистецтва як джерела і предмета духовного спілкування. Програмою передбачено неперервність і наступність завдань і змісту музичної освіти у початковій та основній школі; варіативність її змісту та поліхудожність, що реалізується через встановлення зв'язків між музикою та іншими видами мистецтва.

Програма ґрунтується на таких **принципах** музичної педагогіки:

- орієнтації на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв'язку музики з життям;
- опори на три типи музики – пісню, танець, марш;
- активізації музичного мислення;
- єдності емоційного і свідомого, художнього і технічного;
- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісного підходу, визнання самотності й самоцінності особистості учня.

У програмі реалізовано ідею загальної музичної освіти учнів на основі української національної культури. Її суть полягає у ставленні до музичного мистецтва як невід'ємної частини духовного життя народу; у зверненні до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв'язків із духовним, матеріальним та практичним світом людини; у розгляді української музичної культури в діалектичній єдності з музикою інших народів; у вивченні професійної музики крізь призму її фольклорних джерел; у розкритті естетичного змісту української народної і професійної музики на основі досягнення учнями суті й особливостей музичного мистецтва.

Мета і завдання музичної освіти учнів 3-4 класів зумовлені соціальними функціями музичного мистецтва, вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти.

Метою музичної освіти в початковій школі є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури, комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі сприймання й інтерпретації кращих зразків української та світової музичної культури, а також формування естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва.

Ця мета конкретизується в основних **завданнях**, спрямованих на формування базових освітніх компетентностей та загальний естетичний розвиток учнів:

- введення учнів у світ добра й краси, відбитий у музичних творах, засвоєння ними початкових знань про особливості художньо-образної мови музичного мистецтва;
- розвиток чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу крізь призму музичного мистецтва, прилучення учнів до животворного джерела людських почуттів і переживань, втілених у музиці;
- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, підведення їх до досягнення художньо-образної суті музичного мистецтва в його найпростіших втіленнях;
- сприяння розвитку образного мислення, уяви, загальних та музичних здібностей учнів;
- формування здатності до різних видів активної музично-творчої діяльності, опанування елементарними практичними вміннями та навичками;
- формування універсальних (духовних, моральних, громадянських, естетичних) якостей творчої особистості;
- виховання ціннісного ставлення до музичного мистецтва.

Змістове наповнення програми передбачає формування в учнів світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, навчально-пізнавальних, творчо-діяльнісних, комунікативних компетентностей, що досягається через сприймання та інтерпретацію творів народного і професійного музичного мистецтва, оволодіння досвідом художньо-практичної діяльності, розвиток творчих здібностей, потреби в міжособистісному спілкуванні та спілкуванні з творами музичного мистецтва.

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba ucraineană* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;
- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice

armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audiției și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentă programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Загальні компетенції

- 1. Сприймання дитячих пісень і простих елементів музичної мови**
- 2. Інтерпретація дитячих пісень за допомогою відповідних до віку засобів**
- 3. Індивідуальне чи групове вираження ідей, почуттів і переживань за допомогою музики і руху**

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe - audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven) 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor - audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală - audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”) - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de sol, înălțimi de note de la do1 la do2 - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise	1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică - audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale - vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi) - vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet) - exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate 1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală - audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze - exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații - exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de durate de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime) - jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise - jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici) 1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren) - exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor	2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat - joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)	3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans - jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului) - stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere pe piese muzicale diverse - jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute - jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte	3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans - dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne - jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective 3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale - improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date - improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat - generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi - exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. - crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice - dezbateră și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii

ЗМІСТ

Тема	III-й клас	IV-ий клас
Вокальний спів	Колективний, груповий та індивідуальний вокальний спів Постава, природна передача звуків, слухання і підтримка тону, сигнал початку, дикція, злагодження з колегами і / або супроводом	Колективний, груповий та індивідуальний вокальний спів Постава, природна передача звуків, слухання і підтримка тону, сигнал початку, дикція, злагодження з колегами і / або супроводом
Інструментальна гра	Різноманітні ударні рухи тіла Використання музичних іграшок, досягнення рівня іграшкового оркестру Спів із супроводом у виконанні вчителя і/або дітей (іграшки, ударні рухи тіла)	Різноманітні ударні рухи тіла Використання музичних іграшок, простих музичних інструментів, до рівня оркестрового ансамблю Спів із супроводом у виконанні вчителя і/або дітей (іграшки, ударні рухи тіла, музичні інструменти)
Елементи музичної мови	Мелодія – розрізнення висот звуків, елементи нотної грамоти нотний стан, ключ (сольний), ноти від до1 до до2 Зв'язок між текстом і мелодією - куплет /приспів Ритм Звуки довгі/короткі Тембр навколишні звуки, музичні вокальні /інструментальні звуки Динаміка (відтінки) Музичні жанри: дитячий фольклор, колядки, танці	Мелодія – розрізнення висот звуків, елементи нотної грамоти нотний стан, ключ (сольний), ноти від соль1 (мала октава) до соль 2, альтерація (дієз, бемоль, бекар) Зв'язок між текстом і мелодією - куплет /приспів Знак повторення Ритм тривалість нот (ціла, половинна, четвертна, восьма) і паузи (четвертна і восьма), розмір (2, 3, 4-дольний) Тембр навколишні звуки, відмінності людських голосів (дитячий, жіночий, чоловічий), деяких музичних інструментів Динаміка (відтінки) Музичні жанри: дитячий фольклор, колядки, танці, класичні/розважальні жанри Формові елементи куплет /приспів, повтор / зміна

Тема	III-й клас	IV-ий клас
Рух за музикою	Народні танці Рухи, викликані ритмом Вільні рухи	Народні танці Бальні та сучасні танці Рухи вказання розміру Рухи, викликані ритмом, мелодією, виразністю Вільні рухи

Conținuturi – traducere în limba română

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie de sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2, alterații * <i>alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Пропозиції для пісенного, танцювального репертуару і аудіювання

	III-й клас	IV-ий клас
Пісенний репертуар	Рідна мова - слова Івана Багряного, музика Ю.Паращинця Гарний танець гопачок Норасіок - слова Л.Компанієць, музика А.Філіпенка Учітеся, брати мої - слова Т.Шевченка, муз. Ю.Паращинця Утоптала стежечку - слова Т.Шевченка, муз.невідомого автора Два ведмеді - укр. нар.пісня Розмалюю писанку - слова народні, муз.Ю. Паращинця Концерт слова Марії Чубіки, муз.Ю. Паращинця Пісня лисички з дитячої опери „Коза-дереза”, музика М.Лисенка Не забуваймо - слова Марії Чубіки, музика І. Лібера По дорозі жук, жук - укр. нар. пісня Гусак - слова Ю.Павліша, муз. І.Лібера Зайчик - укр.нар.пісня Пісня про школу - слова Т.Масенка, муз. М.Дремлюги Шкільна дружба - слова О.Пархоменка, муз.Б.Лукашова Колядки і щедрівки	Учителька - слова Ю.Павліша, муз. І.Лібера Осіння казочка - слова Марії Чубіки, муз.Ю. Паращинця Зацвіла в долині - слова Т.Шевченка, муз. А.Філіпенка Пісня про Омелька - укр. нар.пісня По діброві вітер виє - слова Т.Шевченка, музика народна Колискова - слова Оксани Мельничук, музика Ю. Паращинця Котику сіренький - народна пісня Зайчику, зайчику - слова народні, муз. Ю. Паращинця Повій, вітре, з Буковини - слова С.Ткачука, муз. І.Лібера Колискова - слова Ю.Павліша, муз.Ю. Паращинця Добрий сторож - слова Марії Чубіки, муз.Ю. Паращинця Кину кужіль на полицю - укр. нар.пісня Писанка - слова К.Переліска, музика Ю. Паращинця. Закувала зозулиця - укр. нар.пісня Великдень - слова Ярослави Божемської, муз. Ю. Паращинця Колискова - слова О.Мельничук, муз.Ю. Паращинця Веснянка - укр.нар.пісня Родиме село - слова І. Шмуляка, муз. І.Лібера Колядки і щедрівки
Танці	Український народний танець «Метелиця», «Козачок», «Гопак» Українська веснянка «Вийди, вийди, Іванку» Українські народні пісні-ігри в обробці Ж.Колодуб „Гуцулський танець”	Український народний танець «Аркан», «Гопак» „Український танок” муз. А.Коломієць Пісня-гра „Маланка” Вальс, менуети Сучасні танці – поп, хіп-хоп тощо, світські танці – вальс, самба
Прослуховування	Вівальді – Пори року, Гендель – Музика води, Гайдн – симфонія „Сюрприз”, II-а частина, Моцарт – Айне кляйне нахтмузик, Бетховен – Бідна Ліза, Шуман – Дитячі сцени, Дворак – Гумореска, Прокоф’єв – Петрик і вовк, Енеску – Боурес із сюїти для фортепіано Перегляд музичних мультфільмів – Дісней „Фантазія” „Вовк і семеро козенят” дитяча опера-музика Маріян Коваль „Зайчик дражнить ведмедика” муз. Дмитро Кабалевського „Сурмач і луна” музична п’єса для дітей, музика	Моцарт – Симфонія № 41, „Юпітер”, Концерт для фортепіано з оркестром Ля-мажор, №23, КВ 488, Бетховен – 5-а симфонія, перша частина, Римський-Корсаков – Політ шмеля, Сен-Санас – Карнавал тварин, Шопен – прелюдії, Дініку – Хоровод стакато, Брамс – Венгеський танець, Штраус – Вальси, Полька-Піцicato Перегляд музичних мультфільмів – Дісней „Фантазія” Перегляд балетів (Чайковський – Спляча красуня, Лебедине озеро, Лускунчик)

	III-й клас	IV-ий клас
	Д.Кабалевського Баба – Яга - муз.П.Чайковського Осіння пісня - муз.П.Чайковського Осінній дощик - муз. Мерад Парцхаладзе «Лисичка, Котик та Півник» - дитяча опера, музика Кирила Стеценка	Вальс з балету „Попелюшка” муз.С.Прокоф’єва «Івасик-Телесик» дитяча опера, муз.К.Стеценка Закарпатська картина- III-частина „Маленької української симфонії” муз.Ю.Шуровського Прелюдія - муз.Івана Карабиця Коза Дереза - дитяча опера, муз.Миколи Лисенка Дитячий альбом - муз. П.Чайковського Дитяча музика - муз. С.Прокоф’єва

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	Limba maternă – muzica lu. Parascineți, versuri I.Bahrianei Frumosul dans Hopaciok – muzica A.Filipenco, versuri L.Companieți Învațați, frații mei – muzica lu. Parascineți, versuri T.Șevcenko A făcut o cărare – muzica autor anonim, versuri T.Șevcenko Doi urși – cântec popular ucrainean Voi încondeia un ou – muzica lu. Parascineți, versuri populare Concert – muzica lu. Parascineți, versuri M. Ciubica Cântecul vulpii din opera pentru copii „Caprița-ța”, muzica M.Lisenko Să nu uităm - muzica I. Liber, versuri M. Ciubica Un cărăbuș pe drum - cântec popular ucrainean Gâscanul – muzica I. Liber, versuri lu. Pavliș Iepurașul - cântec popular ucrainean Cântec despre școală – muzica M.Dremluga, versuri T.Masenco Prietenia din școală – muzica B.Lucașova, versuri O.Parhomenco Colinde și urări	Învățătoarea – muzica I. Liber, versuri lu. Pavliș Poveste de toamnă - muzica lu. Parascineți, versuri M. Ciubica Înflorita-n vale - muzica A. Filipenco, versuri T.Șevcenko Cântec despre Omelco - cântec popular ucrainean Șuieră vântul în codru - muzică populară, versuri T.Șevcenko Cântec de leagăn – muzica lu. Parascineți, versuri O Melniciuc Motănel cenușiu - cântec popular ucrainean Iepuraș, iepuraș – muzica lu. Parascineți, versuri populare Bate, vântule, din Bucovina! – muzica I. Liber, versuri S.Tcaciuc Cântec de leagăn - muzica lu. Parascineți, versuri lu. Pavliș Un bun paznic - muzica lu. Parascineți, versuri M. Ciubica Voi arunca fuiorul pe laviță - cântec popular ucrainean Oul încondeiat – muzica lu. Parascineți, versuri C.Perelisco Cântă cucul - cântec popular ucrainean Paștele – muzica lu. Parascineți, versuri Ia. Bojemsca Cântec de primăvară - cântec popular ucrainean Satul natal – muzica I. Liber, versuri I.Șmuliac Colinde și urări
Dansuri	Dans popular ucrainean „Viscolul”, „Cozacioc”, „Hopac” Dans ucrainean de primăvară „Vino, vino, Ionică” Dansuri-jocuri populare ucrainene – prelucr. J.Colodub Dans huțul	Dans popular ucrainean „Arcan”, „Hopac” „Dans ucrainean” – muzica A.Colomieți Cântec – joc „Malanca” Vals, menuet

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Audiții	Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Lupul și cei șapte iezi - operă pentru copii – M. Coval Iepurașul îl supără pe urs – D. Cabalevski Trompetistul și ecoul – muzică pentru copii, D. Cabalevski Baba cloanța – P.Ceaikovski Cântec de toamnă - P.Ceaikovski Ploaie de toamnă – M. Parthaladze Vulpea, motanul și cocoșul – operă pentru copii, muz. K. Stețenco	Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederic Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci) Vals din baletul Cenușăreasa - muzica Serghei Prokofiev Ivasic Telesic – operă pentru copii, muzica K.Stețenco Tablou transcarpatian – partea III din Mică simfonie ucraineană-muzica Iu.Șurovski Preludiu – muzica I. Carabiția Caprița–ța – operă pentru copii – muzica M.Lisenko Album pentru copii – muzica Piotr Ilici Ceaikovski Muzică pentru copii – muzica Serghei Prokofiev

Sugestii metodologice

В основу структури програми покладені різні грані музики як єдиного цілого. Програма має тематичну побудову, що дає змогу об'єднати різні види музичної діяльності учнів (сприймання музики, виконання, засвоєння необхідних музичних понять і термінів, елементарне музикування, інсценування пісень, ритмічна й пластична імпровізація тощо) на одному уроці.

Зміст і послідовність тем визначаються необхідністю розвитку в учнів здатності до співпереживання тих почуттів і станів, що виражає музика; до досягнення художньо-образної суті музичного мистецтва у найпростіших виявах, засвоєння елементів музичної мови; можливостями усвідомлення зв'язків музики з життям, набуттям ними практичного досвіду. Уміннями сприймати, аналізувати і виконувати музику учні оволодівають у тісному зв'язку із засвоєнням конкретної теми.

Теми програми мають не тільки навчальний, але й музично-естетичний характер і відкривають можливість досягнення цілісності та єдності навчального процесу не лише в межах одного уроку, але й протягом семестру, навчального року і всього навчального курсу.

Базова програма передбачає свободу творчості вчителя й можливості вибору сучасних педагогічних методик. Тому у варіативних авторських концепціях назви навчальних тем, порядок та обсяг їх подання можуть бути іншими (за умови відповідності Державному стандарту). При цьому мають бути використані твори з основного, додаткового або варіативного матеріалу для слухання і виконання

В основу структури програми покладені різні грані музики як єдиного цілого. Програма має тематичну побудову, що дає змогу об'єднати різні види музичної діяльності учнів (сприймання музики, виконання, засвоєння необхідних музичних понять і термінів, елементарне музикування, інсценування пісень, ритмічна й пластична імпровізація тощо) на одному уроці.

Зміст і послідовність тем визначаються необхідністю розвитку в учнів здатності до співпереживання тих почуттів і станів, що виражає музика; до досягнення художньо-образної суті музичного мистецтва у найпростіших виявах, засвоєння елементів музичної мови; можливостями усвідомлення зв'язків музики з життям, набуттям ними практичного досвіду. Уміннями сприймати, аналізувати і виконувати музику учні оволодівають у тісному зв'язку із засвоєнням конкретної теми.

Теми програми мають не тільки навчальний, але й музично-естетичний характер і відкривають можливість досягнення цілісності та єдності навчального процесу не лише в межах одного уроку, але й протягом семестру, навчального року і всього навчального курсу.

Базова програма передбачає свободу творчості вчителя й можливості вибору сучасних педагогічних методик. Тому у варіативних авторських концепціях назви навчальних тем, порядок та обсяг їх подання можуть бути іншими (за умови відповідності Державному стандарту). При цьому мають бути використані твори з основного, додаткового або варіативного матеріалу для слухання і виконання

Особливості організації навчально-виховного процесу

Основні ідеї програми, її тематична побудова й змістовна наповненість визначили особливості організації музично-освітньої діяльності учнів.

Формування музичної культури учнів - основа уроку, його зміст, який може мати різне художньо-педагогічне втілення. Цілісність уроку досягається завдяки єдності всіх складових елементів, оскільки в основу його побудови мають бути покладені не різні види діяльності, а різні грані музики як цілісного явища. Це дає можливість вносити в урок будь-які контрасти, необхідні для підтримання уваги учнів, створювати атмосферу творчої зацікавленості, узгоджувати матеріал програми з рівнем розвитку учнів.

Тематизм програми передбачає творчість учителя, який може вносити корективи щодо репертуару (у межах 10%), використовуючи додатковий, варіативний та етнорегіональний матеріал з аналогічними художньо-педагогічними якостями. Критеріями відбору музичного матеріалу є його художня цінність і захопленість для учнів, педагогічна доцільність (чогось навчати), виховна значимість (сприяти вихованню моральних ідеалів і естетичного смаку).

Тематична структура програми створює умови для досягнення цілісності уроку, єдності всіх його складових елементів, оскільки в основу цієї структури покладено не різні види діяльності учнів, а різні грані музики як єдиного цілого.

Відповідно до концепції Д. Кабалевського, проблема сприйняття музики не пов'язується з жодним окремим видом діяльності. Активне сприйняття музики – основа музичного виховання в цілому, усіх його ланок. Підхід до музичного сприймання як основи музичної освіти учнів виводить на перший план завдання аналізу й інтерпретації музичних творів. Емоційне сприйняття музики, роздуми про неї, втілення образного змісту у виконанні створюють можливість оволодівати прийомами порівняння, аналізу, узагальнення, класифікації різних явищ музичного мистецтва.

Поглиблення сприймання у власне музичну сферу має відбуватися природним шляхом – від комплексного жанрово-ситуативного враження до диференційованого сприймання музичних творів. Музичне сприймання як основа всіх інших видів музичної діяльності, у цій діяльності й розвивається, забезпечуючи загальний музичний розвиток учнів.

Музичний репертуар програми не прив'язаний до «видів діяльності», а поданий з метою розкриття навчальної теми. Водночас, у центрі уваги вчителя має бути музичний твір, сприйняття (осягнення) якого припускає спів (хоровий, ансамблевий, сольний), пластичне інтонування, музично-ритмічні рухи, гру на дитячих музичних інструментах, ігрове чотирируччя, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.

У програмі особливе місце відводиться хоровому співу, природному способу вираження естетичних почуттів. Навчання співу має бути тісно пов'язане з розвитком музичних здібностей і сприяти активному, зацікавленому й творчому ставленню учнів до музики. Творча діяльність учнів може виявлятися в розмірковуваннях про музику, в імпровізації пісенних мелодій (мовній, вокальній, ритмічній, пластичній), створенні нескладних мотивів, інсценуванні сюжетів пісень, складенні елементарних танців, темброво-ритмічних супроводів, у малюнках, доборі музичних колекцій для домашньої фонотеки тощо.

Передбачене програмою *виконання музично-ритмічних рухів*, спрямованих на пластичне вираження змісту музики (пластичне інтонування, вільне диригування, танцювальні рухи, крокування, „гра” на уявних музичних інструментах тощо), має розвивати музичні здібності учнів, їхню здатність емоційно й свідомо сприймати музику. Однією з форм виконавської діяльності учнів запропоновано *гру на елементарних музичних інструментах*, що сприятиме розвитку музичного слуху, уміння розрізняти ритмічні, темброві та динамічні особливості звучання.

Передбачений програмою резервний час може використовуватися вчителем для тематичної атестації учнів, проведення узагальнюючих уроків, уроків-концертів тощо.

Основним видом домашніх завдань із предмета мають бути завдання слухати музику в оточуючому середовищі і розповідати про свої враження на уроках. Доцільно рекомендувати учням слухати і дивитися протягом тижня певні музично-пізнавальні радіо- і телепередачі.

Реалізації завдань навчальної програми сприятиме позаурочне спілкування учнів із музикою: участь у музично-виховних заходах, роботі музичних гуртків, відвідування концертів і спектаклів для дітей, домашнє музикування тощо.

Інтернет-ресурси на допомогу вчителю:

<http://spiv.org.ua/> - Хоровий спів в Україні (інформація про хоровий спів в Україні, видатних хорових композиторів, диригентів, хормейстерів, регентів, хори; новини хорового життя; хорові фотогалереї, аудіогалереї, відео галереї; анонси хорових подій тощо);

<http://folk.org.ua/> - Українська Автентична Музика (збереження унікальної народної музичної спадщини України);

<http://www.classic-music.ru/> - містить такі розділи: композитори (біографії і творчі портрети); виконавці (диригенти, співаки, піаністи, скрипалі, віолончелісти та ін.); факти (цікаві та маловідомі факти з життя видатних особистостей); афоризми (висловлювання видатних особистостей); інструменти (енциклопедія старовинних і сучасних інструментів); словник музичних термінів; наші проекти (кращі сайти про класичну музику);

<http://kobzari.org.ua/> - Національна спілка кобзарів України. Кобзарі сучасності (офіційний сайт Національної спілки кобзарів України; музичні записи, ноти та інша інформація про кобзарство);

<http://gomin.uazone.net> - "Гомін" - архів української народної пісенності;

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)

- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, triunghiul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătaii din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;
- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânguirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai

bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Listă de site-uri utile:

<http://spiv.org.ua/>

<http://folk.org.ua/>

<http://www.classic-music.ru/>

<http://kobzari.org.ua/>

<http://gomin.uazone.net>

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București

Traducerea și adaptarea programei de *Muzică și mișcare* pentru predarea în limba ucraineană:

Petrețchi Geta	Școala Gimnazială Rona de Sus, Maramureș
Codrea Elvira	Ministerul Educației Naționale
Ferțadi-Senkiv Oksana	Liceul Pedagogic “Taras Șevcenko”, Sighetul Marmăției

**Programa școlară
pentru disciplina**

**ARTE VIZUALE ȘI ABILITĂȚI PRACTICE
CLASELE a III-a – a IV-a**

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Arte vizuale și abilități practice* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a și a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Tehnologii*, disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 2 ore /săptămână la clasa a III-a și 1 oră /săptămână la clasa a IV-a.

Programa disciplinei *Arte vizuale și abilități practice* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Demersul didactic promovat de programă contribuie la conturarea profilului de formare al absolventului de învățământ primar prin utilizarea mijloacelor specifice disciplinei: extinderea posibilităților de comunicare interumană prin imagine, apelul la trăirea artistică, exprimarea liberă și creativă.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Arte vizuale și abilități practice* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului, integrând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate. Exemplele de activități au doar valoare orientativă. Pentru formarea competențelor specifice, profesorul este cel care își alege și proiectează activitățile de învățare în funcție de specificul disciplinei, de particularitățile de vârstă ale elevilor și de interesele fiecărui copil, de mijloacele și de materialele pe care le are la dispoziție. Toate acestea presupun personalizarea demersului didactic, prin implicarea activă și creativă a profesorului.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Desen
- Pictură
- Modelaj
- Machete și modele
- Foto

Sugestiile metodologice includ elemente de proiectare a activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă. Este necesară o abordare specifică vârstei, bazată în esență pe stimularea învățării prin joc, pe individualizarea învățării, pe dezvoltarea interesului copilului și pe implicarea în activitate.

Disciplina *Arte vizuale și abilități practice* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, fiind o disciplină integrată. Principalele argumente care au determinat abordarea integrată a artelor vizuale și a abilităților practice în cadrul aceleiași discipline de studiu sunt următoarele:

- La început de secol XXI suntem expuși unei avalanșe de informații și influențe, multe din acestea venind pe cale vizuală. Explorarea de către elevi a acestor aspecte specifice limbajului vizual măresc șansele ca aceștia să facă alegeri pertinente și corecte.

- Punerea în legătură a elevului cu o mai mare varietate de domenii artistice, precum și îmbinarea acestora cu experiența concretă a realizării unor produse, au drept consecință creșterea sensibilității pentru frumos, sporirea îndemnării și încrederii în variate posibilități de exprimare a sinelui, consolidând respectul pentru valori, tradiții și semeni.

Din domeniul artelor vizuale programa vizează expresia artistică prin pictură, desen/grafică, modelaj/sculptură, prin arte decorative textile, monumentale, ceramice, vestimentație sau bijuterii, prin arhitectură și/sau scenografie, prin fotografie și chiar prin artele spectacolului. Realizarea manuală a

unor produse prin combinarea armonioasă de abilități, responsabilitate și inteligență reprezintă componenta abilități practice a programei.

Programa pentru *Arte vizuale și abilități practice* contribuie la educarea elevilor în spiritul competenței cheie *sensibilizare și exprimare culturală*, care este recomandată la nivel european, prin: cultivarea sensibilității elevilor; aprecierea diversității exprimării artistice; recunoașterea rolului factorilor estetici în viața de fiecare zi; dezvoltarea abilităților creative ale elevilor și exersarea acestora în diferite contexte.

Competențe generale

- 1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte**
- 2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Recunoașterea unor mesaje comunicate prin imagini în contexte familiare - participarea la discuții despre comunicarea prin imagine (de exemplu, imaginea ca document; imaginile folosite în scop informațional de-a lungul timpului) - discuții despre patrimoniul local: construcții reprezentative și ambient urban/rural, vestimentație, obiceiuri, colecții, obiecte de patrimoniu etc. - identificarea rolului mesajelor vizuale prin studierea de broșuri, pliante, albume de artă, vizionarea de filme, documentare, clipuri, reclame - formularea de întrebări privind diversitatea mesajelor exprimate prin publicitatea stradală - participarea la discuții despre comunicarea prin imagine în pictură, desen/grafică, modelaj/sculptură, arte decorative textile, monumentale, ceramice, vestimentație sau bijuterii, arhitectură și/sau scenografie, fotografie și prin artele spectacolului legate de mesajul transmis 1.2. Diferențierea caracteristicilor expresive ale elementelor de limbaj plastic în compoziții și în mediul înconjurător - participarea la exerciții-joc de observare a elementelor de limbaj plastic din natură și din compoziții plastice - participarea la exerciții-joc de observare a culorilor și a griurilor colorate și neutre în spațiul înconjurător și în compoziții plastice - exerciții de identificare a unor elemente de expresie de limbaj plastic în forme plastice plane realizate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată 1.3. Manifestarea receptivității față de mesajele exprimate prin limbaj vizual - analiza liberă și personală a mesajelor transmise prin limbaj vizual (de exemplu, exerciții-joc de stabilire a asemănărilor și deosebiriilor dintre exprimarea în limbaj fotografic și limbajul artelor plastice pe aceeași temă)	1.1. Exprimarea de opinii proprii referitoare la mesajele comunicate prin limbaj vizual - participarea la discuții pe tema comunicării prin limbaj vizual (de exemplu, analiza de portret - subiecte comune - tehnici și mijloace de expresie diferite) - observarea spațiului ambiental urban/ rural pe baza identificării unor similitudini între formele clădirilor și formele geometrice/formele naturale; formularea de răspunsuri la întrebări precum: „Observăm o anumită regulă în desenul fațadelor? Care ar fi aceasta? Cum am putea s-o descriem?” - asumarea de roluri (ghid, arhitect, reporter) în scopul prezentării spațiului ambiental urban sau rural (de exemplu, a istoriei caselor/construcțiilor reprezentative) - vizite, în mediul virtual, la Muzeul de Artă, Muzeul Satului etc. - vizionarea de filme având ca temă ambientul construit 1.2. Evidențierea caracteristicilor diferitelor categorii de elemente de limbaj plastic, în compoziții în mediul înconjurător și în imagini - participarea la exerciții-joc de observare a diferitelor ipostaze ale punctului și liniei în compoziții plastice și în mediul înconjurător - exerciții-joc de observare a elementelor din natură care pot fi sugerate prin linii: verticale, orizontale, oblice, groase, subțiri, curbe, frânte - participarea la exerciții-joc de explorare a legăturii dintre cuvinte cheie și compoziții plastice, sculpturi, fotografii etc. (subiectul compoziției/lucrării) - identificarea unor elemente decorative în creații populare diverse

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
- realizarea unei colecții de fotografii cu o temă dată/aleasă - inițierea de proiecte la nivel de clasă pentru realizarea de albume de pictură sau fotografie - audierea de povestiri sau vizionarea de documentare despre artiști români cunoscuți	

2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Utilizarea în contexte variate a materialelor în funcție de proprietăți ale acestora și de tehnici de lucru adecvate - selectarea de diverse materiale (culori de apă, tușuri, creioane, pensule, etc.), în vederea utilizării acestora - asocierea tehnicilor adecvate materialelor selectate (tehnici ale culorilor de apă, tehnici mixte, tehnici ale colajului etc.) - realizarea de elemente de limbaj plastic (de exemplu, linii de diferite tipuri cu piatra, creta, creioane moi etc.; linii cu margini clare, accentuate sau slab vizibile etc.) - exerciții de diversificare a ariei de utilizare a elementelor de limbaj plastic în scopul amplificării potențialului lor expresiv: puncte, linii de diferite tipuri realizate cu penițe, pensule, creioane, cărbune de desen, cărbune presat, cretă, pensule, pene etc. pe suprafețe de hârtie, pânză, ceramică etc.; forme obținute prin amprentare, fuzionare, curgere dirijată, stropire, sfoară înmuiată în culoare și alte tehnici specifice culorilor de apă - exerciții de obținere a efectului de transparență sau opacitate prin tehnici ale culorilor de apă (de exemplu, acuarelă, guașe, tempera ș.a.) - realizarea de texturi de suprafață folosind tehnici și materiale diferite 2.2. Realizarea de creații funcționale în diverse tehnici pe diferite suporturi (hârtie, confecții textile, ceramică, sticlă etc.) - realizarea de produse utile și estetice, pentru viața de zi cu zi, pentru decorarea cărora se pot folosi diferite procedee: - stropirea cu pensula pe foaia umedă sau uscată, cu stiloul, cu periuța, cu pulverizatorul etc.	2.1. Valorificarea unor materiale și tehnici adecvate, pentru exprimarea clară a unui mesaj intenționat - selectarea intenționată a diverselor materiale (culori de apă, tușuri, creioane, pensule, plastilină etc.), în vederea obținerii unor rezultate anticipate - identificarea rezultatelor posibile ale utilizării diferitelor materiale, prin experiment practic - extinderea ariei de valorificare a tehnicilor specifice în scopul amplificării potențialului lor creativ: colajul din texturi diferite; pictura pe suport ceramic; pictura pe sticlă; pictura pe suport textil, pictura pe lemn etc. - diversificarea, în compoziții bidimensionale, a tehnicilor de lucru pe diferite suprafețe (de exemplu, hârtie, țesături, ceramică etc.) - generarea de forme expresive prin diverse tehnici și cu diferite materiale, în cadrul unor activități individuale și de grup 2.2. Realizarea de compoziții la alegere, valorificând potențialul expresiv al limbajului plastic - organizarea compozițională după reguli stabilite inițial, a suprafeței sau a spațiului plastic, cu ajutorul elementelor de limbaj - realizarea de compoziții plastice având ca punct de plecare cuvinte cheie sau expresii literare la alegere

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
- tamponarea suprafeței colorate cu o bucată de hârtie mototolită, înmuiată în culoare sau cu o șampilă realizată din fructe, legume, flori etc. - dirijarea culorii cu un jet de aer, prin suflarea liberă sau printr-un tub a unor pete de culoare fluidizată, în diferite sensuri - imprimarea cu ajutorul unor materiale textile îmbibate cu culoare etc. - plierea hârtiei - scurgerea culorii - suprapunerea foliei de plastic - decolorarea cu pic - tehnica Batik (introducerea unei coli îndoite în culoare) - aplicarea culorii cu ajutorul degetelor (dactilopictura) - confecționarea de marionete/ jocuri/ produse care vor fi utilizate apoi la clasă în scop didactic - decorarea/ personalizarea de tricouri și sacoșe confecționate din material textil prin pictare cu pigmenți-coloranți cu termofixare - decorarea/ personalizarea unor seturi cană – farfurie și compoziții pe suport ceramic (plăci de faianță) cu pigmenți-coloranți specifici	- compunerea suprafeței sau spațiului plastic folosind descompunerea și recompunerea unor forme cunoscute - obținerea efectului sugestiv intenționat prin dominantă cromatică (zi însorită-zi ploioasă) - realizarea de compoziții simple folosind aplicații informatice
2.3. Valorificarea elementelor de limbaj plastic în compoziții tematice - explorarea ipostazelor liniei în reprezentări grafice - realizarea de contururi, decupaje, colaje, amprentări, zgârieri etc. - exerciții de schițare, prin linie expresivă, a unor forme ușor de recunoscut - exersarea obținerii expresivității, prin combinarea elementelor de limbaj plastic - colectarea din natură de forme, fragmente sau materiale (pietre, frunze, lemne etc.) cu scopul de a le conferi noi valențe expresive, artistice - explorarea proprietăților expresive ale formelor naturale - realizarea de produse din diferite tipuri de hârtie: carton, hârtie colorată, creponată, ondulată, cerată etc. cu scop decorativ, cu ocazia sărbătorilor, a zilelor de naștere - obținerea expresivității prin tehnici neconvenționale (de exemplu, hârtie mototolită, gumă de șters, cartof etc.)	2.3. Realizarea de produse unicate, personalizate și utilizabile, în urma desfășurării unor activități dominante manuale, creative și ludice - crearea de texturi de suprafață folosind tehnici și materiale diferite - realizarea unor jucării din diferite materiale/ deșeuri (de exemplu, robot, marionete etc.) - exerciții-joc de schițare prin colaj: orașul /satul /strada (de exemplu, observă clădirile, formele și detaliile lor, mărimea semnelor și a reclamelor, posibilitatea de a comunica cu oamenii și ce te atrage la acestea) - realizarea de desene cu aspecte ale mediului văzut din unghiuri diferite (de exemplu, un obiect văzut de sus/ jos, lateral stânga/dreapta, față/ spate) - realizarea de machete (medii de viață, forme de relief, comunitatea locală etc.) - realizarea de scenarii și derularea lor prin schițare sau fotografiere - realizarea unui decor scenografic (machetă) intenționat - realizarea de compoziții simple folosind aplicații informatice - imaginarea și figurarea unui complex, cu o varietate de spații pentru utilizare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	(de exemplu, un palat dintr-o poveste) - imaginarea și figurarea unui spațiu (de exemplu, o scenă de teatru în miniatură etc.) - schițarea și confecționarea unor măști cu teme din poezii, cântece, povestiri, festivaluri - schițarea și confecționarea costumelor pentru scenete și momente artistice
2.4. Modificarea expresiei plastice inițiale prin remodelare - explorarea relației dintre modul în care lucrurile se simt și modul în care arată (de exemplu, textura obiectelor naturale și fabricate etc.) - confecționarea unui costum din haine vechi (de exemplu, coaserea unui șiret sau a unei benzi pentru a realiza o mantie) - realizarea de produse (podoabe pom, jucării, obiecte de vestimentație, obiecte de decor etc.) utilizând materiale reciclabile (hârtie, plastic, fire, doze de aluminiu etc.) - folosirea aparatului de tocat hârtia pentru a obține fâșii de hârtie ce pot fi rulate și transformate în podoabe sau obiecte de decor - schimbarea funcției unui articol de vestimentație prin intervenții tehnice variate - explorarea în contexte diverse a materialelor reciclabile ca resursă inepuizabilă de creativitate, expresivitate și manualitate - utilizarea tehnicilor tradiționale și moderne de reciclare a materialelor	2.4. Remodelarea spațiilor și formelor printr-un demers plastic intenționat și prin tehnici variate - jocuri de culoare pe bază de camuflaj (de exemplu, transformarea/ adaptarea unor costume care vor fi folosite la jocurile de mișcare ce necesită camuflaj etc.) - decorarea unor materiale cu cusături și alte adaosuri (mărgele, paiete etc.) - realizarea de expoziții tematice pe baza tehnicilor: Quilling, Origami, Kirigami, Tangram, împletituri din fire/ pănuși de porumb, obiecte modelate în lut sau pastă de modelaj, tricouri și sacoșe decorate/personalizate, seturi cană – farfurie decorate/ pictate, cadrane de ceas personalizate etc. - stabilirea, în echipă, a etapelor de lucru pentru realizarea unui produs finit - confecționarea de bijuterii realizate manual folosind materiale accesibile
2.5. Participarea la activități integrate adaptate nivelului de vârstă, în care se asociază elemente de exprimare vizuală, muzicală, verbală, kinestezică - realizarea de compoziții plastice, obiecte și machete după diferite sugestii tematice, povești, poezii, cântece, muzică, teatru - imaginarea și schițarea unui complex, cu o varietate de spații pentru utilizare (de exemplu, „casa pe care mi-aș dori-o”) - fotografierea unor aspecte/ momente din cadrul evenimentelor desfășurate și realizarea unor albume, expoziții foto - schițarea și crearea de decoruri pentru serbări școlare, evenimente tematice	

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	Tehnici de lucru: trasare, hașurare Elemente de limbaj plastic: punctul, linia, forma	Tehnici de lucru: trasare, hașurare Elemente de limbaj plastic: punctul, linia, valoarea, forma
Pictură	Tehnici de lucru: - tehnici specifice de aplicare a culorilor (efectul de transparență/ opacitate) - amestecuri cromatice și acromatice - obținere de forme spontane/ dirijate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată, monotipie Elemente de limbaj plastic: linia, punctul, culoarea (culori primare, culori binare, culori reci, culori calde, nuanțe și tonuri), forma	Tehnici de lucru: - tehnici mixte (de exemplu, creioane colorate-acuarele) - pictura pe suport textil cu coloranți cu termofixare Elemente de limbaj plastic: linia, punctul, culoarea (culori primare, culori binare, culori reci, culori calde, nuanțe și tonuri), forma
Modelaj	Tehnici de lucru: modelare liberă, presare Elemente de limbaj plastic: volum, plan, linie	Tehnici de lucru: modelare liberă Elemente de limbaj plastic: forma
Machete și modele	Tehnici de lucru: - cu hârtie: Origami, Tangram, Quilling, colaj - cu materiale textile: împletire, tăiere, croire, coasere, lipire etc. Elemente de limbaj plastic: forme plane și spațiale, texturi	Tehnici de lucru: îndoirea, împletirea, Kirigami, Elemente de limbaj plastic: forma, linia (ca intersecție de planuri) nuanțe și tonuri, texturi
Foto	Elemente de limbaj: forma, lumina și culoarea	Fotografia ca limbaj

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Arte vizuale și abilități practice*.

Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între toate disciplinele prevăzute în schema orară a clasei respective, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală. Astfel, disciplina *Arte vizuale și abilități practice* poate sprijini dezvoltarea motricității, prin exercițiile de trasare, modelare, prin coordonarea mână-ochi sau prin utilizarea instrumentelor de lucru specifice. Studiul susține achizițiile dobândite de elevi prin intermediul altor discipline de învățământ, de exemplu, la *Matematică*, prin abilitatea de sesizare a formelor și a volumului diverselor obiecte. Activitățile de învățare propuse îi implică activ pe elevi și contribuie la cultivarea simțului estetic, la dezvoltarea abilităților lor creative.

Strategii didactice

Programa permite o abordare didactică flexibilă, adaptată la particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, din perspectiva opțiunilor metodologice ale fiecărui profesor. În abordarea integrată a acestei discipline, se recomandă utilizarea unor strategii didactice prin care se încurajează inițiativa și libertatea de exprimare prin limbaj vizual. La această vârstă este foarte important accentul pus pe elementul ludic, prin care se cultivă spontaneitatea constructivă și creatoare a copiilor.

Abordarea integrată permite cadrului didactic să propună teme și subiecte dorite de elevi la această vârstă, organizând cunoașterea ca un tot unitar, încheiat. Se recomandă realizarea de secvențe didactice în care elevii își pot manifesta libertatea de alegere atât în ceea ce privește tehnicile, cât și în ceea ce privește subiectele realizate. Noutatea tehnicilor, însă, obligă la o mai mare atenție acordată calității materialelor și la verificarea datelor înscrise de producător în privința respectării standardelor europene de siguranță a sănătății elevilor.

Pentru o mai bună organizare și realizare a orelor de *Arte vizuale și abilități practice*, sunt selectate și prezentate în tabelul de mai jos materiale și instrumente necesare desfășurării activității.

Domeniu	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	hârtie de grosimi și texturi diferite, creioane, creioane colorate, creioane cerate, pixuri cu gel, peniță, radieră	hârtie de grosimi și texturi diferite, creioane, creioane colorate, creioane cerate, pixuri cu gel, peniță, radieră (opțional: PC, tabletă)
Pictură	acuarele, creioane cu tuș, guașe, tempera, pigmenți-coloranți cu termofixare pentru ceramică și pigmenți-coloranți cu termofixare pentru material textil hârtie albă/colorată, de diferite texturi, pânză, sticlă, ceramică, pensulă, creioane colorate, burete	acuarele, guașe, tempera, pigmenți-coloranți cu termofixare pentru ceramică și sticlă și pigmenți-coloranți cu termofixare pentru material textil hârtie albă/colorată, de diferite texturi, pânză, sticlă, ceramică, pensulă, creioane colorate, burete
Modelaj	lut, cocă, plastilină	lut, plastilină /pastă de modelaj
Machete și modele	foarfece, cutter, adezivi, bandă adezivă, ață, mărgel, carton și hârtie de diferite greutăți, texturi și culori, diverse obiecte confecționate sau forme din natură	foarfece, cutter, adezivi, bandă adezivă, ață, mărgel, carton și hârtie de diferite greutăți, texturi și culori, diverse obiecte confecționate sau forme din natură
Foto	fotografii	fotografii

În tabelul de mai jos sunt incluse sugestii de creații sau produse ale activității elevilor, exemple ce vin în sprijinul cadrului didactic, care pot fi realizate în procesul didactic.

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	desen liber, schițe de obiecte unicat (podoabe, decorațiuni)	desen liber, desene pentru diferite obiecte create/ costumații
Pictură	compoziții plastice, pictură pe material textil/ ceramică	compoziții plastice, pictură pe sticlă/ ceramică
Modelaj	obiecte decorative, figurine	obiecte decorative, figurine, machete

Machete și modele	obiecte decorative, bijuterii, jucării, figurine	obiecte decorative, bijuterii, jucării, figurine, machete
Foto	colecții de fotografii	colecții de fotografii

În funcție de tema studiată sau de perioada din an, se pot organiza activități extracurriculare care susțin demersul didactic realizat în clasă:

- întâlniri cu oameni de cultură, cu artiști populari etc.;
- vizită la Muzeul Satului pentru participarea la ateliere de țesut, olărit, sculptură în lemn și piatră;
- vizită la muzee de artă sau la diferite expoziții de artă;
- participarea la evenimente cultural-artistice sau la diferite festivaluri;
- organizarea unei expoziții/ a unui târg cu vânzare cu produsele confecționate de elevi, în scopul valorificării produselor realizate și/ sau al exersării abilităților antreprenoriale;
- organizarea unei tombole cu produsele realizate de elevi;
- participarea la ateliere creative pe diferite teme (de exemplu, confecționare de marionete, construirea de căsuțe din lemn pentru animale, realizarea de broderii pe diferite materiale, bricolaj).

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării ca activitate de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincetice, adaptate vârstei, construirea de portofolii. Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor achiziționate de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Grupul de lucru

Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ioana Constantin	Institutul de Științe ale Educației, Școala Pro Ingenio, Bragadiru, Ilfov
Gheorghița Dorobanțu	Institutul de Științe ale Educației, Grădinița cu program normal Potlogi, Dâmbovița
Nicoleta Stănică	Institutul de Științe ale Educației, Școala Gimnazială <i>Prof. Ion Vișoiu</i> , Chitila, Ilfov
Daniela Stoicescu	Școala Privată Aletheea, București
Barbu Ionuț	Liceul de Arte plastice <i>Nicolae Tonitza</i>